

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Snåsa kommune

Arkivsak: 29/22
Møtedato/tid: 10.02.2022 kl. 09:00
Møtested: Kommunestyresalen

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Jorunn Sund på telefon 959 85 828, eller e-post: jorunn.sund@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Steinkjer, 04.02.2022

Lars Ketil Aasland (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Jorunn Sund
førstekonsulent
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
01/22	Rapport fra forvaltningsrevisjon av Brannvesenet Midt IKS
02/22	Rapport fra kontroll av kommunens eierstyring - Brannvesenet Midt
03/22	Kontrollutvalgets årsrapport 2021
04/22	Referatsaker
05/22	Eventuelt
06/22	Godkjenning av møteprotokoll

Rapport fra forvaltningsrevisjon av Brannvesenet Midt IKS

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Snåsa kommune

Møtedato

10.02.2022

Saknr

01/22

Saksbehandler Torbjørn Berglann

Arkivkode FE - 217, TI - &58

Arkivsaknr 20/467 - 19

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget slutter seg til rapportens vurderinger og anbefalinger og legger den fram for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret ber kommunedirektøren snarlig ta initiativ til en dialog mellom Snåsa kommune, øvrige eiere, det regionale helseforetaket og Brannvesenet Midt. Formålet er å styrke den lokale medisinske akuttberedskapen på ulykkessteder.
2. Kommunedirektøren bes sørge for at byggesakskontoret sender nødvendig informasjon om oppføring og endring av ildsteder til brannvesenet. Kommunedirektøren rapporterer til kontrollutvalget om oppfølgingen av vedtaket innen utgangen av april 2022.
3. Kommunestyret ber eierrepresentanten bidra til at revisors anbefalinger følges opp av selskapet. Eierrepresentanten bes holde kommunestyret orientert om dette.

Vedlegg

Rapport forvaltningsrevisjon - Brannvesenet Midt IKS

Saksopplysninger

Kontrollutvalget bestilte forvaltningsrevisjon av Brannvesenet Midt IKS og en eierskapskontroll i sak 21/20. Kontrollutvalget inviterte de andre eierkommunenes kontrollutvalg til å delta i forvaltningsrevisjonen. Inderøy, Steinkjer og Lierne deltok, Røyrvik og Osen avslo på grunn av knapphet på timeressurser.

Om rapporten

Revisor har undersøkt; om Brannvesenet Midt utfører akuttoppgaver i forbindelse med helseskade ved ulykker, om selskapet ivaretar det forebyggende brannarbeidet i eierkommunene, om selskapet kan håndtere akutt forurensing i eierkommunene og om selskapets ansatte har tilstrekkelig opplæring.

Akuttoppgaver

Snåsa kommune har ikke heldøgns ambulansetjeneste. Ved akutte hendelser på kveldstid, på nattestid og i helgene betjenes kommunen fra ambulansestasjonene på Grong og Steinkjer. Det kan ta lengre tid før ambulansen kommer på disse tidene av døgnet, derfor er brannvesenet i Snåsa utstyrt for å gi helsehjelp ved ulykker. Brannbilen har blant annet utstyr for å gi frie luftveier og oksygen og har dessuten en hjertestarter. Medarbeiderne har fått opplæring i å bruke utstyret. Revisor anbefaler at kommunen avklarer hvordan den kan yte helsehjelp på ulykkessteder utover det brannvesenet kan tilby.

Brannvesenet Midt følger kravene til systematisk planlegging av innsatstid, men har ikke oversikt over faktisk utrykningstid. Revisor anbefaler at selskapet utarbeider slik statistikk, som kan være nyttig ved styring og planlegging av innsatstiden.

Spørreundersøkelse om akuttoppgaver til Snåsa brannvesen

Revisor har spurt de deltidsansatte ved Snåsa brannvesen om deres kompetanse ved utrykning til helseoppdrag, om ventetider for ambulanse og om hvordan de blir ivaretatt etter krevende oppdrag.

Mange vurderer egen kompetanse som tilstrekkelig til å håndtere akutte helseoppdrag, men er likevel avhengige av kolleger for å løse oppdragene. De peker også på behov for mer opplæring. Flere av de ansatte opplever at de får bistand og veiledning via sambandet mens de venter på ambulansen. Det er ulike oppfatninger av om brannbilen er tilstrekkelig utstyrt.

Gjennomsnittlig ventetid på ambulanse oppgis av flere til å være mellom 21-25 minutter, mens enkelte oppgir at de venter i gjennomsnitt mer enn 31 minutter. Flertallet opplever at dagens system ved akutte helseoppdrag ikke fungerer og at dagens ambulanseordning gir dårligere helseberedskap. Samtlige ønsker en annen ambulanseordning for å sikre at helsepersonell er til stede ved helseoppdrag.

De ansatte opplever at både ledelse og kolleger sørger for at de blir tilstrekkelig ivaretatt etter akutte helseoppdrag.

Forebyggende brannarbeid

Brannvesenet Midt utarbeider en risiko- og sårbarhetsanalyse for hver kommune. Analysen er utgangspunkt for prioriteringene i det forebyggende arbeidet. Brannvesenet utarbeider planer med tiltak for ulike satsingsområder. Tiltakene blir evaluert og danner grunnlag for nye planer påfølgende år. Dette er i samsvar med krav til brannforebyggende arbeid.

Ett av tiltakene, "trygg hjemme" retter seg mot utsatte grupper i kommunale boliger. Også her bør samarbeidet med kommunene bli bedre, ifølge rapporten. Dermed kan man unngå diskusjon om ansvaret for brannsikkerheten når kommunen har fattet vedtak om hjemmetjenester til disse gruppene. Revisor anbefaler at selskapet og eierkommunene går i dialog for å avklare dette.

Feiing og tilsyn er også en del av det forebyggende arbeidet. Rapporten viser at det er utfordrende med feiing av fritidsboliger generelt, og særlig de som ligger langt fra allfarvei (sone 2). Det er krevende å koordinere arbeidet med at hytteeier er til stede. Det er dessuten ressurskrevende å sende flere personer av gårde på slike oppdrag, og forbundet med en viss risiko å sende dem alene. Kommunene kan differensiere gebyrene, men har ikke gjort det. Revisor påpeker at det er behov for en avklaring av tjenester til fritidsboliger i sone 2.

Brannvesenet er avhengig av et godt samarbeid med byggesakskontorene for å få informasjon om endringer og etablering av nye av ildsteder. Samarbeidet er utfordrende i de fleste eierkommunene, deriblant Snåsa.

Håndtering av forurensning

Brannvesenet Midt har beredskapsplaner for akutt forurensning. Selskapet har inngått samarbeidsavtaler med "Interkommunalt utvalg for akutt forurensning" ved akutt forurensning i selskapets ansvarsområde. Avtalene omfatter blant annet utstyrsdepot, og medarbeiderne har fått opplæring i å bruke utstyret. Revisor mener at selskapet følger lovkravene for beredskap ved akutt forurensning.

Kompetanse

Selskapet har god oversikt over kompetansen, i samsvar med kravene. Selskapet har hatt for lav bemanning til å drive forebygging de siste årene. I forbindelse med at Verdal kommune trådte inn i som deltaker fra januar 2022 mangler det en stilling for å oppfylle forskriftskravet. Kravet til organisering og dimensjonering er basert på innbyggertall.

Revisors anbefalinger til Brannvesenet Midt:

1. Være bidragsyter til å sikre at alle eierkommunene er underlagt en avklart ordning som sikrer best mulig akutt helsehjelp ved ulykkessted, utover det Brannvesenet Midt IKS kan gi ved skadested. Det er hensiktsmessig at eierkommunene og andre sentrale forvaltningsnivå bidrar til en avklart ordning.
2. Sikre at det brannforebyggende arbeidet til privateiendommer er i samsvar med krav og egne bestemmelser.
3. Sikre en plan for rekruttering i selskapet som blant annet ivaretar utfordringer med turnover hos deltidsansatte i eierkommunene og lav kvinneandel i selskapet.
4. Sikre at ressurser til det brannforebyggende arbeidet i selskapet er i samsvar med forskriftens krav.

Høring

Revisor har sendt rapporten på høring hos daglig leder og styreleder i selskapet. Ifølge kommuneloven skal kommunedirektøren gis anledning til å uttale seg i saker som skal oversendes til kommunestyret. Sekretariatet har invitert kommunedirektøren til å uttale seg om forhold i rapporten som ligger under hans ansvarsområde. Kommunedirektøren har ikke sendt noen uttalelse.

Vurdering

Rapporten viser at det meste av driften i Brannvesenet Midt er i samsvar med lov- og regelverk og eiernes forutsetninger. Revisor peker likevel på flere forhold som bør bedres.

Umiddelbart virker det største problemet å være mangelen på kompetent medisinsk personell på ulykkessteder fram til ambulansen ankommer. Revisor anbefaler at eierkommunene og andre sentrale aktører må løse problematikken i fellesskap. Sekretariatet mener det er naturlig at kommunedirektøren får oppdraget med å initiere og organisere et slikt samarbeid. Kommunedirektøren bør også bidra til at byggesakskontoret samarbeider godt med brannvesenet om innmelding og endring av ildsteder.

De andre problemene revisor beskriver må løses av selskapet; avklaring av hvem som skal finansiere brannforebyggende tiltak i prosjektet "trygg hjemme", organisering og finansiering av feiing og tilsyn på avsidesliggende eiendommer og rekruttering.

Eierrepresentanten bør forsikre seg om at anbefalingene blir fulgt opp av selskapets styre og ledelse og holde kommunestyret orientert om oppfølgingen.

Steinkjer, Inderøy, Snåsa og
Lierne kommune

Januar 2022

SK1025

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra Steinkjer -, Inderøy -, Snåsa - og Lierne kommunes kontrollutvalg i perioden juni 2021 til januar 2022.

Kontrollutvalget skal påse at forvaltningsrevisjon gjennomføres, jf. lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 23-2 punkt c. Forvaltningsrevisjon innebærer å gjøre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger¹.

Revisjonsteamet har bestått av prosjektleder/oppdragsansvarlig Arve Gausen, prosjektmedarbeider Thomas Furunes og Hanne Marit Ulseth Bjerkan og kvalitetssikrer Margrete Haugum og Eirik Seim. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Steinkjer, Inderøy, Snåsa og Lierne kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til NKRFs² standard for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, RSK 001.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet. En oversikt over tidligere gjennomførte prosjekter finnes på vår hjemmeside www.revisjonmidt norge.no.

Orkanger, 21.1.2022.

Arve Gausen

Oppdragsansvarlig revisor

¹ Kommuneloven § 23-3, 1.ledd

² Norges Kommunerevisorforbund, www.nkrf.no

SAMMENDRAG

Undersøkelsen består av en forvaltningsrevisjon av Brannvesenet Midt IKS. Den omhandler hvordan selskapet ivaretar akuttoppgaver ved skadested, forebyggende brannarbeid, håndterer akutt forurensning og sikrer opplæring og rekruttering av ansatte. Undersøkelsen konkluderer med følgende:

1. Hvordan ivaretar Brannvesenet Midt IKS akuttoppgaver ved skadested knyttet til helseskader ved ulykker?

Revisor konkluderer med at Brannvesenet Midt IKS ivaretar akuttoppgaver til helseskader ved ulykker i samsvar med gitte krav til dette. Det er ulike ordninger med stedlig ambulanse i noen av eierkommunene. Dette medfører behov for å avklare en ordning for å gi akutt helsehjelp ved ulykker så raskt som mulig utover det branntjenesten kan gi ved skadested, i noen av eierkommunene.

2. Hvordan ivaretar Brannvesenet Midt IKS det forebyggende brannarbeidet til eierkommuner?

Revisor konkluderer med at Brannvesenet Midt IKS har en systematisk planlegging og utføring av det brannforebyggende arbeidet i samsvar med gitte krav til dette. Det mangler imidlertid en avklaring med eierkommune knyttet til finansiering av brannsikkerhetstiltak i boliger tilknyttet prosjektet «Trygg hjemme». Det er videre behov for en avklaring av tjenester knyttet til feiing og branntilsyn i fritidsboliger i sone 2.

3. Hvordan har Brannvesenet Midt IKS lagt til rette for å håndtere akutt forurensning hos eierkommunene?

Revisor konkluderer med at beredskapsplaner og utstyr for å håndtere akutt forurensning er i henhold til føringer og krav i Brannvesenet Midt IKS sitt virksomhetsområde. Det har kun vært mindre hendelser med akutt forurensning som selskapet har håndtert selv.

4. Har selskapets ansatte tilstrekkelig opplæring for å ivareta gitte oppgaver til eierkommunene og klarer selskapet å rekruttere tilstrekkelig kompetanse?

Revisor konkluderer med at Brannvesenet Midt IKS har en systematisk oversikt og oppfølging av ansattes kompetanse i selskapet, ut fra gitte krav. Selskapet har kompetanse til å gjennomføre opplæring av egne ansatte og selger kompetansehevende kurs til ansatte i andre brannvesen, noe som gir inntekter og er positivt for selskapet drift. Det er imidlertid noen utfordringer knyttet til rekruttering av deltidsmannskap og lav kvinneandel som bør både ha selskapets og eierkommunenes oppmerksomhet. Revisor ser at selskapet har hatt noe lavere

ressurser til brannforebyggende arbeid enn kravet i forskriften. Det har ikke kommet på plass tiltak for å ivareta kravet fra 1.1.2022. Dette bør ha selskapets og eiernes oppmerksomhet.

Anbefalinger til Brannvesenet Midt IKS

- Være bidragsyter til å sikre at alle eierkommunene er underlagt en avklart ordning som sikrer best mulig akutt helsehjelp ved ulykkessted, utover det Brannvesenet Midt IKS kan gi ved skadested. Det er hensiktsmessig at eierkommunene og andre sentrale forvaltningsnivå bidrar til en avklart ordning.
- Sikre at det brannforebyggende arbeidet til privateiendommer er i samsvar med krav og egne bestemmelser.
- Sikre en plan for rekruttering i selskapet som blant annet ivaretar utfordringer med turnover hos deltidsansatte i eierkommunene og lav kvinneandel i selskapet.
- Sikre at ressurser til det brannforebyggende arbeidet i selskapet er i samsvar med forskriftens krav.

INNHALDSFORTEGNELSE

Forord	3
Sammendrag.....	4
Innholdsfortegnelse	6
1 Innledning.....	9
1.1 Bestilling	9
1.2 Problemstillinger	10
1.3 Metode	10
1.4 Nasjonale føringer for brannvesen.....	12
1.5 Brannvesenet Midt IKS.....	13
1.6 Rapportens oppbygging	14
2 Akuttoppgaver ved helseskade.....	15
2.1 Revisjonskriterier.....	15
2.2 Innsamlet informasjon	15
2.2.1 Nasjonal målsettinger knyttet til helseoppdrag utført av brann- og redningsvesenet.....	15
2.2.2 Organisering av ambulansetjenester i deltagende eierkommuner	16
2.2.3 Statistikk knyttet til antall hendelser i Brannvesenet Midt IKS.....	18
2.2.4 Utstyr	20
2.2.5 Kompetanse.....	21
2.2.6 Innsatstid	23
2.3 Revisors vurderinger	24
3 Spørreundersøkelse til deltidsansatte på brannstasjonen i Snåsa	26
3.1 Bakgrunnsinformasjon.....	26
3.2 Kompetanse og opplæring.....	26
3.3 Utrykning til akutte helseoppdrag.....	27
3.4 Etter utrykning til akutte helseoppdrag.....	30
3.5 Oppsummering.....	31
4 Forebyggende arbeid	33
4.1 Revisjonskriterier.....	33
4.2 Innsamlet informasjon	33
4.2.1 Planlegging og evaluering av det brannforebyggende arbeid.....	33
4.2.2 Feiertjenester og branntilsyn.....	35
4.2.3 Beredskap og utstyr knyttet til elektrifisering av biler etc. (Beskrivende).....	38
4.3 Revisors vurderinger	40
5 Håndtere akutt forurensning	42
5.1 Revisjonskriterier.....	42
5.2 Innsamlet informasjon	42
5.2.1 Beredskapsplaner for akutt forurensning.....	42
5.2.2 Utstyr og personell for å håndtere akutt forurensning.....	43
5.3 Revisors vurderinger	45

6	Kompetanse og rekruttering	46
6.1	Revisjonskriterier	46
6.2	Innsamlet informasjon	46
6.2.1	Systematiske oversikt over kompetansebehov	46
6.2.2	Tilstrekkelig kompetanse og rekrutteringsutfordringer	47
6.3	Revisors vurderinger	50
7	Høring	51
8	Konklusjoner og anbefalinger	52
8.1	Konklusjon	52
8.2	Anbefalinger til Brannvesenet Midt IKS	53
	Kilder	54
	Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier	55
	Vedlegg 2 – Høringssvar	60
	Vedlegg 3 – Risikobilde i Brannvesenet Midt IKS	62

Tabell

Tabell 1.	Oversikt over gjennomførte intervjuer.....	10
Tabell 2.	Nøkkelinformasjon til selskapet	14

Figurer

Figur 1.	Kart over Brannvesenet Midt IKS sitt virkeområde	13
Figur 2.	Statistikk over antall hendelser.....	19
Figur 3.	Statistikk over type hendelser i eierkommunene.....	20
Figur 4.	Utstyr og bemanning i Steinkjer, Inderøy, Snåsa og Verran.	21
Figur 5.	Utstyr og bemanning i Osen, Røyrvik og Lierne	21
Figur 6.	Innsatstider i eierkommunene	24
Figur 7.	Vurdering av egen kompetanse, kompetanse hos kollegaer og om man er avhengig av kollegaers kompetanse og kunnskap under akutte helseoppdrag. N=15.....	27
Figur 8.	Bistand ved akutte helserelaterte oppdrag. N=15.....	27
Figur 9.	Gjennomsnittlig ventetid på ambulanse. Antall respondenter oppgitt i parentes. N=15.	28
Figur 10.	Om hvordan dagens situasjon med manglende ambulanse påvirker lokal beredskap innenfor helse. N=15.....	29
Figur 11.	Forslag til mulige løsninger for å sikre beredskapen innenfor helse under utrykning til helserelaterte oppdrag. N=15.	30
Figur 12.	Opplevelsen etter utrykning til akutte helseoppdrag. N=15.....	31

1 INNLEDNING

I dette kapittelet gjennomgår vi bestilling, problemstillinger, metode og bakgrunn for prosjektet.

1.1 Bestilling

Snåsa kommune er deleier i Brannvesenet Midt IKS og har prioritert revisjon av selskapet i sin plan om forvaltningsrevisjon med eierskapskontroll. Det er utarbeidet en bestilling fra kommunens kontrollutvalg i sak 21/20. I vedtaket vises det til at undersøkelsen bør omhandle følgende forhold: ordinær eierskapskontroll, samt en forvaltningsrevisjonsdel som omfatter selskapets akuttoppgaver, forebygging, feiertjeneste, forurensning, rekruttering og opplæring. Med utgangspunkt i bestillingen oversendte revisjonen en prosjektplan som konkretiserte bestillingen. Prosjektplanen ble behandlet i kontrollutvalgene i alle eierkommunene til Brannvesenet Midt IKS. I neste delen følger vedtakene i de ulike kontrollutvalgene til bestillingssaken:

Kontrollutvalget i Steinkjer kommune vedtok følgende i sak 20/21, den 30.4.21:

Kontrollutvalget slutter seg til revidert prosjektplan for Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon Brannvesenet Midt IKS.

Kontrollutvalget i Lierne vedtok følgende i sak 16/21, den 30.4.21:

Kontrollutvalget slutter seg til revidert prosjektplan.

Kontrollutvalget i Inderøy vedtok følgende i sak 11/21, den 11.5.2021:

Kontrollutvalget slutter seg til problemstillingene, leveringstidspunkt og ressursrammen revisjonen har foreslått i revidert prosjektplan.

Kontrollutvalget i Snåsa vedtok følgende i sak 11/21, den 11.5.21:

Kontrollutvalget slutter seg til revidert prosjektplan for eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon. De ønsket også at undersøkelsen omfattet en spørreundersøkelse til ansatte i deltidsstillinger lokalisert til Snåsa brannstasjon.

Kontrollutvalgene i Osen (sak 5/21) og Røyrvik (sak 1/21) vedtok å ikke delta i undersøkelsen.

1.2 Problemstillinger

1. Hvordan ivaretar Brannvesenet Midt IKS akuttoppgaver ved skadested knyttet til helseskader ved ulykker?
2. Hvordan ivaretar Brannvesenet Midt IKS det forebyggende brannarbeidet til eierkommuner?
3. Hvordan har Brannvesenet Midt IKS lagt til rette for å håndtere akutt forurensning hos eierkommunene?
4. Har selskapets ansatte tilstrekkelig opplæring for å ivareta gitte oppgaver til eierkommunene og klarer selskapet å rekruttere tilstrekkelig kompetanse?

Revisor avgrenser undersøkelsen selskapets systematiske arbeid knyttet til overnevnte problemstillinger. Revisjonen vil omfatte utvalgte krav knyttet til brannvesenets virksomhet i disse problemstillingene. Undersøkelsen vil ha et hovedfokus på driftsårene 2020-2021.

1.3 Metode

Undersøkelsen består av en forvaltningsrevisjon. Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til Norges Kommunerevisorforbund sin standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001. Rapporten bygger på informasjon innhentet gjennom dokumentgjennomgang, spørreundersøkelse og intervjuer.

Det er avholdt et oppstartsmøte/intervju med selskapet ved daglig leder og styreleder. Øvrig ledelse i selskapet er også intervjuet samt sentrale tillitsvalgte og hovedverneombud. Videre har de som er intervjuet fått tilsendt noen oppfølgingsspørsmål på epost som er besvart og de har oversendt etterspurt dokumentasjon. Intervjuene ble gjennomført ved bruk av video med unntak av oppstartsmøte, som ble gjennomført på selskapets hovedkontor. Det ble utarbeidet en semistrukturert intervjuguide til alle intervjuene, som var tilpasset de enkelte intervjuene. Referat fra møtene er verifisert av de som er intervjuet, dette for å rette opp eventuelle misforståelser.

Tabell 1. Oversikt over gjennomførte intervjuer.

Dato	Intervjuobjekt	Sted
15.6.2021	Brannsjef/daglig leder og styreleder	Steinkjer
7.9.2021	Leder beredskap	Video
7.9.2021	Leder Forebyggende	Video
13.9.2021	Feieformann	Video

20.9.2021	Rådgiver kompetanse	Video
13.9.2021	Tillitsvalgt i Norges ingeniør og teknologiorganisasjon samt Fagforbundet	Video
20.9.2021	Hovedverneombud	Video

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

I prosjektet har revisjonen gjennomført en spørreundersøkelse til deltidsansatte med oppmøte på Snåsa brannstasjon. Undersøkelsene ble utformet i spørreskjemaverktøyet SurveyXact, og gjennomført ved utsendelse i e-post og SMS. Før utsending ble undersøkelsene gjennomgått av daglig leder i selskapet og en innsatsleder ved Snåsa brannstasjon. Det har vært dialog med ordfører i Snåsa kommune knyttet til undersøkelsens tema. Invitasjonen til å delta i undersøkelsen ble sendt den 8. oktober 2021. Den ble avsluttet etter en purrerunde den 22.10.2021. Underveis i undersøkelsen hadde vi dialog med selskapet for å legge til rette for at ansatte besvarte undersøkelsen. Undersøkelsen ble sendt ut til 15 ansatte, og alle har besvart undersøkelsen.

Revisor har opplevd stor velvilje fra selskapet, og har mottatt alle etterspurte dokumenter på en ryddig måte og i god tid. Det har vært uproblematisk å avtale og gjennomføre intervjuer med selskapet og eierrepresentanter.

Revisor har mottatt informasjon knyttet til organisering av ambulansetjenesten i deltagende eierkommuner fra Klinikksjef for prehospitale tjenester i Helse Nord-Trøndelag. Denne er lagt til rapportens informasjonsdel.

Vurdering av datagrunnlag og metode

Revisor mener det har vært tilstrekkelig å intervju de utvalgte informantene, i kombinasjon med gjennomgang av ulike dokumenter. Revisor har mottatt alle etterspurte dokumenter fra selskapet, og opplever at selskapet har vært opptatt av åpenhet og sørget for god informasjon til revisor. Revisor anser den mottatte dokumentasjon som pålitelig og relevant, og mener at verifisering av intervjureferatene bidrar til å øke dataenes pålitelighet.

Revisors samlede vurdering er at metodebruk og datagrunnlag i dette prosjektet gir et tilstrekkelig grunnlag til å svare på problemstillingene.

1.4 Nasjonale føringer for brannvesen

I lov om brann- og eksplosjonsvernloven³ er kommunene gitt i oppgave å sørge for etablering og drift av et brannvesen som kan ivareta forebyggende og beredskapsmessige oppgaver. Arbeidet skal være basert på en risiko- og sårbarhetsanalyse slik at brannvesenet blir best mulig tilpasset de oppgaver det kan bli stilt ovenfor. Leder av brannvesenet og øvrig personell skal ha de kvalifikasjoner som er nødvendig for å kunne ivareta brannvesenets oppgaver på en forsvarlig måte. To eller flere kommuner kan avtale å ha felles brannvesen eller ledelse av brannvesenet. Kommunen vil likevel ha det formelle ansvaret for brannvesenets oppgaver.

Kommunen er i forskrift om brannforebygging kapittel 4 gitt forebyggende plikter. Disse omfatter å kartlegge risikoen for brann, planlegge forebyggende arbeid, gjennomføre forebyggende arbeid samt utføre feiing og tilsyn med fyringsanlegg.

I forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesenet er det krav til utrustning av beredskap, jf. kapittel seks. Der heter det at brannvesenet skal disponere egnet og tilstrekkelig utstyr til innsats ved brann og ulykker samt akutt forurensning. Det er videre krav til vaktberedskap og utstyr, kravet øker ut fra antall innbyggere i kommunen jf. forskriftens kapittel 5. I forskriftens kapittel 7 er det krav om opplæring og kompetanse til personell i brannvesenet. Det er videre krav til at det skal utføres minst ett årsverk brannforebyggende arbeid pr. 10 000 innbygger⁴. Dette for å sikre at kommunen gjennomfører et minimum av brannforebyggende arbeid med blant annet særskilte brannobjekt. Særskilte brannobjekter omfattes av brann- og eksplosjonsvernlovens paragraf 13. Kommunen skal identifisere og føre fortegnelse over byggverk, opplag, områder, tunneler, virksomheter m.m. hvor brann kan medføre tap av mange liv eller store skader på helse, miljø eller materielle verdier.

³ § 9. Etablering og drift av brannvesen.

⁴ Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesenet, § 3-2, 2 ledd.

1.5 Brannvesenet Midt IKS

Følgende kommuner deltar i Brannvesenet Midt IKS: Røyrvik, Lierne, Snåsa, Steinkjer, Inderøy og Osen, disse er uthevet med svarte grenser i kartet under.

Kilde: Brannvesenet Midt IKS

Figur 1. Kart over Brannvesenet Midt IKS sitt virkeområde

Selskapet har i dag ansvaret med å forvalte brann- og redningstjenesten etter "lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver" for eierkommunene. Brannvesenet Midt IKS har en felles brannordning som er dimensjonert etter en risiko- og sårbarhetsanalyse. Selskapets region dekker et areal på ca. 9.800 km² og i regionen bor det ca. 36 000 innbyggere i 2021. Brannvesenet har i alt 130 ansatte. I regionene er det 7 brannstasjoner og 2 depot/bistasjoner. Hovedkontoret er i Steinkjer. Brannstasjonene er geografisk plassert på følgende områder:

- Steinkjer brannstasjon - 7715 Steinkjer
- Inderøy brannstasjon - 7670 Inderøy
- Snåsa brannstasjon - 7760 Snåsa
- Nordli brannstasjon - 7882 Nordli
- Sørli brannstasjon - 7884 Sørli (bistasjon til Lierne)
- Røyrvik brannstasjon - 7898 Limingen
- Osen brannstasjon - 7760 Steinsdalen
- Malm brannstasjon – 7790 Malm
- Branndepot Sætervik – 7748 Osen

Tabell 2. Nøkkelinformasjon til selskapet

Stiftelsesdato	29.8.2005
Eiere	Steinkjer kommune – 61,6 % Inderøy kommune – 14,5 % Lierne kommune – 6,6 % Røyrvik kommune – 5,9 % Snåsa kommune – 5,8 % Osen kommune - 5,6 %
Styreleder	Per Tore Bratberg
Styremedlemmer	Per Arne Løvhaugen (Nestleder) Grete Karine Bruce (styremedlem) Solvår Anita Johansen (styremedlem) Gunn Helene Tangstad (styremedlem) Andre Solberg (styremedlem – representant for de ansatte) Kjetil Bjørnerås (styremedlem – representant for de ansatte)
Daglig leder	Håvard Bye
Antall ansatte	128
Formål	Dekke kommunenes behov, plikter og oppgaver slik de er gitt i Lov om brann- og eksplosjonsvernloven med tilhørende forskrifter. Selskapet kan i tillegg ivareta andre oppgaver på vegne av deltakerkommuner.
Revisor	Revisjon Midt-Norge SA

Verdal kommune har vedtatt deltakelse i selskapet fra 1.1.2022.

1.6 Rapportens oppbygging

I det innledende kapittelet er det gjort rede for bakgrunn, problemstillinger og metode samt nasjonale føringer for brannvern og overordnet informasjon om Brannvesenet Midt IKS.

De fire problemstillingene i forvaltningsrevisjonen er behandlet i hvert sitt etterfølgende kapittel. Disse kapitlene er bygd opp med funn fra datainnsamlingen, med en påfølgende vurdering fra revisor i forhold til de revisjonskriteriene som legges til grunn.

I kapittel sju er høringssvaret fra selskapet på forvaltningsrevisjonen tatt inn.

I kapittel åtte er konklusjon på forvaltningsrevisjonen. Revisors anbefalinger følger avslutningsvis.

2 AKUTTOPPGAVER VED HELSESKADE

I dette kapitlet besvares følgende problemstilling: Hvordan ivaretar Brannvesenet Midt IKS akuttoppgaver ved skadested knyttet til helseskader ved ulykker?

2.1 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er operasjonalisert for overnevnte spørsmål:

- Det skal være tilgjengelig førstehjelps- og frigjøringsutstyr i brannvesenet ved utrykning til ulykker.
- Brannvesenet skal ha kapasitet og kompetanse til å håndtere helseskade ved ulykker.
- Det skal være etablert systemer i brannvesenet som ivaretar kravet til innsatstid ved ulykker.

Utleddningen av revisjonskriteriene er vist i vedlegg 1.

2.2 Innsamlet informasjon

2.2.1 Nasjonal målsettinger knyttet til helseoppdrag utført av brann- og redningsvesenet

I Melding til Stortinget nr. 5 – Samfunnssikkerhet i en usikker verden (2020-2021) er det vist til en jevn og sterk vekst i antall oppdrag der brann- og redningsvesenet oppgir å utføre helseoppdrag. Helseoppdragene utgjorde 17,6 prosent av brann- og redningsvesenets reelle oppdrag i 2019, en økning fra 15,4 prosent i 2016. Totalt for perioden 2016 til 2019 var økningen i helseoppdrag på 25 prosent. Det vises videre til at en videre utredning av konsekvenser knyttet til økt omfang må ses i sammenheng med Nasjonal helse- og sykehusplan og den nasjonale førstehjelpsdugnaden «Sammen redder vi liv».

I Nasjonal helse- og sykehusplan beskrives følgende (side 80): I områder med store avstander tar det lengre tid før ambulanse eller annen helsehjelp kan ta hånd om pasienten. Akutthjelpere er en viktig ressurs som kan starte livreddende førstehjelp før ambulansen kommer. Akuttmedisinforskriften slår fast at kommunene og de regionale helseforetakene kan inngå avtale om bistand fra akutthjelpere, som del av sin akuttmedisinske beredskap. Slike akutthjelpere kan være medlemmer av frivillige organisasjoner eller kommunalt brannvesen. Bistand kan komme i tillegg til, eller i påvente av, at personell fra de øvrige akuttmedisinske tjenestene kan yte akuttmedisinsk hjelp. Personer som skal yte slik bistand må ha fått nødvendig opplæring. Det vil være behov for å tydeliggjøre rammene rundt akutthjelperfunksjonen.

Ny regjering har utarbeidet Hurdalsplattformen (2021-2025), som gir målsettinger for sitt arbeid. Der beskrives blant annet følgende knyttet til det å gi folk trygghet:

De siste årene har folk i store deler av landet opplevd mer utrygghet. For å få tryggheten tilbake, er det avgjørende at politi, ambulansetjeneste, brann- og redningstjeneste og sivilforsvar, er mer til stede og kommer raskere, særlig i distriktene.

Revisor er ikke kjent med tiltak fra regjeringen som operasjonaliserer målsettingen knyttet til mer tilstedeværelse av blant annet ambulanse.

2.2.2 Organisering av ambulansetjenester i deltagende eierkommuner

Helse Nord-Trøndelag ved Klinikkleder for prehospitale tjenester har informert om organisering av ambulansetjenesten i Lierne, Steinkjer, Snåsa og Inderøy kommune. Informasjonen er lagt ved dette kapittelet.

Organisering av ambulansetjenesten

Ambulanse stasjonen i Steinkjer er lokalisert i Inntrøndelag Helse- og beredskapshus. Den dekker Steinkjer kommune, deler av Inderøy kommune og Snåsa kommune. Aktiveringstiden ved akutte oppdrag mellom kl. 08:00 til 21:15 er 2 minutter og ved akutte oppdrag mellom kl. 21:15 til 08:00 er 4 minutter.

Ambulansestasjonen i Lierne er lokalisert sammen med brannstasjon i Sandvika, i Lierne. Den dekker Lierne kommune og deler av Røyrvik kommune. Aktiveringstid ved akutte oppdrag mellom kl. 08:00 til 20:00 er 2 minutter og mellom kl. 20:00 til 0800 er 10 minutter (hjemmevakt).

Ambulansestasjonen i Snåsa er lokalisert i Helsesenteret i Snåsa. Den dekker Snåsa kommune. Det er en egen beredskapsmodell med dagbil mellom kl. 08:00 til 20:00 i ukedagene fra mandag til fredag. Modellen har forlenget prøvedrift ut 2021, som evalueres av styret i Helse Nord-Trøndelag i desember 2021. Aktiveringstiden mellom kl. 08:00 til 20:00 er to minutter.

Ambulansestasjonen i Grong dekker beredskap i Snåsa (sammen med ambulanseressursene ved Steinkjer ambulansestasjon) fra mandag til fredag fra kl. 20:00 til 08:00 og aktiveringstiden ved akutte oppdrag på ukedagene mandag til fredag mellom kl. 21:15 til 08:00 er 4 minutter.

Ambulansestasjonen i Grong dekker beredskap i Snåsa (sammen med ambulanseressursene ved Steinkjer ambulansestasjon) fra fredag til mandag mellom kl. 20:00 til 08:00. Aktiveringstiden ved akutte oppdrag på ukedagene mandag til fredag og helgedager mellom kl. 08:00 til 21:15 er 2 minutter og mellom kl. 21.15 til 08.00 er 4 minutter.

Lørdag og søndag i tidsrommet mellom kl. 09:00 til 15:00 flåtestyres en ambulanseressurs fra ambulansestasjon i Grong mot Snåsa etter flåtestyringsprinsipper (bruke ressursene der behovet til enhver tid er størst).

Inderøy kommune er omfattet av en prøveordning i 2 år, med oppstart 01.11.2021 til 31.12.2023, med utprøving av en enmannsbetjent akuttbil lokalisert i Inderøy kommune. Dette gjelder for tidsrommet mandag til fredag fra kl. 08:00 til 15:30. Akuttbilen har som utgangspunkt/oppmøtested legekantoret/legevakt i kommunene. Ressursen rykker ut på alle akutte oppdrag eventuelt sammen med legevakt, og starter behandling frem til ambulanseressurs fra Steinkjer eller Levanger ambulansestasjoner er på stedet. Akuttbilen har alt akuttmedisinsk utstyr som en ambulanse, med unntak av bære. Akuttbilen flyttes fysisk over til tjeneste i samarbeid med Steinkjer legevakt i tidsrommet 16:00 – 19:30 på de samme ukedagene.

Responstid måles på alle akutte oppdrag fra det ringes på 113 til ambulansen er fremme på hendelsesstedet. De er som følger:

- Gjennomsnittlig responstid for akutte oppdrag i Steinkjer kommune til og med 07.12.2021 er 14 minutter og 47 sekunder.
- Gjennomsnittlig responstid for akutte oppdrag i Lierne kommune til og med 07.12.2021 er 29 minutter og 46 sekunder.
- Gjennomsnittlig responstid for akutte oppdrag i Snåsa kommune til og med 07.12.2021 er 21 min og 2 sekunder.
- Gjennomsnittlig responstid for akutte oppdrag i Inderøy kommune til og med 07.12.2021 er 22 minutter og 21 sekunder.

Alle tall over er hentet ut av fagsystemet Qlikwiew i Helse Nord-Trøndelag. De er derfor ikke kvalitetssikret av Fellesfunksjon for ambulansetjenesten i Midt-Norge. Det tas av den grunn alle forbehold om mulige unøyaktigheter i tallgrunnlaget.

Brannvesenets rolle ved ulykker og helseskade

Klinikkleder informerer om følgende:

Alle brannmannskaper oppleves som profesjonelle, og har noe forskjellig ståsted med tanke på egen kompetanse:

- Brannvesenet Midt IKS Steinkjer: Har verken «Akutthjelper» eller «Tidlig hjertestart».
- Brannvesenet Midt IKS Snåsa: Har vært med i prosjektet som heter «Tidlig hjertestart» i regi av Stiftelsen Norsk Luftambulanse, som i praksis betyr at de kan rykke ut på hjertestans i egen kommune. Varsles i disse tilfellene av AMK sentralen. Et utstyrt med

enkelt utstyr for å kunne etablere frie luftveier og gi oksygen og betjene en hjertestarter ved hjertestans.

- Brannvesenet Midt IKS Inderøy: Kommunen har vært med i prosjektet som heter «Tidlig hjertestart» i regi av Stiftelsen Norsk Luftambulans, som i praksis betyr at de kan rykke ut på hjertestans i egen kommune. Varsles i disse tilfellene av AMK sentralen. Enkelt utstyr for å kunne etablere frie luftveier og gi oksygen og betjene en hjertestarter ved hjertestans.
- Brannvesenet Midt IKS Lierne: Kommunen har ingen av ordningene med «Tidlig hjertestart» eller «Akutthjelper». «Akutthjelper» burde nok, av hensyn til fysisk avstand og kjøretid mellom Sørli og Nordli ha vært etablert i Lierne kommune, som har to befolkede senter i Sandvika og i Sørli. Disse to stedene kunne etter gjennomført kursing av Stiftelsen Norsk Luftambulans fått tildelt gratis akuttmedisinsk utstyr (hjertestarter og akuttsekk) både i Sandvika og i Sørli, av Stiftelsen Norsk Luftambulans. Kommunen må selv søke deltagelse til Stiftelsen Norsk Luftambulans om å få etablert ordningen med «Akutthjelper». Det har ikke Lierne kommune, så lang Klinikkleder vet, gjort.

Informasjon om Tidlig hjertestart-prosjektet og Akutthjelper

Informasjon om ordningen med «Tidlig hjertestart-prosjektet»:

Norsk Luftambulans lanserte i 2002 sitt prosjekt Tidlig hjertestart. Målet var å øke beredskapen ved hjertestans utenfor sykehus, som rammer fra 5 000 til 6 000 mennesker hvert år. Hittil er det plassert ut 155 defibrillatorer (hjertestartere) i 121 kommuner. To liv er reddet. I de fleste kommunene er det brannmannskapene som har tatt imot hjertestarter og opplæring. Førsteresponsgrupper som disse har vist seg å være et viktig supplement til helsetjenesten, spesielt i kommuner med få akuttmedisinske ressurser.

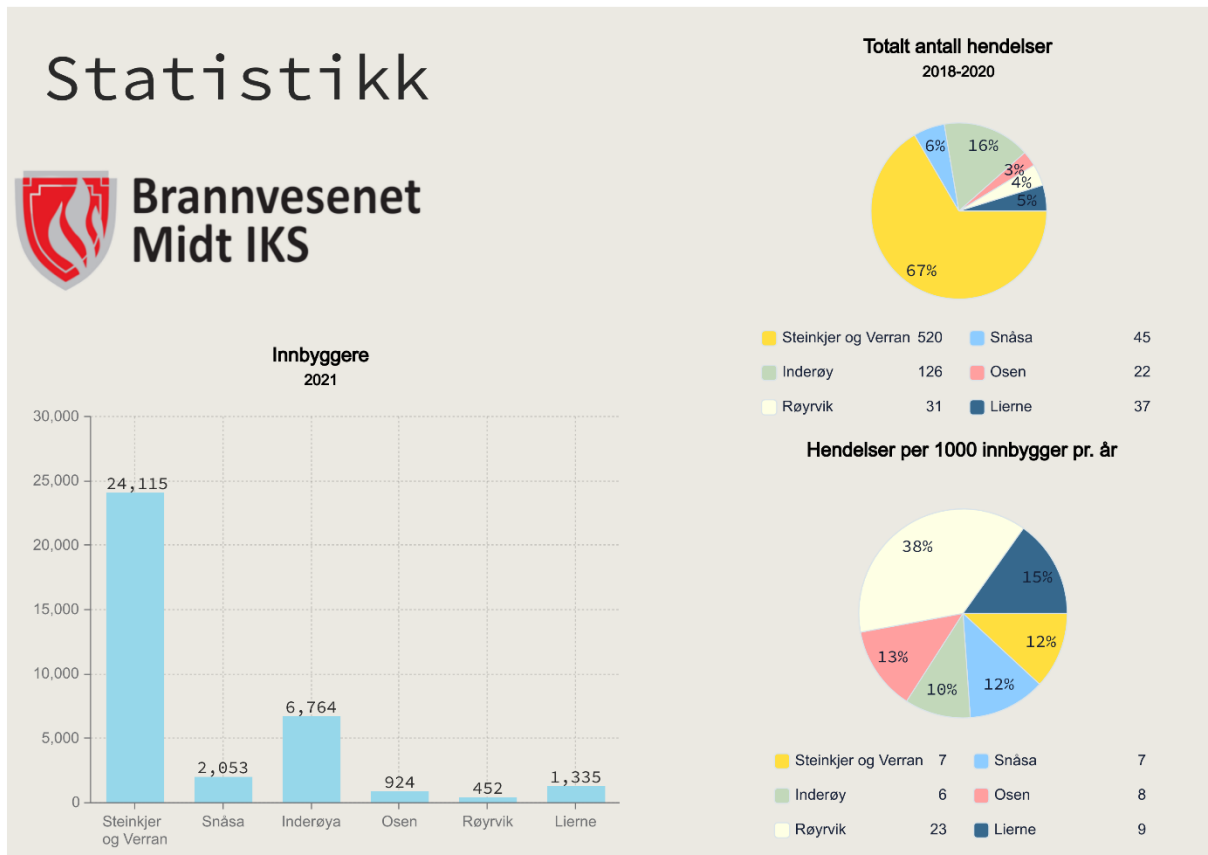
Informasjon om akutthjelper:

Akutthjelper er en person med opplæring i førstehjelp med fokus på akuttmedisinske tidskritiske tilstander, som hjertestans, pusteproblemer, alvorlig skade/traume og bevisstløshet. Akutthjelperen har utstyr og kompetanse til å iverksette livreddende førstehjelpstiltak i påvente av ambulanse, luftambulans eller legevakt. Denne ressursen er alltid i tillegg til og aldri i stedet for.

2.2.3 Statistikk knyttet til antall hendelser i Brannvesenet Midt IKS

I beredskapsanalysen for Brannvesenet Midt IKS som ble behandlet høsten 2021 i representantskapet, vises det til risikobildet for brannvernregionen. Der pekes det på at trafikkulykker med lette og tyngre kjøretøy samt akutte medisinske oppdrag har størst risiko

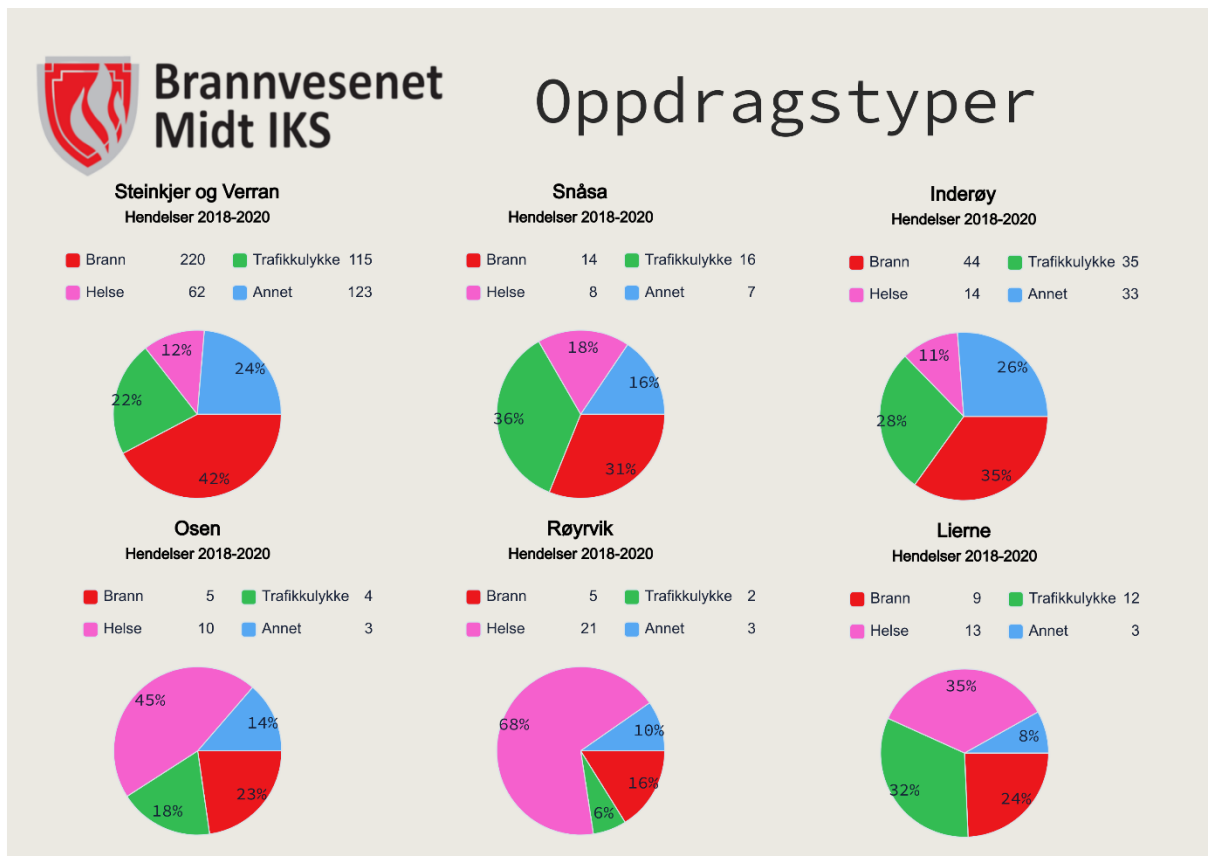
og sannsynlighet for at hendelser medfører dødsfall (se vedlegg 3). Vi har hentet følgende informasjon fra beredskapsanalysen som viser antall hendelser Brannvesenet Midt IKS er involvert i.

Kilde: Brannvesenet Midt IKS

Figur 2. Statistikk over antall hendelser

Figuren over viser at brannvesenet er involvert i flest hendelser i Steinkjer og Verran. Figuren under viser at de mindre kommunene har større andel helseoppdrag enn de større kommunene. Figuren viser hvilke oppdragstyper brannvesenet er involvert i per eierkommune.

Kilde: Brannvesenet Midt IKS

Figur 3. Statistikk over type hendelser i eierkommunene

2.2.4 Utstyr

Leder beredskap sier at selskapet har tilstrekkelig utstyr og kompetanse i forhold til daglige trafikkulykker. Utstyret i bilene består av frigjøringsutstyr og førstehjelpsutstyr. Man kan komme til kort i forhold til større helseskader, da man kun er drillet på førstehjelp. Personalet er drillet på hjertestans, men i mindre grad skader knyttet til hjerneslag og trafikkulykker. Brannvesenet har med egne helsebagger. Innholdet i disse er blitt justert som en følge av erfaringer og behov som er oppstått. For eksempel er det nå lagt inn store bandasjer og skikkelige sakser i helsebaggene.

I beredskapsanalysen vises det til en oversikt over tilgjengelig utstyr på et overordnet nivå i eierkommunene. Dette er oppsummert i de to neste figurene.

Kilde: Beredskapsanalyse, Brannvesenet Midt IKS

Figur 4. Utstyr og bemanning i Steinkjer, Inderøy, Snåsa og Verran.

Kilde: Beredskapsanalyse, Brannvesenet Midt IKS

Figur 5. Utstyr og bemanning i Osen, Røyrvik og Lierne

2.2.5 Kompetanse

Leder beredskap sier at AMK er tilgjengelig via nødnettet dersom redningsmannskaper har spørsmål. Ansatte fra brantjenesten er ofte først på et skadested, særlig gjelder dette på kveld og natt, på steder hvor det ikke er fast ambulanse. Dette gjelder for eksempel for Snåsa kommune. Det er flere steder som ikke har ambulanse tilgjengelig, noe som betyr lang responstid. Det har vært flere tilfeller hvor brannvesenet har kjørt ambulansen i møte. I oppstarten med helseoppdrag, var ansatte fra brann redd for å gå for langt og dermed bidra til at ambulansedekningen forsvinner. Det man ser i ettertid er at ambulansene forsvinner uansett.

Flere som er intervjuet viser til at i Røyrvik har noen av sykepleiere som jobber på sykehjemmet fått spesiell opplæring som «first responder». I prosjektet har brannkonstablene fått to dagers

opplæring innen helse og sykepleierne har fått opplæring i akutt helse. Sykepleier rykker ut sammen med ansatte fra brannvesenet på helse relaterte hendelser. Her er ordningen at brannvesenet kan kjøre innom sykehjemmet og plukke opp en sykepleier på oppdrag hvor dette er hensiktsmessig. Det er ikke laget tilsvarende ordninger eller avtaler med de andre eierkommunene i brannvesenet sitt nedslagsfelt.

Daglig leder viser til at forsøksprosjektet i Røyrvik har fungert bra, men finansiering følger ikke med. I Snåsa er det fare for at ambulansen forsvinner og nærmeste ambulanse er på Grong og Steinkjer. Lierne har egen ambulanse. Inderøy har ambulanse fra Steinkjer og Levanger. I tillegg stasjoneres nå en akutt/paramedic bil på Inderøy (eget prosjekt). Akuttbilen er utstyrt som en vanlig ambulanse, men uten bære for å ta med og behandle pasienter under transport til sykehus. Dette er en kompensasjon til Inderøy for at ambulansen i Leksvik ikke lenger benyttes der. Det er kun Steinkjer og Lierne hvor ambulanse er geografisk plassert i kommunen, for de andre eierkommunene varierer tilstedeværelsen. I Snåsa er det idag en dagambulanse frem til kl. 20. Den resterende tiden er det ambulanse på Steinkjer og Grong som rykker ut til kommunen.

Noen som er intervjuet, sier at de forskjellige eierkommunene til selskapet har ulike behov. For eksempel varierer det om kommunen har ambulanse stasjonert eller ikke. I Røyrvik er det slik at brannvesenet henter sykepleiere på sykehjemmet på vei ut på oppdrag. I Snåsa kommune ser det ut til at ambulansetilbudet reduseres. Brannvesenets forhold til akutthjelp er ikke diskutert eller avklart enda. Det er stasjonert ambulanse på Grong og på Steinkjer, så avstanden vil ikke være like lang som for Røyrvik. Snåsa har E6 gjennom kommunen. Det medfører behov for helsefaglig kompetanse knyttet til større ulykker og skader, i tillegg til branntjenesten. Lierne har egen ambulanse. Her er det andre behov knyttet til eksempelvis større innslag av snøskuterkjøring som må dekkes. På Steinkjer er det ambulanse stasjonert, men det skjer fortsatt at brannvesenet blir kalt ut for å bistå ambulansen, for eksempel knyttet til bæring av pasienter.

Leder beredskap sier at ansatte har førstehjelpskurs og flere ansatte i brannvesenet har helsefaglig bakgrunn eller er ansatt i ambulansetjenesten. Dette gir en trygghet for øvrige ansatte når de deltar ved utrykning. Likeledes er det betryggende når også ambulanse rykker ut samtidig med brannvesenet. Samarbeidet med AMK fungerer bra. Beskjeder fra AMK formidles via 110-sentralen. Det er opprettet en egen kanal mellom helsetjenesten og brannvesenet, som brukes til oppdrag hvor politi ikke er involvert.

Mengden akuttoppdrag knyttet til helse, medfører at det etterspørres annen type kompetanse enn tidligere i brannvesenet. Det etterstrebes å kjøre to øvelser hvert år med fokus på førstehjelp og håndtering av skadested samt frigjøring (ikke gjennomført fullt ut under

pandemien). Ved førstehjelp er det krav om kunnskaper knyttet til hjertelungeredning og bruk av hjertestarter. Bemanningen er tilstrekkelig, selv om det kan være en utfordring i mindre kommuner ved turnover. Det stilles krav til at ansatte skal ha en viss kompetanse.

Daglig leder sier at ansatte har kompetanse på førstehjelp, men etter hvert har det oppstått et behov for andre krevende helseoppgaver. Dette omfatter for eksempel psykiatri eller alvorligere helseskade hvor ansatte mangler kompetanse.

Tillitsvalgte og verneombud har ikke mottatt henvendelser fra ansatte knyttet til utfordringer med å utføre akutt helsehjelp ved helseoppdrag. Oppfølgingen av ansatte etter at helseoppdrag er utført har også blitt bedre enn tidligere. Nå er det system på debriefing etter ulike hendelser i selskapet. Bedriftshelsetjenesten kan også delta ved behov fra ansatte.

Rådgiver kompetanse sier at helserelatert kompetanse etterspørres av ansatte. Det etterstrebes å kjøre to øvelser hvert år med fokus på førstehjelp og håndtering av skadested samt frigjøring. Ved førstehjelp er det krav om kunnskaper knyttet til hjerte-, lungeredning og bruk av hjertestarter. Flere og flere oppgaver blir lagt på brannvesenet, noe som innebærer at man også blir sendt ut på rene helseoppdrag. Ansatte er nå mer ute på oppdrag knyttet til hjertestans, enn på brannoppdrag.

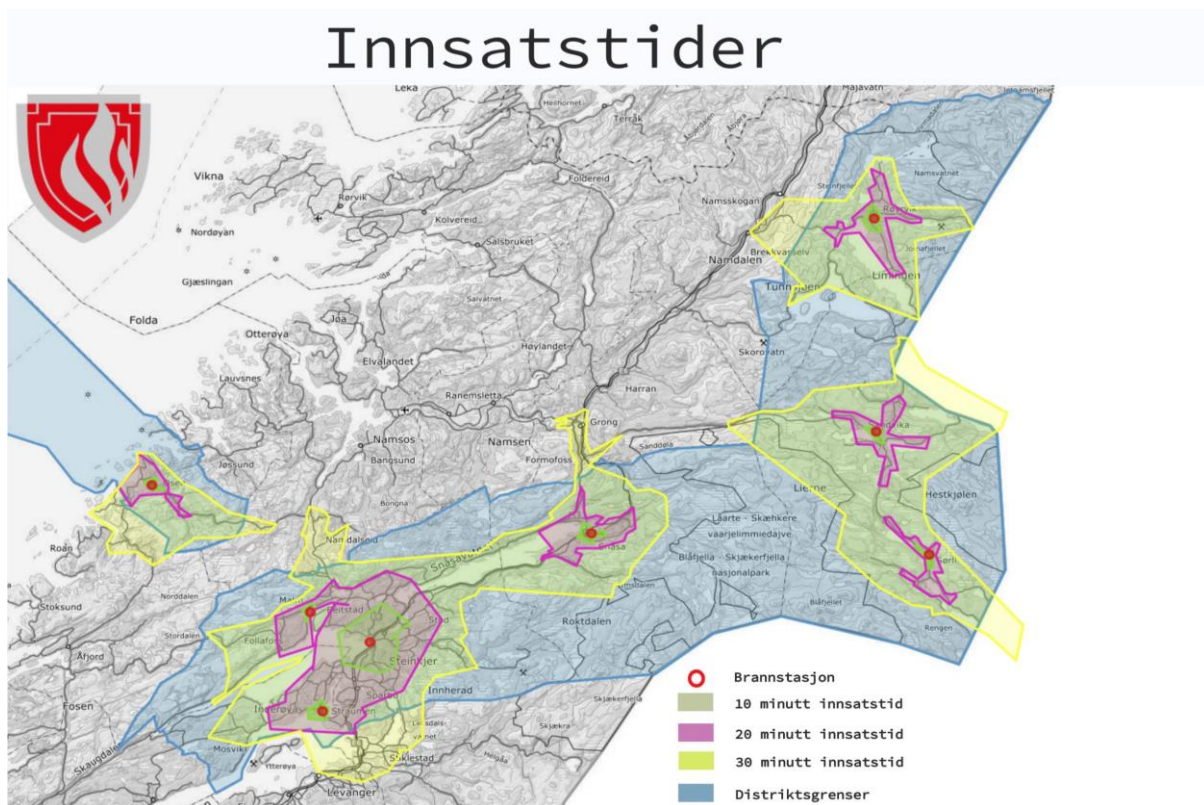
2.2.6 Innsatstid

Daglig leder sier at innsatstid varierer. Noen steder har 10 minutter, eksempelvis sykehjem, særskilte brannobjekt og lignende. 20 minutter er generell innsatstid for tettsted med boliger, noen ganger 30 minutter. Ved trafikkulykke sendes det ut trippelvarsling (brann, politi og ambulanse), slik at alle enheter varsles. Brannsjefen sier at det er størst sjanse for at brannvesenet kommer først til ulykkesstedet i distriktene. Han ser frem til en Stortingsmelding om brann og helse for å få situasjonen mer avklart. I byer som Steinkjer kommer politi og ambulanse like fort til ulykkessted som ansatte fra brannvesenet. Det ligger en god del informasjon i fagsystemene BRIS og Vision om dette med utrykningstid. Tiden når alarmen sendes, når den er mottatt, og likedan når bilene kjører ut, samt er fremme på ulykkesstedet vil bli registrert, såfremt de som rykker ut, er flinke til å bruke statusmeldinger på radioene. I en hektisk situasjon opplever vi noen ganger at fremme på stedet noen ganger kan bli avglemt. Men de øvrige skal såfremt systemet fungerer, bli registrert.

I beredskapsanalysen vises det til at på Steinkjer er det kasernert vakt bestående av et vaktlag innenfor ordinær arbeidstid. Utenfor ordinær arbeidstid kan beredskapen organiseres i lag bestående av deltidspersonell med dreierende vakt. De resterende eierkommunene har dreierende døgnkontinuerlig hjemmevakt. Alle stasjoner har krav på oppmøtetid på fire minutter på dagtid og 6 minutter på nattetid for deltidspersonell. Beredskapsleder sier videre at det

ikke er måling på faktisk utrykningstid. Dette kan være årsaker som at oppdragets art er viktigere enn å sende statusmeldinger. Ved enkelte avdelinger har selskapet biler uten fastmontert radio. Dette forhindrer de på utrykning i å sende status til 110-sentralen. På generelt grunnlag sier man at man bruker ett minutt pr. kilometer i utrykningstid, pluss fire minutter før man er i brannstasjonen ved avdelingene.

Selskapets innsatstider er beskrevet i beredskapsanalysen. Det er også vist til et kart over brannstasjoner og innsatstider på henholdsvis 10, 20 og 30 minutter. Kartet over innsatstider er vist i neste figur.

Kilde: Brannvesenet Midt IKS

Figur 6. Innsatstider i eierkommunene

2.3 Revisors vurderinger

Førstehjelps- og frigjøringsutstyr er tilgjengelig ved utrykning til ulykker

Det er krav til at ansatte ved brannvesenet som rykker ut til ulykker med helseskade har førstehjelps- og frigjøringsutstyr tilgjengelig i bilene.

Ansatte i Brannvesenet Midt IKS har tilgjengelig førstehjelpsutstyr og frigjøringsutstyr i samsvar krav til dette, etter revisors vurdering. Dette er tilgjengelig ved utrykning til ulykker

med helseskade i eierkommunene. Det er videre revisors inntrykk at ansatte gir førstehjelp ved helseskade ved ulykkessted.

Kompetanse og kapasitet til å håndtere helseskade ved ulykker

Det er krav til at ansatte som rykker ut har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å gi helsehjelp ved ulykker.

Ansatte i Brannvesenet Midt IKS har kompetanse og kapasitet til å håndtere både førstehjelp og frigjøring ved ulykker hvor det er helseskader. Dette samsvarer med krav knyttet til brannvesenet.

Det er imidlertid et økt kompetansebehov knyttet til helseoppdrag, da disse har økt i omfang og er mer komplekse. Utfordringen i noen av eierkommunene handler også om venting på ambulanse. Det vil være behov for at ambulanse er snarlig er til stede med utstyr for å gi hjelp ved mer omfattende skader. Det er ulike ordninger knyttet til ambulanse i eierkommunene, noe som må ha eiernes oppmerksomhet. Det er videre ulike ordninger i eierkommunene som ikke har ambulanse, noe som ser ut til å knyttes til ulike behov i den enkelte kommune. Det er revisors vurdering at det er behov for avklarte ordninger i alle eierkommunene knyttet til å gi akutt helsehjelp, utover det ansatte fra branntjenesten kan gi ved skadested. Dette for å sikre best mulig hurtig hjelp ved omfattende helseskader.

Utrykningstid

Det skal være etablert systemer i brannvesenet som ivaretar kravet til innsatstid ved ulykker.

Selskapet har i sin beredskapsanalyse dokumentert en systematisk planlegging av innsatstid ut fra gitte krav i dag, ut fra revisors vurdering. Det er imidlertid ingen praksis for å utarbeide en statistikk av utrykningstid av hver hendelse ved brann og ulykker i selskapet. En helhetlig statistikk over faktisk utrykningstid kan gi nyttig informasjon for styring og planlegging av utrykningstid i selskapet.

3 SPØRREUNDERSØKELSE TIL DELTIDSANSATTE PÅ BRANNSTASJONEN I SNÅSA

Kontrollutvalget i Snåsa bestilte en spørreundersøkelse rettet mot deltidsansatte på Brannstasjonen i Snåsa. I dette kapitlet vises resultatet fra spørreundersøkelsen til ansatte. Tema for spørreundersøkelsen er hvordan de opplever å møte ved ulykker knyttet til helseoppdrag.

3.1 Bakgrunnsinformasjon

Målgruppen for spørreundersøkelsen er deltidsansatte ved Snåsa brannstasjon. Av de deltidsansatte har en av tre vært ansatt mellom to og fem år, mens to av tre har vært ansatt i over fem år. Alderssammensetningen av deltidsansatte er spredt. Tre av de ansatte er mellom 18 og 34 år, mens syv er mellom 35 og 49 år. Fem ansatte er i alderen 50 til 66 år.

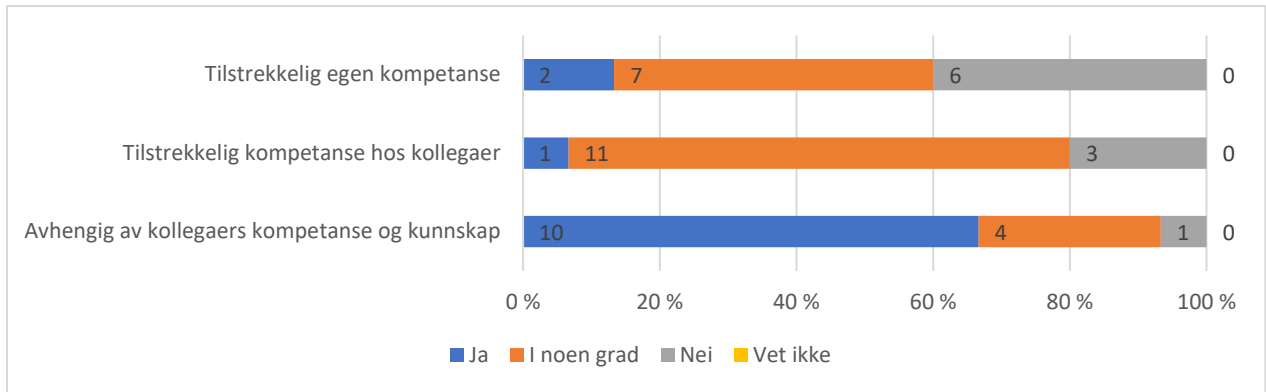
3.2 Kompetanse og opplæring

Deltidsansatte fikk i spørreundersøkelsen spørsmål om de har formell kompetanse innenfor helse, ut over førstehjelpskurs. Fem av de ansatte svarte ja. Kompetansen de innehar består av relevante kurs innenfor helsefag som ikke er knyttet til kurs i regi av brannvesenet. Noen oppgir også ambulansearbeider som sin kompetanse. 14 av de ansatte oppgir at de har behov eller i noen grad har behov for mer opplæring innenfor akutte helseoppdrag⁵.

I spørreundersøkelsen fikk de ansatte spørsmål om de har utfordringer med å delta på utrykning til akutte helserelaterte oppdrag. En svarte ja på spørsmålet, mens fem svarte at de i noen grad har utfordringer med å delta. Årsaken ble av flere oppgitt som manglende kompetanse innenfor helse og mangel på medisinsk utstyr.

Figuren nedenfor viser hvordan deltidsansatte vurderer sin egen kompetanse til å håndtere akutte helserelaterte oppdrag. De har også vurdert kollegaenes kompetanse og om de er avhengig av kollegaenes kompetanse for å håndtere akutte helserelaterte oppdrag.

⁵ Revisor definerte helseoppdrag i spørreundersøkelsen som oppdrag som omfatter utrykning til personer som har behov for helsehjelp som følge av sykdom eller ulykke.

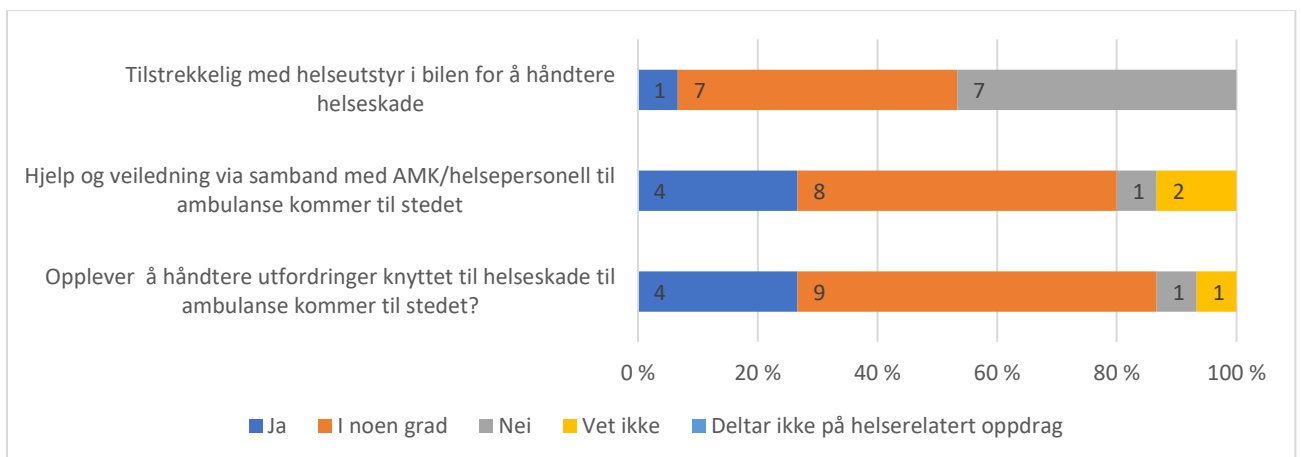
Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Figur 7. Vurdering av egen kompetanse, kompetanse hos kollegaer og om man er avhengig av kollegaers kompetanse og kunnskap under akutte helseoppdrag. N=15.

Ni av de ansatte vurderer at de har eller i noen grad har tilstrekkelig egen kompetanse til å håndtere akutte helseoppdrag. Seks ansatte mener at de ikke innehar tilstrekkelig kompetanse ved akutte helseoppdrag. Samtidig opplever flertallet at kollegaer i noen grad har tilstrekkelig kompetanse ved akutte helserelaterte oppdrag. Flertallet av de ansatte svarer at de er avhengig av enkelte kollegaers kompetanse og kunnskap ved akutte helserelaterte oppdrag.

3.3 Utrykning til akutte helseoppdrag

De deltidsansatte ble spurt om hvordan de opplever å rykke ut til akutte helserelaterte oppdrag. Figuren nedenfor viser hvordan de ansatte opplever tilgjengeligheten til utstyr og bistand ved akutte helserelaterte oppdrag.

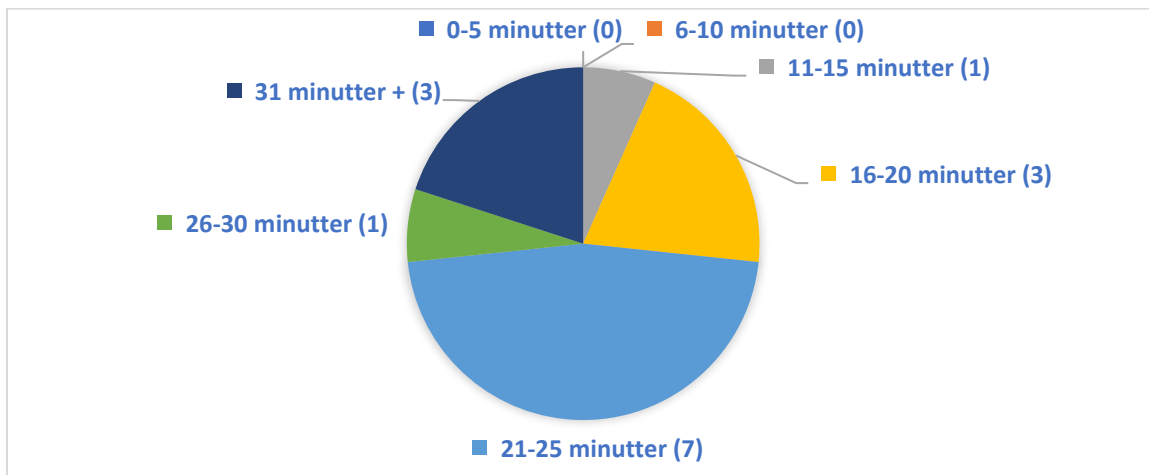

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Figur 8. Bistand ved akutte helserelaterte oppdrag. N=15.

De ansatte er delt i synet på om det er tilstrekkelig med helseutstyr i brannbilen for å håndtere helseskade. Åtte mener at det er eller i noen grad er tilstrekkelig med utstyr, mens syv av respondentene er uenig og mener det ikke er tilstrekkelig utstyr. Flertallet opplever at de får eller i noen grad får hjelp og veiledning via sambandet med AMK⁶/helsepersonell til ambulansen kommer til stedet. På spørsmål om de ansatte opplever å håndtere utfordringer knyttet til helseskade til ambulanse kommer til stedet, svarer flertallet at de håndterer eller i noen grad håndterer dette.

Ved utrykning til akutte helserelaterte oppdrag, fikk de ansatte spørsmål om gjennomsnittlig ventetid på ambulanse. Svarene er gitt i figuren nedenfor.

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Figur 9. Gjennomsnittlig ventetid på ambulanse. Antall respondenter oppgitt i parentes. N=15.

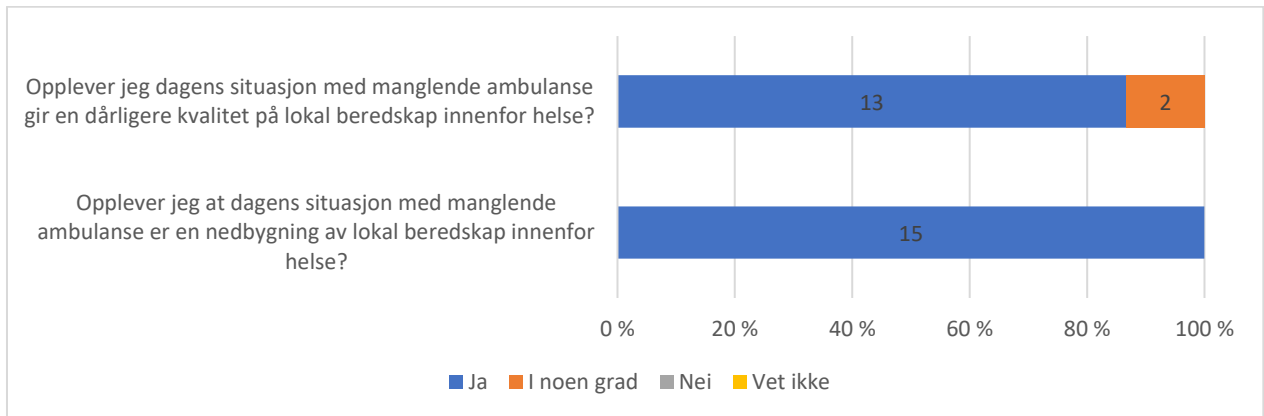
Ingen av de ansatte opplever at ambulansen kommer etter maksimalt 10 minutter. Størst andel gjennomsnittlig ventetid er mellom 21 til 25 minutter. Tre ansatte opplever at gjennomsnittlig ventetid på ambulanse er mer enn 31 minutter. De ansatte ble også bedt om å oppgi maksimal ventetid på ambulanse, som de har opplevd under helserelaterte oppdrag. Flere oppgir mellom 40 til 45 minutter, mens noen svarer opp mot en times ventetid. I kommentarer til undersøkelsen er det nevnt at «heftige» helseoppdrag oppleves som utfordrende der ambulansen har lang utrykningstid.

De ansatte ble spurt om de har bedt om å få andre oppgaver enn å delta på utrykning til akutte helserelaterte oppdrag. Seks av de ansatte svarer at de i noen grad har bedt om dette, mens

⁶ Akuttmedisinsk kommunikasjonssentral.

ni ansatte har ikke bedt om det. Revisor kjenner ikke til årsaken til dette, ut over det som kom fram under utfordringer med å delta på helserelaterte oppdrag.

Flertallet av de ansatte (12 ansatte) svarer nei på spørsmål om de synes dagens system knyttet til akutte helseoppdrag fungerer greit. I spørreundersøkelsen har de deltidsansatte videre fått spørsmål om hvordan de opplever lokal beredskap innenfor helse med dagens situasjon uten døgntkontinuerlig ambulanse i kommunen. Figuren nedenfor illustrere svarene.

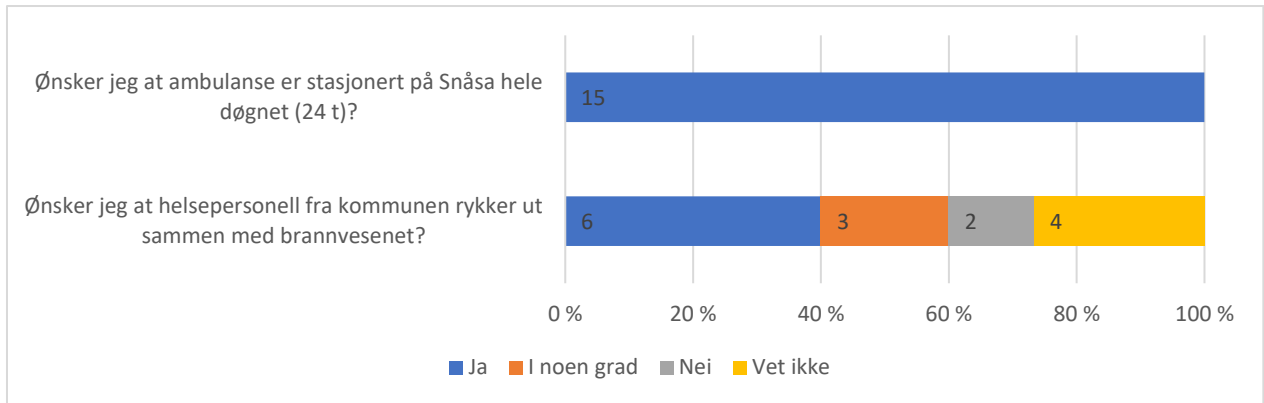

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Figur 10. Om hvordan dagens situasjon med manglende ambulanse påvirker lokal beredskap innenfor helse. N=15.

Flertallet opplever at dagens situasjon med manglende ambulanse gir en dårligere kvalitet på lokal beredskap innenfor helse. Samtlige av de ansatte opplever at det også er en nedbygging av lokal beredskap innenfor helse. Det er også kommentert at det er mindre attraktivt å være brannmann med manglende ambulanse i kommunen.

På spørsmål om de ansatte ønsker en annen løsning enn i dag for å sikre at helsepersonell er mer permanent til stede for å bistå ved helseoppdrag, svarer 14 av de ansatte ja. De ansatte ble gitt to forslag til mulige løsninger for å sikre beredskapen innenfor helse under utrykning til helserelaterte oppdrag. I tillegg fikk de ansatte mulighet til å komme med egne løsninger for å sikre at helsepersonell er mer permanent til stede for å bistå ved utrykning til akutte helserelaterte oppdrag. Svarene er gjengitt i figuren under.

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Figur 11. Forslag til mulige løsninger for å sikre beredskapen innenfor helse under utrykning til helserelaterte oppdrag. N=15.

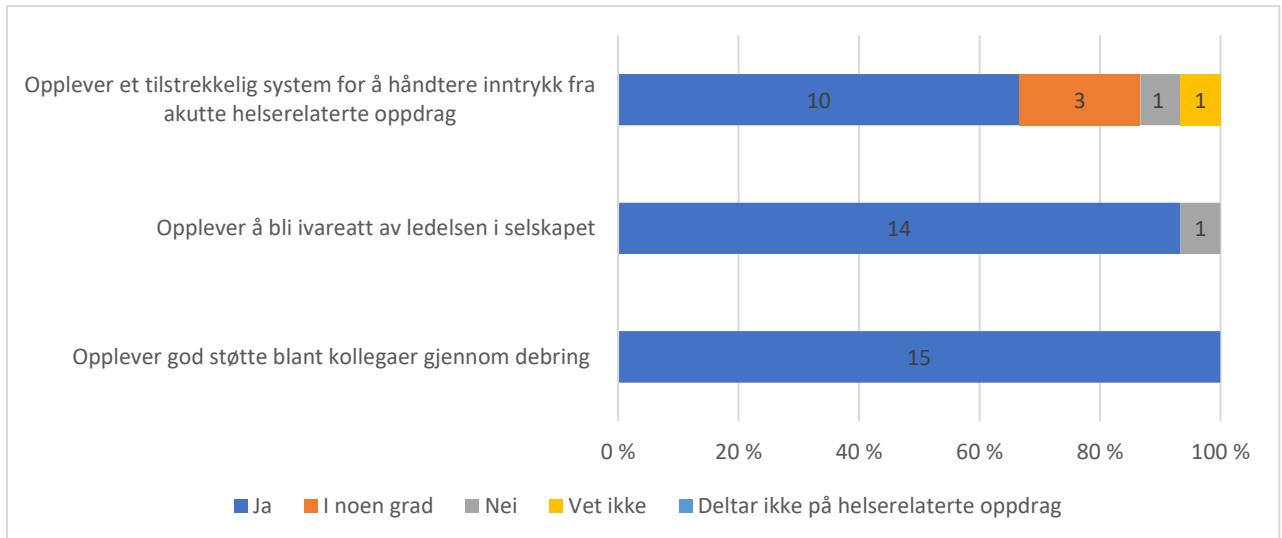
Alle deltidsansatte ønsker at ambulansen skal være stasjonert på Snåsa hele døgnet (24 timer). For ønsket om at helsepersonell fra kommunen rykker ut sammen med brannvesenet, er de ansatte litt mer delt. Et knapt flertall ønsker at dette skjer eller skjer i noen grad. Fire ansatte svarer også vet ikke på spørsmålet.

Under muligheten til å komme med egne løsninger for å sikre at helsepersonell er til stede under helseoppdrag, peker flertallet av de ansatte på døgnskategorisk ambulanse i kommunen.

3.4 Etter utrykning til akutte helseoppdrag

De ansatte ble spurt om hvordan de blir ivare tatt etter utrykning til akutte helseoppdrag. På spørsmål om det er et system for debrifing i etterkant for å håndtere inntrykk fra utrykning til helseoppdrag, svarer 12 ansatte ja. En respondent svarer nei og en svarer vet ikke på spørsmålet.

Figuren nedenfor viser hvordan de ansattes opplevelse etter utrykning til helseoppdrag er.

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Figur 12. Opplevelsen etter utrykning til akutte helseoppdrag. N=15.

To av tre ansatte opplever at det er et tilstrekkelig system for å håndtere inntrykk fra akutte helseoppdrag. Det er kun én ansatt som opplever å ikke bli ivaretatt av ledelsen i selskapet etter utrykning. Alle ansatte opplever å få god støtte blant kollegaene gjennom debrifing etter utrykning til akutte helseoppdrag.

3.5 Oppsummering

Flere av de ansatte vurderer sin egen kompetanse som tilstrekkelig til å håndtere akutte helseoppdrag, men det er også et behov for mer opplæring innenfor akutte helseoppdrag. Ansatte vurderer kollegaers kompetanse som tilstrekkelig, og oppgir at de er avhengig av kollegaers kompetanse og kunnskap under denne type oppdrag.

Når det gjelder opplevelsen av å rykke ut til akutte helseoppdrag, opplever flere at de får bistand og veiledning via samband til ambulanse kommer til stedet. De ansatte er delt i synet på om de har tilstrekkelig utstyr i brannbilen for å håndtere utfordringene. Til en viss grad opplever de ansatte å håndtere utfordringer knyttet til helseskade før ambulansen ankommer. Gjennomsnittlig ventetid på ambulanse oppgis av flere til å være mellom 21-25 minutter. Noen oppgir at de venter i gjennomsnitt over 31 minutter.

Flertallet opplever at dagens system rundt akutte helseoppdrag med lang ventetid på ambulanse ikke fungerer. De ansatte opplever at manglende døgntkontinuerlig ambulanse gir dårligere lokal beredskap innenfor helse. Samtlige ønsker en annen løsning for å sikre at helsepersonell er mer permanent til stede for å bistå ved helseoppdrag. Ønsket blant de ansatte er en døgntkontinuerlig ambulanse i kommunen.

De ansatte opplever å bli ivaretatt for å håndtere inntrykk etter akutte helseoppdrag, både fra ledelsen i selskapet og støtte blant kollegaer.

4 FOREBYGGENDE ARBEID

I dette kapittelet besvares problemstillingen: Hvordan ivaretar Brannvesenet Midt IKS det forebyggende brannarbeidet til eierkommuner?

4.1 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er operasjonalisert for overnevnte spørsmål:

- Det brannforebyggende arbeidet i brannvesenet bør planlegges og bygge på risiko samt evalueres for å rette opp og forebygge mangler.
- Brannvesenet bør gjennomføre feiertjenester og branntilsyn i hus og hytter i samsvar med planlagt aktivitet.

Utleddningen av revisjonskriteriene er vist i vedlegg 1.

Vi har avslutningsvis i kapittelet beskrevet branntjenestens arbeid med forebygging av brann i elektriske biler etc.

4.2 Innsamlet informasjon

4.2.1 Planlegging og evaluering av det brannforebyggende arbeid

Leder forebyggende sier at selskapet starter med risiko- og sårbarhetsanalysen (ROS-analysen) ved planlegging av det forebyggende arbeidet i selskapet. ROS-analysen utarbeides for hver enkelt kommune. Det er leder forebyggende som står for ROS-analysen. Forholdet til eksempelvis akutt medisinske oppdrag er tatt med som en hendelse/risiko i den nye analysen av risikobildet til selskapet (se vedlegg 3). Grunnlaget for analysen baseres på informasjon fra ansatte i selskapet og statistikk fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). Dette danner grunnlaget for analysen, som gjøres hvert fjerde år. Det utarbeides årlig en forebyggende plan som er basert på forebyggendeanalysen. Selskapet jobber systematisk med årlig revidering av planverket. Planene legges frem for styret og representantskapet.

Boligbranner med inntil fire døde er vurdert å være en stor risiko (risikoutsatte grupper). Leder forebyggende føler at selskapet har god kontroll på forsamlingslokaler (særskilte brannobjekt), da disse er godt ivarettatt som en del av branntilsynet. Det er imidlertid satt i gang et større prosjekt rettet mot boligbranner kalt «Trygg hjemme». Prosjektet retter seg mot utsatte grupper i kommunale boliger. Det er imidlertid et forbedringspotensial når det gjelder samarbeidet med eierkommunene. Flere som er intervjuet sier at mange ganger ender man opp i en diskusjon på hvem som har ansvaret for nødvendige tiltak. Og at det ikke alltid er åpenbart at alle ser at når kommunen fatter vedtak om hjemmetjenester, også påtar seg et ansvar for brannsikkerhet. Og av det både har en plikt til både vurdere og sette inn nødvendige tiltak. Enkelte ganger,

med enkelte kommuner, og med enkelte personer, fungerer også dette bra, mens man andre ganger føler at de må påpekes dette ansvaret.

I plan for det brannforebyggende arbeid i 2021 vises det til to hendelser knyttet til boliger. Den ene skjedde i Inderøy kommune og den andre i Steinkjer kommune. Begge brannene omfatter kombinasjonen risikoutsatte grupper og bruk av komfyr. I begge tilfellene har det vært sterk røykutvikling og stor fare for at beboerne omkommer på grunn av røykforgiftning. I begge tilfellene har ansatte fra helsetjenesten i kommunen blitt utsatt for fare og inhalert røyk under redning/evakuering. Disse hendelsene viser et behov for systematisk arbeid med risikoutsatte grupper.

Revisor har mottatt følgende dokumenter for planlegging og evaluering av det forebyggende arbeidet i selskapet:

- Risiko og sårbarhetsanalyse for Brannvesenet Midt revidert 16.4.2020.
- Plan for brannforebyggende arbeid 2021 med evaluering av 2020.
- Forebyggende analyse for Brannvesenet Midt IKS
- Prosjektbeskrivelse «Trygg Hjemme»

ROS-analysen for brannvernregionen gir et bilde av dagens risikosituasjon innenfor de områder som brann- og redningstjenesten forvalter. ROS-analysen datert 14.02.2018, har kommet fram til følgende uønskede hendelser (i prioritert rekkefølge) som må forebygges:

- Brann med opptil fire omkomne
- Brann i næringsbygg
- Brann i kjøretøy
- Brann i driftsbygninger
- Skogbrann
- Brann i fritidsbåt/småbåthavn
- Brann i kulturhistoriske bygninger
- Brann med over fire omkomne
- Akutt forurensning land
- Brann i kritisk infrastruktur
- Brann i tett trehusbebyggelse
- Brann i tunnel
- Brann i tankanlegg

I ROS-analysen for Brannvesenet Midt IKS er tap av liv og helse vektet vesentlig høyere enn tap av materielle verdier og forurensning av miljøet. Dette medfører at de uønskede hendelsene

hvor liv/helse kan gå tapt, er vurdert som større risiko og skal prioriteres i det forebyggende arbeidet. Videre er forurensning av miljøet vektet høyere enn tap av materielle verdier.

Strategi brannforebyggende arbeid 2019-2022 i selskapet viser til følgende satsningsområder for å begrense skadene av en brann og oppnå selskapets visjon om null omkomne i brann:

- Forbedre brannsikkerheten til risikoutsatte grupper. Dette både gjennom informasjons- og motivasjonstiltak (trygg hjemme) og tilsyn.
- Tilsyn med næringsbygg. De med farlig stoff skal prioriteres.
- Tilsyn med særskilte brannobjekt.
- Generell brannverninformasjon til befolkningen.
- Oppfølging av bekymringsmeldinger.
- Informasjonstiltak for å forebygge bruk av åpen ild som medfører lyng, kratt og skogbrann.
- Unngå branner i driftsbygninger. Dette gjennom samtidig tilsyn og informasjons og motivasjonstiltak.
- Informasjonstiltak og motivasjonstiltak vedrørende brann i kulturhistoriske bygninger og tett trehusbebyggelse. Utarbeidelse av en brannsikringsplan.
- Forebygge branner i kjøretøy hvor vi forventer at hendelsen medfører tap av liv. Det vil si i større garasjeanlegg, tunneler og boligkompleks.
- Tilsyn med farlig stoff.
- Informasjonstiltak vedrørende brann i fritidsbåt, bobil og campingvogn.

Dette er en beskrivelse av satsningsområdene for det forebyggende arbeidet til Brannvesenet Midt IKS. Hvilke konkrete tiltak som vil gjennomføres, vil bli vurdert nærmere og bli beskrevet i årsplanen for det brannforebyggende arbeidet. Det nevnes at eventuelle tiltak vil kunne endre seg etter hvordan selskapet ser hvilken effekt tiltaket har, samt om det forekommer ny informasjon og/eller kunnskap.

I Plan for det brannforebyggende arbeidet 2021, er det gjort en evaluering av 2020 knyttet til følgende områder: særskilte brannobjekt, risikoutsatte grupper, farlig stoff, kulturhistoriske bygninger, fyrverkeri, brannverninformasjon til befolkningen generelt og huseiere og brukere av byggverk. Dette ligger som en del av grunnlaget for oppdatert risikobilde til selskapet vist i vedlegg 3.

4.2.2 Feiertjenester og branntilsyn

Feieformann sier at han går gjennom brannvesenets systemer og ser hvor mange feiinger og tilsyn som skal gjennomføres hvert år i eierkommunene. Disse fordeles mellom feierne innenfor hvert sitt område. Den enkelte feier har deretter ansvaret for at alle oppdragene

innenfor sitt område utføres. Alle feiinger og tilsyn registreres i systemet. En gang i måneden går feieformann gjennom utførte oppdrag i systemet for å se hvordan hver enkelt feier ligger an. Stort sett får feierne utført de feiinger som er planlagt. Når det gjelder tilsyn, er det utfordringer da det går med tid til saksbehandling og kravet til dokumentasjon er større nå enn tidligere. Systemet er digitalt, og det er mulig å ta bilder av eventuelle feil. Avvikene skal beskrives på en god nok måte. Det sendes brev til huseier med pålegg om utbedring. Det skjer ofte at huseier ikke følger opp, noe som innebærer at det går med ressurser til oppfølging. Det er et snitt på en til to avvik per tiende tilsyn. Nå prioriteres fritidsboliger som er ca. 10 til 20 minutter fra naturlig parkering. Fritidsboliger som ligger mer vanskelig til, tas senere. Det er en diskusjon om hvordan tilsyn og feiing av disse objektene skal organiseres. Dette blir ofte lengre turer, slik at det er et HMS-spørsmål, om de ansatte skal dra to på oppdragene eller om de reiser ut alene. Noen selskaper sender sine ansatte alene på oppdrag, med GPS-peiler. Disse turene kan gå både til fjells og til sjøs. Foreløpig er det ikke tatt noen betaling for fritidsboligene i sone to (fritidsboliger som ligger langt unna allfarvei).

Det er viktig med informasjon til eierne av fritidsboligene, da vi ser at det er mange avvik. Feiing og tilsyn gjennomføres samtidig på fritidsboliger. Fritidsboligene har ofte mangler knyttet til sikkerhetsanordningene, for eksempel manglende takstige. Eiere av fritidsboligene får lov til å feie selv, men selskapet har det overordnede ansvaret. På fritidsboliger er det tilsynet som er det viktigste, ifølge feieformann.

Daglig leder sier at det er utfordring for selskapet at forskriften ble omgjort til plikt til feiing av alle fritidsboliger, da det mangler en geografisk avgrensning. Mange hytter/fritidsboliger ligger langt fra vei. I tillegg skal hytteeiere være til stede ved feiingen og tilsyn og dette kan ofte være problem hvis de ikke bor i nærheten. Selskapet har ikke kjøpt snøscootere, ATV eller båter for transport av ansatte til feiing og tilsyn av hytter i dag. Daglig leder sier de har utfordret DSB på dette, men får ikke svar fra DSB. Daglig leder sier at selskapet grunnet utfordringene ikke oppfyller kravet i forskriften. Selskapet har 10-års perspektiv på tilsyn i hytter. Tilsynsbehovet er kategorisert på lavt og høyt nivå, ut fra lokale forhold og eiers forhold og krever differensiert gebyr etter høyt eller lavt tilsynsbehov. Leder forebyggende sier at det kan være vanskelig å få avtalt tid til feiing med eierne av disse boligene og det brukes mye ressurser på dette. Det sendes varsel om feiing via SMS. Deretter sendes en purring via SMS, før eier ringes opp. Dersom eier av eiendommen ikke vil avtale tid, sendes det et formelt brev. Huseier har plikt til å legge til rette for tilsyn.

DSB har i brev av 3.5.2021 besvart Senja kommune om muligheten for å etablere lokal forskrift i kommunen for å regulere feiing og tilsyn av fritidsboliger. Grunnlaget for kommunens forespørsel opplyses å være vansker med utføring av feiing for fritidsboliger som ligger langt

unna allfarvei. I tillegg å få forståelse hos eierne av fritidsboliger, da de bor langt unna kommunen. Til kommunens ønske om lokal reguleringsmyndighet sier DSB at de ikke har planer om å delegerer hjemmel når det gjelder plikten til feiing og tilsyn med fyringsanlegg. Det er derfor viktig at kommunen følger opp plikten gitt i forskrift om brannforebygging. Under fastsettelse av gebyr sier DSB videre at det er opp til kommunen hvorvidt den ønsker å ha samme gebyrsats for alle, eller om man ønsker å differensiere størrelsen avhengig av hyppighet, fyringsanlegg, boligtype eller lignende. Gebyret må gjenspeile frekvensen og omfanget av feiing og tilsyn. Dette medfører at kommunene har gode muligheter til å bestemme frekvensen for feiing og tilsyn med fyringsanlegg i fritidsboliger, ifølge beskrivelsen i brevet fra DSB.

Feiing i hus ser ut til å fungere ut fra krav i forskriften. Daglig leder sier de sliter noe med oppmøte på branntilsyn i boliger. Selskapet bruker tid på brevskrivning og purring. Leder forebyggende sier videre at endringer av ildsted også må godkjennes. Det er en utfordring at brannvesenet ikke får til et bedre samarbeid med byggesakskontorene i eierkommunene. Dette for å få informasjon om endringer av ildsted. Det største problemet er at man ikke får informasjon om nye boliger fra eierkommunene. Kommunene (byggesakskontoret) er ulike på å gi melding om nye ildsted. Flere sier at Inderøy kommune er unntaket her, de melder fra til selskapet om nye ildsted.

Selskapet ved feieformann har oversendt statistikk som viser tilsyn og feiing knyttet til boliger og fritidsboliger for 2020 i eierkommunene. For boliger viser tallene at 5233 boliger er feiet i 2020. 2001 boliger (28 %) er registrert ikke feiet. Det er videre gjennomført tilsyn i 2956 boliger, hvorav 1620 boliger (35 %) er registrert som ikke gjennomført tilsyn. For den enkelte eierkommune viser statistikken for feiing og tilsyn av boliger følgende:

Kommune	Feiing	Ikke feiet	Tilsyn	Ikke tilsyn
Steinkjer	3030	1244	1356	667
Osen	400	202	438	250
Snåsa	327	95	62	74
Lierne	401	69	443	276
Røyrvik	102	63	25	15
Inderøy	973	328	632	338
Totalt	5233	2001	2956	1620

Kilde: Brannvesenet Midt IKS

Tabell 1 Feiing og tilsyn i boliger år 2020

694 fritidsboliger er feiet i 2020. 295 fritidsboliger (30%) er registrert som ikke feiet. Det er gjennomført tilsyn i 739 fritidsboliger. 494 (40%) av fritidsboligene er registrert som ikke gjennomført tilsyn. For den enkelte eierkommune viser statistikken for feiing og tilsyn av fritidsbolig følgende i tabellen på neste side:

Tabell 2 feiing og tilsyn i fritidsboliger

Kommune	Feiing	Ikke feiet	Tilsyn	Ikke tilsyn
Steinkjer	223	64	231	93
Osen	138	78	149	99
Snåsa	51	58	38	55
Lierne	250	29	291	232
Røyrvik	20	2	20	13
Inderøy	12	0	10	2
Totalt	694	295	739	494

Kilde: Brannvesenet Midt IKS

Feieformann sier at innbyggerne varsles i utgangspunktet pr SMS. Ved feil telefonnummer varsles innbyggere i brev. Selskapet krevet et svar fra huseier om at det er gjort klart for feiing. Og at eier er hjemme når ansatte kommer på tilsyn. Hvis eier ikke svarer oss på SMS, så ringer ansatte de opp. Får man ikke kontakt med eier, blir det registrert som ikke feiet eller ikke tilsyn gjennomført. Det er også en del eiere som ikke vil ha besøk av oss. De sender svar tilbake at de ikke har tid eller at det mangler stige/takstige. Det blir også dette registrert som ikke utført i statistikken over.

Dette er en av grunnene til at det blir et avvik mellom varslet og ikke feid/ikke gjennomført tilsyn. For å ta tilsyns tallene, så har vi varslet 2956 pr SMS eller brev, av de så har 1620 sagt at de ikke vil ha besøk av oss, eller ikke er hjemme. For feiing så gjelder nesten det samme. Her trenger ikke eier å være hjemme, men det skal være tilrettelagt etter selskapets HMS krav.

Feierformann sier at for fritidsbygg, så er det litt mer komplisert. Her gjennomfører ansatte feiing og tilsyn samtidig og prøver å varsle eier ca. 1 måned i forkant. Da må eier være tilstede på hytta. I hyttene er det eiere som bor andre steder og disse får ikke bestandig til å være på hytta når ansatte ønsker det. Disse tar kontakt med selskapet når de kommer på hytta. Vi varsler ca. 5-8 hytteeiere alt etter avstand til hytta fra vei/parkering. Av disse så kan det bli utført 2-3 feiinger/tilsyn denne dagen. De fleste hyttene har ikke takstiger, derfor er det store avvik her. På tilsyn så er som oftest avviket at de ikke får til å møte, eller de bor et annet sted i landet eller i utlandet (Sverige). Da er avtalen at hytteeier skal ta kontakt med oss. Neste tilsyn/feiing er satt opp med 5 års intervall. Dette medfører at eier automatisk får nytt varsel fra oss om 5 år.

4.2.3 Beredskap og utstyr knyttet til elektrifisering av biler etc. (Beskrivende).

Daglig leder sier at selskapet følger med på utviklingen knyttet til elektrifisering av biler etc. Det er startet med kompetanseutvikling på dette feltet. I ulike fagfora dukker det opp hendelser som beskriver utfordringer med elektrifisering av biler etc. Brannkonstabler i selskapet har satt seg godt inn i tematikken og hatt brann i elbil som en øvelse på alle avdelinger. Når det gjelder utstyr er det ikke alt for meget som er investert spesifikt for dette formålet. Selskapet har kjøpt inn enkelte branntepper for å pakke inn en bil og kvele brannen. Selskapets vurdering av det

de har testet hittil er at tradisjonell slukketeknikk viser seg vel så effektivt som branntepper. Men ved enkelte hendelser kan det være aktuelt. Selskapet har branntepper inntil videre geografisk plassert på hovedstasjonen. Selskapet har skjæreslukker på alle avdelinger, og det er et verktøy som viser seg effektivt for å kjøle ned batteripakker. (En skjæreslukker punkterer vegger og sprøyter inn en vanntåke). Ellers ser man at noen selskaper har anskaffet containere, og drukner biler. Det er viktigere at selskapet fokuserer på kompetanse og erfaringsdeling. Dette i forhold til hvordan selskapet skal håndtere disse brannene på en trygg og riktig måte. Hittil har det ikke vært brann i en batteripakke, men sannsynligvis vil man få det når utbredelsen øker. Det er planer om å anskaffe en slukkerobot, LUF 60, for å håndtere branner (bilbranner) i parkeringskjellere, branner i tunneler og branner i store industribygg. Dette er noe styret ønsker å prioritere i planperioden. Dette er noe kun Oslo og Nedre Romerike Brann og Redning har anskaffet hittil. Selskapet vurderer LUF 60 å være et godt verktøy for å sikre ansattes HMS i slike aksjoner.

Leder beredskap sier at selskapet har relativt god kunnskap om slukking av branner knyttet til elektriske biler. Det er en egen instruktør på Steinkjer som har lært opp andre ansatte. Man beregner at det vil gå med ca. 35 000 liter vann for å slukke en brann i en elektrisk bil. Det vil da ofte være mer hensiktsmessig å bare la bilen brenne ut, siden bruken av slukkevann ofte også vil medføre forurensning. I Sverige er det kommet regler om oppsamling av slukkevann. Elektriske tog eller tyngre kjøretøy vil medføre en større utfordring for selskapet. Det er også et problem at man ikke får trent på klipping av moderne biler. Disse inneholder blant annet mye mer pyntedeler enn gamle biler. På elektriske biler kan det være vanskelig å vite om bilen går eller ikke, som også kan være en utfordring.

Flere som er intervjuet sier at de er forberedt på brann i elektriske biler, men stiller spørsmål om selskapet er godt nok forberedt på branner i større enheter som elektriske tog, lastebiler og busser.

Rådgiver kompetanse sier at Brannvesenet Midt IKS har fokus på problemer knyttet til elbil. Det er en ansatt som har satt seg spesielt inn i denne problematikken, og som har hatt foredrag for stasjonene innen selskapets ansvarsområde.

DSB⁷ viser til at det ikke er grunnlag for å hevde at elbiler representerer en større fare ved brann enn fossile biler, men at den arter seg bare på en annen måte. Mer enn 10 års erfaring med hybridbiler (bensin og elektrisk) har heller ikke gitt spesielle utfordringer. Brann i elbilbatteriet har en annen årsak og et annet forløp enn brann i en bensin- eller diesebil.

⁷ [Elbil - lading og sikkerhet | Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap \(dsb.no\)](https://www.dsb.no/elbil-lading-og-sikkerhet)

Brannenergien er mindre og utvikler seg saktere, og slokkearbeidet må utføres på en annen måte og kan ta lengre tid. Det er også nødvendig å ta hensyn til røyken på en annen måte. Bakgrunnen er at brannen skyldes kortslutning og elektrokjemisk varmeutvikling inne i batteriet. Brannvesenet må benytte vann for å slå ned flammer og kjøle ned batteriet inntil den elektrokjemiske reaksjonen stopper, ifølge DSB.

Oppsummering

Brannvesenet Midt IKS har igangsatt arbeidet med å se på utfordringer knyttet til brann i elektriske biler etc. Dette gjennom kompetanseutvikling og kursing av ansatte. Det er startet med innkjøp av noe utstyr (branntepper og slukkerobot - vurderes) knyttet til brann i elektriske biler, men inntrykket er at man ønsker noe mer erfaring før annet utstyr kjøpes inn. Flere peker på at man ikke har vurdert beredskapen godt nok knyttet til brann i tyngre kjøretøy enda.

4.3 Revisors vurderinger

Planlegging av det brannforebyggende arbeidet

Det brannforebyggende arbeidet i brannvesenet bør planlegges og bygge på risiko samt evalueres for å rette opp og forebygge mangler.

Brannvesenet Midt IKS har systematisk planlegging av det brannforebyggende arbeidet. Dette bygger på risikovurdering samt årlige evalueringer og er lagt opp til å forebygge mangler i det brannforebyggende arbeidet. Dette samsvarer med krav til det brannforebyggende arbeidet, etter revisors vurdering. Revisor ser positivt på at selskapet har igangsatt «Trygg hjemme» rettet mot utsatte grupper i kommunale boliger i eierkommunene. Det mangler imidlertid en avklaring av samarbeidet og finansiering om brannsikkerhetstiltak knyttet til brukersikkerhet i kommunale boliger. Dette bør ha kommunenes oppmerksomhet, etter revisors vurdering.

Feiing og branntilsyn

Brannvesenet bør gjennomføre feiertjenester og branntilsyn i hus og hytter i samsvar med planlagt aktivitet.

Brannvesenet Midt IKS har systematisk oversikt over hus og hytter hvor det skal gjennomføres feiertjenester og branntilsyn i. Aktiviteten planlegges ut fra dette og følges opp i selskapet. I all hovedsak utføres feiertjenester og branntilsyn i samsvar med gitte krav. Det er imidlertid et behov for å avklare feiertjenester og branntilsyn til fritidsboliger i sone 2 som ligger vanskelig til. Det er videre et spørsmål om selskapet har tilstrekkelig utstyr og rutiner for ansattes HMS i slike oppdrag etter revisors vurdering. Statistikken over feiing og branntilsyn av hus og hytter i 2020 viser at det er en ganske stor andel som ikke er feiet i eierkommunene (2020). Årsaken

til at hus og hytter ikke har gjennomført feiling og branntilsyn kommer ikke frem i statistikken, noe som kan utbedres for å få bedre styringsinformasjonen på området.

5 HÅNDTERE AKUTT FORURENSNING

I dette kapitlet besvares problemstillingen: Hvordan har Brannvesenet Midt IKS lagt til rette for å håndtere akutt forurensning hos eierkommunene?

5.1 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er operasjonalisert for overnevnte spørsmål:

- Brannvesenet skal utarbeide beredskapsplaner for akutt forurensning i eierkommunene med beskrivelse av geografiske deponi.
- Brannvesenet skal ha ansatte og utstyr for å håndtere akutt forurensning hos eierkommunene.

Utleddningen av revisjonskriteriene er vist i vedlegg 1.

5.2 Innsamlet informasjon

5.2.1 Beredskapsplaner for akutt forurensning

Følgende planer i Brannvesenet Midt IKS er sentrale for å sikre beredskap knyttet til akutt forurensning i selskapets virksomhet:

- Beredskapsanalyse Brannvesenet Midt IKS – 2021
- Risiko og sårbarhetsanalyse for Brannvesenet Midt IKS - 2018
- Beredskapsplan Interkommunalt utvalg for akutt forurensning i Region Inn-Trøndelag
- Beredskapsplan Interkommunalt utvalg for akutt forurensning i Region Sør-Trøndelag
- Beredskapsplan Interkommunalt utvalg for akutt forurensning i Namdal
- Nasjonal plan – Beredskap mot akutt forurensning eller fare for akutt forurensning i Norge 2015 (Kystverket)

Selskapets beredskapsanalyse omfatter en oversikt over risikobildet for brannvernregionen. Der er risiko knyttet til akutt forurensning på land og sjø/strandsone satt som lav (se vedlegg 3). Leder beredskap sier at ved revidering av siste beredskapsanalyse gikk man litt mer i detaljer enn tidligere planer. Videre blir Verdal kommune en del av den nye planen som utarbeides.

Det er inngått samarbeidsavtaler med Interkommunalt utvalg for akutt forurensning for vern mot akutt forurensning som berører selskapets ansvarsområde. Der er depot og utstyr og ledelse av akutt forurensning sentrale elementer.

Ansvar og ledelse knyttet til akutt forurensning er nærmere beskrevet i beredskapsplaner for de interkommunale akuttutvalgene. Beredskapsplanene viser at brannvesenet normalt vil lede innsats mot akutt forurensning på land og sjø. Brannvesenet ivaretar funksjoner som leder for aksjon, informasjon, samt arbeidsleder på skadestedet. Brannvesenet planlegger innsats,

herunder anskaffelser, lagring og vedlikehold av materiell samt opplæring og øvelse av eget personell. Planlegging skal samordnes med havnevesenet og andre som inngår i beredskapen.

Ved større hendelser knyttet til akutt forurensning, som brannvesenet ikke håndterer og som berører flere kommuner, håndteres av Interkommunale utvalg for akutt forurensning. Aksjonsledelsen kan suppleres med vedkommende kommune(r)s brannsjef eller havnesjef som rådgivere, avhengig av om aksjonen er på land eller på sjøen. Politimesteren i det politidistriktet hvor ulykken skjer, vil være en naturlig del av rådgiverstaben. Aksjonsledelsen skal videre, i nødvendig utstrekning, knytte til seg eksterne rådgivere, for eksempel representanter for: Kystverket, Statsforvalteren, Sivilforsvaret, oljeselskaper, beredskapspliktig industri, Losvesen, skadesaneringsfirmaer og Forsvaret. Det følger av den nasjonale planen fra Kystverket at Staten skal sørge for beredskap mot større tilfeller av akutt forurensning. Dette gjelder all akutt forurensning fra blant annet skip, skipsvrak og eventuelle ukjente kilder.

Det er depot med utstyr for akutt forurensning ved Steinkjer brannstasjon, Rinnleiret og Norske skog. I tillegg har både Bogen tankanlegg på Steinkjer og Franzefoss på Hylla lensemateriell, grunnet krav til egenberedskap. Det er også et mindre depot i Osen kommune. Det nasjonale sentrallageret (Kystverket) for forurensning er lokalisert til Brekstad, slik at det er enkelt å rekvirere utstyr ved behov.

5.2.2 Utstyr og personell for å håndtere akutt forurensning

Leder beredskap sier Selskapet har et lite depot med utstyr knyttet til akutt forurensning på Steinkjer. Steinkjer er det mest aktuelle stedet for utslipp, i forbindelse med anlegget på Bogen. Statoil har en båt liggende som kan brukes ved utslipp, i tillegg til brannvesenets egen båt. Alle lag trenes i forhold til utslipp i Bogen en gang i året. Selskapet har også et mindre lager med utstyr i Osen kommune. Det er et større sentrallager på Rinnleiret, hvor det blant annet er lagret havlenser.

Daglig leder sier at utstyret består av engangslenser, oppsamlingskar og egne båter. Det har ikke vært noen større aksjoner knyttet til akutt forurensning siden daglig leder begynte. Videre sier han at det ikke er utfordringer for selskapet å håndtere akutt forurensning, da utstyret er lagret på deponi og er tilgjengelig ved behov. Tillitsvalgte sier at brannvesenet har tilgang på det nødvendige beskyttelsesutstyr i form av kjemikaliedrakter og lignende. Dette er lagret på Steinkjer. Flere sier i intervju at det har vært noen mindre ulykker med forurensning på land knyttet til transport eller næring, som er håndtert av brannvesenet, hvor innleide entreprenører

står for opprydding. Videre sier de at selskapet har det utstyret de trenger for å håndtere akutt forurensning.

Rådgiver kompetanse sier at det gjennomføres kurs og øvelser knyttet til akutt forurensning. Kursene har blitt utsatt som en følge av pandemien. Selskapet har en fire-årsplan med rullering. Her legges det opp til øving med ledelsen et år, deretter øving med ansatte året etter og avsluttes med øvinger i bruk av utstyret. Ansatte fra brannskolen kommer til selskapets hovedkontor neste år og skal holde et kurs om akutt forurensning, dette omfatter strandrydding og førsteinnsats.

Følgende utstyr er lagret på depot regionalt (Steinkjer, Rinnleiret, Skogn og Osen):

- BoomBag er oljelenser for å sveipe, lede, skjerme, sperre inne og begrense spredning av olje. BoomBag er flyttbare.
- Absorberende lenser omfatter produkter som absorberer olje
- Skimmer - Opptakere er utstyr som tar opp olje fra lensene
- Havnelenser har samme funksjon som BoomBag, men er tilpasset havna den ligger i.

I tillegg har Kystverket beredskapsdepot på Brekstad. Følgende utstyr er lagret på kystverkets depot: Depotene et utstyrt med oljelenser, oljeopptakere, strandrense- og nøddosseutstyr. Kystvaktens 11 fartøy og Kystverkets seks egne fartøy, er utstyr med spesialisert oljevernutstyr. Ansatte på disse fartøyene er trent i bruk av utstyret for en eventuell oljevernaksjon. Kystverkets beredskapsutstyr kan oppsummer til:

- Lenser: flytende fysisk barriere som fungerer som en sammenhengende hindring mot spredning av forurensende stoff. Eksempelvis flytende olje.
- Opptaker: Mekanisk innretning for å ta opp forurensning. Virkemåten kan være suging, overløp, ulike former for klebing/vedheft eller bruk av skovler eller grabb.
- Strandrenseutstyr: utstyr til fjerning av forurensning fra strandsonen med sikte på at den opprinnelige tilstanden blir gjenopprettet. F. eks. spader, koster, barkblåser og høytrykksspyler.
- Nøddosseutstyr: utstyr til å pumpe ut olje eller lignende fra en havarist, for at forurensningen ikke skal nå naturen.

5.3 Revisors vurderinger

Beredskapsplaner for akutt forurensning

Brannvesenet skal utarbeide beredskapsplaner for akutt forurensning i eierkommunene med beskrivelse av geografiske deponi.

Brannvesenet Midt IKS har utarbeidet beredskapsplaner i samsvar med kravet til disse, etter revisors vurdering. Det er videre inngått samarbeidsavtaler med akuttutvalg for å håndtere større akutte forurensningshendelser hos eierkommunene, kystverket er også i beredskap i slike tilfeller. Dette legger til rette for beredskap knyttet til større forurensningsoppdrag. Videre er det etablert geografiske deponi som ivaretar beredskapen knyttet til utstyr. Revisor vurderer at beredskapsplanene for akutt forurensning er i samsvar med krav i regelverket.

Ansatte og utstyr for håndtering av akutt forurensning

Brannvesenet skal ha ansatte og utstyr for å håndtere akutt forurensning hos eierkommunene.

Brannvesenet Midt IKS har ansatte og utstyr lagret på deponi for å håndtere akutt forurensning, etter revisors vurdering. Dette ivaretar eierkommunenes behov for å håndtere akutt forurensning. Det er system for systematisk opplæring av ansatte knyttet til akutt forurensning. Det er videre systematisk bruk av utstyr som ligger på ulike depot blant ansatte, noe som sikrer kompetansen til dette. Det er gitt informasjon i intervju om at det er kun vært mindre hendelser de siste årene knyttet til akutt forurensning. Disse er håndtert av Brannvesenet Midt IKS.

6 KOMPETANSE OG REKRUTTERING

I dette kapittelet besvares problemstillingen: Har selskapets ansatte tilstrekkelig opplæring for å ivareta gitte oppgaver til eierkommunene og klarer selskapet å rekruttere tilstrekkelig kompetanse?

6.1 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er operasjonalisert for overnevnte spørsmål:

- Brannvesenet bør ha en systematisk oversikt over kompetanse til ansatte, slik at dette er i samsvar med krav.
- Brannvesenet bør følge opp behovet for kompetanse samt rekrutteringsutfordringer i selskapet.

Utledningen av revisjonskriteriene er vist i vedlegg 1.

6.2 Innsamlet informasjon

6.2.1 Systematiske oversikt over kompetansebehov

Daglig leder sier at selskapet har en kompetanseplan og en oversikt over ansattes kompetanse i et regneark. Systemet blir erstattet med et nettbasert internkontrollsystem «Bliksund Grid». Dette internkontrollsystemet blir mer tilgjengelig for ansatte, og kan betjenes fra smarttelefon.

Rådgiver kompetanse sier at kort tid etter nyansettelser, begynner den interne opplæringen. Denne består av 12 timer med kurs innenfor røykvern og 12 timer med annen opplæring, blant annet førstehjelp, slangerulling, trafikkregulering og frigjøring. Dette skal sikre de ansatte en grunnleggende kunnskap for å kunne fungere som brannkonstabel. Etter to år starter den ansatte på grunnkurset. Dette arrangeres internt og er på totalt 200 timer. Mye av dette skjer digitalt, i tillegg til at det arrangeres samlinger. På kurset som ble arrangert våren 2021, deltok 14 ansatte fra Brannvesenet Midt IKS og to personer fra brannvesenet i Bindal. Grunnkurs og befalskurs som kjøres av selskapet, er kurs i regi av Norges Brannskole. Selskapet kjører regionale utdanning innen grunnkurs og befalsutdanning etter en fagplan utarbeidet av Norges brannskole.

Det gjennomføres rene befalskurs for de som ønsker å bli utrykningsleder. Også disse kursene kjøres internt og selskapet har utdannet alle sine utrykningsledere selv. Ved siste kurs kom det forespørsler om deltakelse fra mange andre brannvesen, noe som kan tyde på at det er etterslep knyttet til utdanningen hos andre. For å være heltids utrykningsleder kreves videreutdanning fra brannskolen. Selskapet har en ansatt som venter på plass for å gjennomføre brannskolen.

Revisor har fått oversendt selskapets kompetanseplan, oversikt over ansattes kompetanse, opplæringsbok brannkonstabel og utdannings- og øvelsesplaner for selskapet.

Selskapets kompetanseplan inneholder en overordnet plan for utdanning og opplæring av brannkonstabler og befal ved beredskapsavdelingen. Det vises til krav i forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen knyttet til de ulike stillingene for utdanning. Dette oppsummeres med en utdanningsplan for deltidsansatte, heltidsansatte og overordnet vaktbefal. Det vises avslutningsvis til at kompetanseplanen følges opp av daglig leder og opplæringsansvarlig og at planen revideres etter behov.

Den systematiske oppfølgingen av kompetanseplanen dokumenteres i et regneark. Systemet gir en oversikt over arbeidssted-avdeling, ansatte, hvilke lovpålagte kurs som er gjennomført for brannkonstabel, førerkort og om de har gjennomført disse. Systemet legger til rette for oppfølging av behov for kursing for den enkelte ansatte ut fra lovpålagte krav.

Det brukes en opplæringsbok for internopplæring for den enkelte brannkonstabel. Opplæringsboka er brannkonstabelens eiendom og viser delmål i opplæringsløpet, samt hvilke mål som er nådd underveis. Når delmål er oppnådd sendes ett sammendrag og avsluttende attestasjon til Norges brannskole sammen med opptak til grunnkurs for brannkonstabel.

Det er også laget rutiner for å se både utdanningsplaner og øvelsesplaner i sammenheng. Denne gir føringer for utdanningsplan deltidsansatte, utdanningsplan heltidsansatte og øvelsesplaner samt ledelsesutdanning og andre kurs og øvelser.

Rådgiver kompetanse sier at Brannvesenet Midt IKS har ikke hatt behov for å søke om fravik av kompetansekrav for egne ansatte. Når det gjelder fysisk testing av ansatte, har selskapet lagt til grunn arbeidstilsynet sin test. Testen fungerer greit og har medført at ansatte har måttet trene og holde seg i form for å oppfylle kravene. Brannvesenet Midt IKS selger kurs til andre aktører, for eksempel kurs i varme arbeider. I tillegg arrangeres det mange kurs for helse- og omsorgssektoren.

De øvrige lederne som er intervjuet, viser til at det er utarbeidet et system for å sikre at ansatte gjennomfører nødvendige tester ut fra gitte krav til de ulike stillingene i selskapet. Dersom en ansatt feiler på eksempelvis fysisk test, får vedkommende tre måneder til å trene seg opp og ta testen på nytt.

6.2.2 Tilstrekkelig kompetanse og rekrutteringsutfordringer

Daglig leder sier at selskapet ligger innenfor forskriftskravene til kompetanse på brannstasjonen i Steinkjer. Steinkjer har ansatte som er kasernert på stasjonen. Her er det tre brannkonstabler på vakt på dagtid, og fjerdemann bemannes av enten en som har annen

stilling i brannvesenet eksempelvis på forebyggende, mens på kveld/natt/helg er det en person i hjemmevakt som ivaretar beredskapen. Ved vakanser er det tilfredsstillende rekruttering. Rekruttering skjer vanligvis to ganger per år. I koronatida får de ikke testet lungekapasitet «spirometri» og må derfor avvente til situasjonen med pandemien normaliseres. Selskapet må lyse ut de ledige stillingene, kjører legesjekk, fysisk test og gjennomføre intervju på stasjonen. Selskapet prøver å ansette to nye per stasjon slik at de kan få opplæring sammen, har en slags mentoropplæring for nytilsatte.

Daglig leder sier at rekrutteringsproblemer er varierende fra kommune til kommune, spesielt for deltidspersonell. Kravet til oppmøtetida er strekt litt for å få nok deltidspersonell. Disse er ansatt i 0,62 prosent stillinger med timelønn i tillegg. I Røyrvik har det vært rekrutteringsutfordringer, men etter brann i sentrum i fjor meldte det seg flere, og man har i dag 16 ansatte som forskriften setter som krav. De andre brannstasjonene har rekrutteringsutfordringer til deltidsstillinger ved turnover. Det er få kvinner som er ansatt som brannkonstabler. Selskapet har prøvd «Damenes dag» med mer, men selskapet har utfordringer med rekruttering av kvinner.

Rådgiver kompetanse sier selskapet har en plan for rekruttering av ansatte. Det var store problemer i Røyrvik kommune, men etter en brann der har rekrutteringen blitt bedre. Også Verran har opplevd problemer med rekruttering. Det kan være utfordrende å få rekruttert nok ansatte, da det er krav til avstand til brannstasjonen. Selskapet er alt for dårlig når det gjelder kjønnsbalansen blant ansatte. Det er for tiden tre kvinner som er brannkonstabler. Det er avholdt en åpen dag for damer. En del damer har vært på testing og disse står ikke tilbake for menn når det gjelder utholdenhet. Damene faller gjennom når det gjelder styrke. Man bør kanskje vurdere å differensiere kravene som stilles i forhold til kjønn. Redningsutstyret som brukes nå er lettere enn tilsvarende utstyr tidligere, men forskriftens krav til brannkonstabel er ikke endret.

Øvrige ledere som er intervjuet sier at bemanningen er tilstrekkelig, selv om det kan være en utfordring i mindre kommuner ved turnover. Dette har sin årsak i at det stilles krav til at ansatte skal bo og jobbe i nærheten av brannstasjonen og i tillegg ha en viss kompetanse. Flere sier at det er ønskelig med kvinner i brannvesenet, men det er få som søker. Kravene til fysiske tester er like for kvinner og menn, noe som flere mener er utfordrende for rekrutteringen.

På forebyggende avdeling er stillinger holdt vakante grunnet sammenslåingsprosess med flere eiere, ifølge flere som er intervjuet. To av disse er besatt i dag. Selskapet har hatt en vakant stilling under pandemien. Denne er nå utlyst og vil bli besatt innen kort tid. Når Verdal kommune trer inn i selskapet vil selskapet ha 50 668 innbyggere i brannvernregionen. Det blir overført en ansatt fra Verdal kommune til forebyggende avdeling. Det vil da være krav til 5

stillinger. Selskapet mangler en stilling som ikke er besatt. Representantskapet har gitt selskapet et innsparingskrav på en million kroner i 2022, og leder forebyggende har fått signaler på at det er usikkert om den siste forebyggende stillingen vil bli besatt. Selskapet vil da ikke være innenfor kravene i dimensjoneringsforskriften.

Daglig leder sier at representantskapet har redusert rammen med 1 million neste år, noe som utgjør en 5 prosent nedgang i driftsbudsjettet til selskapet. Dette medfører at selskapet mest sannsynlig ikke bemanner forebyggende avdeling til forskriftsnivået fra 2022, ved Verdal sin inntreden. I tillegg har selskapet vært opptatt av å få effektivisert kostnadskontroll på 110-sentralen, da den var sterkt økende fremover grunnet nødvendige investeringer. Det kan bli en samling av 110-sentralen i Trondheim og da forventes det stordriftsfordeler, som kommer brannvesenet sitt budsjett til gode. Men effekten av det blir sannsynlig ikke før i 2023. Selskapet nærmer seg, eller har kanskje passert terskelen, for å kunne drifte brannvesenet i tråd med de forskrifter som er styrende. Daglig leder skal ha sak om detaljbudsjett til styret medio desember og da bør den inneholde en konkret plan for hvordan selskapet løser dette på kort sikt for 2022.

Alle som er intervjuet, er positive til at Verdal blir med som eier i selskapet, da dette øker kompetansen og bemanningen i selskapet.

Tillitsvalgte og verneombud sier at selskapets holdning er at ansatte skal ha den nødvendige kompetanse og at de kan få de kurs de trenger. Opplæringen av ansatte blir godt ivaretatt. Bemanning er tilfredsstillende i beredskapstiden nå, det kan imidlertid være vanskelig å få tak i nok deltidspersonell grunnet krav til bosted og fysisk helse. De trekker også frem utfordringen med å få flere kvinner ansatt. Kvinner kan ha god kompetanse, men utfordres på de fysiske kravene. Regelverket kunne hatt et skille mellom menn og kvinner på fysiske krav, utfra deres oppfatning.

6.3 Revisors vurderinger

Systematisk oversikt over kompetansebehov

Brannvesenet bør ha en systematisk oversikt over kompetanse til ansatte, slik at dette er i samsvar med krav.

Brannvesenet Midt IKS har etter revisors vurdering en systematisk oversikt over krav til ansattes kompetanse, og system på at kompetansekravene følges opp. Det er videre positivt at selskapet ikke har benyttet seg av å søke om fravik av kompetansekrav til ansatte. Det er også positivt at selskapet arrangerer mye av opplæringen til ansatte selv, samt selger opplæring til andre branntjenester noe som gir ekstra inntekter til selskapet.

Tilstrekkelig kompetanse og rekruttering

Brannvesenet bør følge opp behovet for kompetanse samt rekrutteringsutfordringer i selskapet.

Brannvesenet Midt IKS har tilstrekkelig med personell innenfor kravene til brann og beredskap. Imidlertid gir turnover i brannstasjoner med deltidsmannskap utfordringer med å skaffe nye. Her vil kravet til ansattes avstand til brannstasjonene og kompetanse være viktige faktorer som utfordrer både selskapet og flere av eierkommunene, etter revisors vurdering. Videre ser revisor at andelen kvinner er lav og at man i mindre grad har lyktes med igangsatte rekrutteringstiltak. Her utfordrer også rekrutteringstiltakene av de fysiske kravene kvinner har til å bli brannkonstabel, etter revisors vurdering.

Revisor ser at det har vært for lav bemanning innen forebygging de siste årene, noe som har sin årsak i at nye kommuner blir deltakende i selskapet og at nye ansatte blir overført til blant annet forebyggende avdeling. Det er planlagt at en person fra brannvesenet i Verdal kommune overføres til forebyggende enhet fra 1.1.2022. Selskapet har informert om at det mangler en stilling fra 1.1.2022 for å oppfylle forskriftskravet, dette bør ha eiernes oppmerksomhet. Kravet i forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen er at det skal være ett årsverk brannforebyggende arbeid pr. 10 000 innbyggere. Med Verdal med i selskapet gir dette 50 668 innbyggere i selskapets virksomhetsområde og et krav på fem ansatte som jobber heltid forebyggende fra 1.1.2022.

7 HØRING

En høringsrapport ble sendt på høring den 6.12.21 til selskapets ledelse (daglig leder og styreleder). Høringssvaret fra selskapet ble mottatt 17.12.2021 og er vedlagt rapporten i vedlegg 2.

Revisor har ikke endret rapporten med bakgrunn i selskapets høringssvar.

8 KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

8.1 Konklusjon

Dette kapitlet inneholder konklusjoner og anbefalinger på forvaltningsrevisjonen av selskapet.

1. Hvordan ivaretar Brannvesenet Midt IKS akuttoppgaver ved skadested knyttet til helseskader ved ulykker?

Revisor konkluderer med at Brannvesenet Midt IKS ivaretar akuttoppgaver til helseskader ved ulykker i samsvar med gitte krav til dette. Det er ulike ordninger med stedlig ambulanse i noen av eierkommunene. Dette medfører behov for å avklare en ordning for å gi akutt helsehjelp ved ulykker så raskt som mulig utover det branntjenesten kan gi ved skadested, i noen av eierkommunene.

2. Hvordan ivaretar Brannvesenet Midt IKS det forebyggende brannarbeidet til eierkommuner?

Revisor konkluderer med at Brannvesenet Midt IKS har en systematisk planlegging og utføring av det brannforebyggende arbeidet i samsvar med gitte krav til dette. Det mangler imidlertid en avklaring med eierkommune knyttet til finansiering av brannsikkerhetstiltak i boliger tilknyttet prosjektet «Trygg hjemme». Det er videre behov for en avklaring av tjenester knyttet til feiling og branntilsyn i fritidsboliger i sone 2.

3. Hvordan har Brannvesenet Midt IKS lagt til rette for å håndtere akutt forurensning hos eierkommunene?

Revisor konkluderer med at beredskapsplaner og utstyr for å håndtere akutt forurensning er i henhold til føringer og krav i Brannvesenet Midt IKS sitt virksomhetsområde. Det har kun vært mindre hendelser med akutt forurensning som selskapet har håndtert selv.

4. Har selskapets ansatte tilstrekkelig opplæring for å ivareta gitte oppgaver til eierkommunene og klarer selskapet å rekruttere tilstrekkelig kompetanse?

Revisor konkluderer med at Brannvesenet Midt IKS har en systematisk oversikt og oppfølging av ansattes kompetanse i selskapet, ut fra gitte krav. Selskapet har kompetanse til å gjennomføre opplæring av egne ansatte og selger kompetansehevende kurs til ansatte i andre brannvesen, noe som gir inntekter og er positivt for selskapet drift. Det er imidlertid noen utfordringer knyttet til rekruttering av deltidsmannskap og lav kvinneandel som bør både ha selskapets og eierkommunenes oppmerksomhet. Revisor ser at selskapet har hatt noe lavere ressurser til brannforebyggende arbeid enn kravet i forskriften. Det har ikke kommet på plass tiltak for å ivareta kravet fra 1.1.2022. Dette bør ha selskapets og eiernes oppmerksomhet.

8.2 Anbefalinger til Brannvesenet Midt IKS

- Være bidragsyter til å sikre at alle eierkommunene er underlagt en avklart ordning som sikrer best mulig akutt helsehjelp ved ulykkessted, utover det Brannvesenet Midt IKS kan gi ved skadested. Det er hensiktsmessig at eierkommunene og andre sentrale forvaltningsnivå bidrar til en avklart ordning.
- Sikre at det brannforebyggende arbeidet til privateiendommer er i samsvar med krav og egne bestemmelser.
- Sikre en plan for rekruttering i selskapet som blant annet ivaretar utfordringer med turnover hos deltidsansatte i eierkommunene og lav kvinneandel i selskapet.
- Sikre at ressurser til det brannforebyggende arbeidet i selskapet er i samsvar med forskriftens krav.

KILDER

Kommuneloven – Lov-2018-06-22-83

Lov om Interkommunale selskap – Lov-1999-01-29-6

Lov om vern mot brann (brann- og eksplosjonsvernloven) – Lov-2019-12-20-95

Forskrift om brannforebygging med veileder – For-2015-12-17-1710

Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen med veileder - For-2002-06-14-729

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som kommuner og selskap skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis. I denne undersøkelsen har vi benyttet oss av følgende kilder til revisjonskriterier:

Akuttoppgaver ved helseskade

Brannvesenet skal disponere egnet utstyr til redningsinnsats ved ulykker, herunder førstehjelps- og frigjøringsutstyr. Dette følger av forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesenet § 6-4.

Veilederen til forskriften viser til at Brannvesenet skal kunne unnsette, og om nødvendig frigjøre, personer som er kommet til skade ved ulykker. Brannvesenet skal kunne gi nødvendig førstehjelp til de skadede. For å ha en tilfredsstillende beredskap ved trafikkulykker, må brannvesenet minimum være utstyrt med hydraulisk frigjøringsutstyr. Utstyret må omfatte spreder, saks, evt. sylinder og nødvendig driftsaggregat. På steder med lav risiko for trafikkuhell kan den hydrauliske pumpen være manuell.

I tettsteder med større sannsynlighet for trafikkuhell bør brannvesenet også ha tilleggsutstyr. Slikt tilleggsutstyr kan være løfteputer, skolinger, trekiler, vinsj/talje, sikringsstroppe, lysutstyr, skumleggingsutstyr og førstehjelpsutstyr som bære, førstehjelpsveske og oksygenbeholder.

Om vinteren kan det være behov for varmetelt da frigjøring kan ta lang tid.

Veilederen anbefaler at innsatstiden for ankomst med redningsutstyr til trafikkuhell maksimalt er 30 minutter. Innsatstiden gjelder også når det er inngått samarbeidsavtale. På steder med svært lav risiko for trafikkuhell kan lengre innsatstid aksepteres.

For øvrige utrykningskjøretøy er det ikke etablert lovkrav til responstid, men Stortinget vedtok i St. Meld 43 (2000) følgende veiledende responstider for akuttoppdrag2 for ambulansetjenesten:

- I byer og tettsteder skal ambulansen være fremme på hendelsesstedet innen 12 minutter i 90 prosent av de akutte hendelsene.
- I grisgrendte strøk skal ambulansen være fremme på hendelsesstedet innen 25 minutter i 90 prosent av de akutte hendelsene.

Legevakt skal for øvrig være tilgjengelig for å rykke ut umiddelbart ved ulykker eller andre akutte situasjoner jf akuttmedisinforskriften § 6. Å rykke ut til akutte medisinske hendelser er med andre ord ikke et ansvar som kun tilligger øvrige utrykningstjenester. Det er ikke fastsatt krav til responstider for legevakt i utrykning, men det er blitt foreslått til helsedirektoratet en anbefalt responstid på 45 minutter i 90 % av utrykningene (NOU 2015:17, s. 68).

Operasjonaliserte kriterier:

- Det skal være tilgjengelig førstehjelps- og friggjøringsutstyr i brannvesenet ved utrykning til ulykker.
- Brannvesenet skal ha kapasitet og kompetanse til å håndtere helseskade ved ulykker.
- Det skal være etablert systemer i brannvesenet som ivaretar kravet til innsatstid ved ulykker.

Forebyggende arbeid

Kommunen skal fastsette satsingsområder og planlegge samarbeid og tiltak for å redusere den kartlagte risikoen for brann på en effektiv måte. Satsningsområdene og tiltakene skal prioriteres og begrunnes. Kravet reguleres i forskrift om brannforebygging § 15. Kommunen skal sørge for at røykkanaler i fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk, blir feiet ved behov. Feiingen skal utføres på en faglig tilfredsstillende måte som medfører minst mulig ulempe for eiere og brukere, dette følger av samme forskrifts § 17. Kommunen skal videre sørge for at det ved behov blir ført tilsyn med fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk jf. § 18.

Kommunen skal sørge for at røykkanaler i fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk, blir feiet ved behov. Feiingen skal utføres på en faglig tilfredsstillende måte som medfører minst mulig ulempe for eiere og brukere. Etter feiingen skal feieren sørge for at all sot blir fjernet og brakt til egnet sted. Kommunen skal sørge for at det ved behov blir ført tilsyn med fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk. Kommunen skal sørge for at det blir ført tilsyn med fyringsanlegget etter brann eller eksplosjon i eller i tilknytning til fyringsanlegget. Dette følger av veilederen til forskrift om brannforebygging.

Kommunen skal også iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge mangler ved det forebyggende arbeidet jf. § 20. Etter branner som har hatt eller kunne fått alvorlige konsekvenser for liv, helse, miljø eller materielle verdier, skal kommunen evaluere om det forebyggende arbeidet har hatt ønsket effekt. Kommunen skal iverksette rutiner som sikrer at kunnskap og erfaringer fra hendelser kommer til nytte ved kartleggingen av risiko og sårbarhet for brann, og ved planleggingen og gjennomføringen av forebyggende tiltak. Dette følger av veilederen til forskrift om brannforebygging.

Operasjonaliserte kriterier:

- Det brannforebyggende arbeidet i brannvesenet bør planlegges og bygge på risiko samt evalueres for å rette opp og forebygge mangler.
- Brannvesenet bør gjennomføre feiertjenester og branntilsyn i hus og hytter i samsvar med planlagt aktivitet.

Akutt forurensning

Brannvesenet skal være innsatsstyrke ved andre akutte ulykker der det er bestemt med grunnlag i kommunens risiko- og sårbarhetsanalyse. Dette følger av Lov om vern mot brann § 11 (f).

Brannvesenet skal disponere egnet og tilstrekkelig utstyr med høy driftssikkerhet til innsats ved de branner og ulykker som kan forventes, herunder transportmidler, pumper, slanger og annet slokkeutstyr, samt utstyr til bruk ved akutt forurensning. Dette følger av forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesenet § 6-1.

Sentral tilsynsmyndighet kan gi pålegg om anskaffelse av nødvendig utstyr til bruk ved akutt forurensning og andre ulykker. Dette gjelder materiell til bruk ved akutt forurensning og andre ulykker og følger av forskriftens § 6-5.

Kommunen skal for eksempel ha beredskap mot akutt forurensning fra tankbiler, nedgravde oljetanker, gjødselkjellere og mindre tilfeller av akutt forurensning fra skip. Kommunens plikt følger av forurensningsloven § 43. Kommunens beredskap mot akutt forurensning er todelt. Den består for det første av kommunens egen beredskap mot de minste hendelsene og førsteinnsats ved mer omfattende hendelser. For det andre består den av den interkommunale beredskapen mot akutt forurensning. Dette følger av veileder for kommunal beredskap mot akutt forurensning fra miljødirektoratet M-1799 - år 2020.

Kystverket er delegert myndighet for å sørge for en best mulig samordning av den operative beredskapen mot akutt forurensning i et nasjonalt system, jf forurensningsloven § 43, 3. ledd. Det er utarbeidet en nasjonal plan om beredskap mot akutt forurensning i 2015 som er styrende for dette arbeidet. Miljødirektoratet stiller krav til kommunenes beredskap mot akutt forurensning og kontrollerer at kravene overholdes. Kommunene har inngått samarbeid om å etablere Interkommunale Utvalg mot Akutt forurensning (IUA). Kommunene har aksjonsplikt og har etter pålegg fra Kystverket plikt til å bistå den statlige beredskapen. Den kommunale aksjonsplikten beskrives i planen til følgende:

Dersom den ansvarlige forurensner er ukjent, eller ikke iverksetter tiltak, har kommunen plikt til å aksjonere. Kommunen har i utgangspunktet plikt til å sette i verk tiltak mot alle hendelser

innen kommunen som det er urimelig å kreve at ansvarlig forurensner selv håndterer. Dette gjelder også akutt forurensning som inntreffer utenfor kommunen, men som medfører skadevirkninger innen kommunen. Plikten til å sette i verk tiltak gjelder for tiltak som står i rimelig forhold til skader og ulemper som kan unngås. Ved mindre hendelser kan kommunen sette i verk tiltak på egen hånd, eller benytter seg av frivillige inngåtte avtaler om interkommunalt samarbeid (IUA) for å ivareta kommunens beredskaps – og aksjonsplikt. Kommunens aksjonsplikt fremgår av forurensningsloven § 45 annet ledd.

Operasjonaliserte kriterier:

- Brannvesenet skal utarbeide beredskapsplaner for akutt forurensning i eierkommunene med beskrivelse av geografiske deponi.
- Brannvesenet skal ha ansatte og utstyr for å håndtere akutt forurensning hos eierkommunene.

Kompetanse og rekruttering

Kommunen skal sørge for at personell i brannvesenet tilfredsstiller de krav til kvalifikasjoner som denne forskrift stiller. Det skal gjennomføres praktiske og teoretiske øvelser med slik hyppighet, omfang og innhold at personellet kompetanse blir vedlikeholdt og utviklet slik at den er tilstrekkelig til at brannvesenet kan løse de oppgaver det kan forventes å bli stilt overfor. Dette følger av forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen § 7-1.

Fravik fra kravene kan ved særlige grunner være rekrutteringsvansker, for eksempel at det ikke har meldt seg kvalifiserte søkere til en stilling selv etter at stillingen er lyst ut for annen gang. Det kan også være søkere som har den formelle tekniske utdanningen i orden, men mangler den nødvendige brannfaglige tilleggsutdanningen. I slike tilfeller må det søkes om fravik fra kvalifikasjonskravene.

Brannvesenets forebyggende avdeling skal være slik bemannet og ha slik kompetanse at de krav som stilles til brannvesenets gjennomføring av forebyggende og kontrollerende oppgaver oppfylles. Det skal utføres minst ett årsverk brannforebyggende arbeid etter forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen pr. 10.000 innbyggere i kommunen eller brannvernregionen. Andre forebyggende oppgaver brannvesenet påtar seg krever ytterligere ressurser, dette følger av forskriftens § 3-2.

Øvrig personell har følgende krav:

§ 7-3.Brannkonstabel

- Brannkonstabel skal ha gjennomført yrkesutdanning for brannkonstabel jf § 7-3
- Feiing og tilsyn med fyringsanlegg etter forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn skal utføres av personell som innehar svennebrev i feiefag eller tilsvarende kvalifikasjoner jf § 7-4
- Forebyggende personell skal ha gjennomført yrkesutdanning i forebyggende brannvern og ha enten: utdanning som ingeniør fra ingeniørhøgskole, annen relevant høgskoleutdanning eller særskilt brannteknisk utdanning på samme nivå, eller-yrkesutdanning for brannkonstabel i heltidsbrannvesen samt beredskapsutdanning trinn I, eller-fagutdanning som feiersvenn jf § 7-6
- Utrykningsledere skal ha gjennomført yrkesutdanning for brannkonstabel samt beredskapsutdanning trinn I og II. For utrykningsleder i deltidsbrannvesen kreves ikke beredskapsutdanning trinn II jf § 7-7
- Leder for beredskapsavdeling skal ha gjennomført beredskapsutdanning III og ha enten: utdanning som ingeniør fra ingeniørhøgskole, eller annen relevant høgskoleutdanning eller særskilt brannteknisk utdanning på samme nivå, eller-kvalifikasjoner som utrykningsleder i heltidsbrannvesen, jf. § 7-7 og §7-8.
- Leder for forebyggende avdeling, skal ha gjennomført yrkesutdanning i forebyggende brannvern og enten ha: utdanning som ingeniør fra ingeniørhøgskole, annen relevant høgskoleutdanning eller særskilt brannteknisk utdanning på samme nivå, eller-kvalifikasjoner som utrykningsleder i heltidsbrannvesen, jf. § 7-7, eller-minst to års erfaring som forebyggende personell, jf. § 7-6 og § 7-9.
- Brannsjef i kommune eller region mellom 20.000 og 50.000 innbyggere skal ha gjennomført yrkesutdanning i forebyggende brannvern, beredskapsutdanning trinn III og enten ha: utdanning som ingeniør fra ingeniørhøgskole eller annen relevant høgskole, eller-minst 2 års erfaring som brannsjef i kommuner med inntil 20.000 innbyggere.

Operasjonaliserte kriterier:

- Brannvesenet bør ha en systematisk oversikt over kompetanse til ansatte, slik at dette er i samsvar med krav.
- Brannvesenet bør følge opp behovet for kompetanse samt rekrutteringsutfordringer i selskapet.

VEDLEGG 2 – HØRINGSSVAR

Høringssvar – Eierskapskontroll – Forvaltningsrevisjon Brannvesenet Midt IKS

Styreleder og daglig leder inngir med dette et felles høringssvar til de oversendte rapporter. Vårt svar begrenses hovedsakelig til delen om forvaltningsrevisjonen.

Etter en gjennomgang av de konklusjoner og anbefalinger revisor gir i rapportens del 8 har man følgende kommentarer. Nummereringen nedenfor, samsvarer med nummereringen i rapporten i del 8.1 og 8.2.

1. Dette slutter vi oss til. Viktig sak videre å arbeide med for alle aktører i den akuttmedisinske kjeden. Brann opplever å være en viktig resurs, men ønsker tydeligere avklaring av ansvar og rolle.
2. Problemstillingen revisor påpeker er aktuell. Roller og ansvar oppleves å være ukjent for enkelte, i enkelte kommuner. Brann ønsker å bidra til å øke kunnskap om, og styrke samarbeidet, med arbeidet med å øke brannsikkerheten til en risikoutsatt gruppe. Felles nasjonalt mål.
Når det gjelder avklaring av tjenester til fritidsboliger i sone 2 er det en prinsipiell sak som kommer i konflikt med ulike lov og forskrifter. Det er fokus om å øke brannsikkerheten i enkelte objekter opp imot å sikre ansatte et trygt arbeidsmiljø som kan bli utfordrende. Tilgjengeligheten til objektene er mer risikofylt og problematisk. Dette både for oss som har ansvaret for tilsyn, men også for eiere av objektene som skal være til stede ved tilsynet. Selskapet etterlyser en mer tydelig samfunnsgevinst, samt kunnskapsbasert argumenter, for at det er samfunns viktig å bruke relativt store ressurser på objekter som er lite, eller sjelden i bruk. Når vi får svar på de spørsmål som er oversendt DSB, og HMS for ansatte kan ivaretas, er selskapet innstilt på å yte også denne tjenesten ifølge forskriften.
4. Selskapet har gjennom mange år arbeidet for å bedre kvinneandelen. Resultatene av dette arbeidet har uteblitt, det er det helt riktig å påpeke. Årsaken er flere, men en har vært de fysiske kravene. De fysiske tester som arbeidstilsynet har utarbeidet, har inntil helt nylig, blitt sett på som et minimum av fysisk skikkethet. Mange som oss har påpekt at testene er diskriminerende, med tanke på kjønn. Menn har bedre forutsetning for å oppnå bedre resultat i enkelte av øvelsene. I forbindelse med arbeidet om ny veiledning fra arbeidstilsynet på dette er det tydeliggjort at det er det enkelte brannvesen som setter kravene og velger øvelsene som skal gjennomføres. Konkret er det hos oss nå nedsatt et arbeid i sammen med bedriftslegen med å utarbeide en mer rettferdig test av fysisk styrke. Selskapet ønsker å bli mer attraktiv for kvinner, dette vil bedre rekruttering i hele regionen.

De gitte anbefalingene i del 8.2 som omhandler tilstrekkelig forebyggende ressurs, og ressurser i samsvar med forskrift, for det forebyggende arbeidet. Det er et tydelig mål. Dette vil bli prioritert når man har de nødvendige økonomiske rammene for det. Da må selskapet bli gitt tilstrekkelige ressurser for å dekke opp vakant stilling, eller at man innen dagens

Seilmakergata 10
7725 Steinkjer

Telefon: 464 46 000
post@brannmidt.no

Bankknt: 4202 32 00818
Org.nr: 989 023 578

økonomiske rammer greier å omprioritere ressurser for å bemanne denne avdelingen opp til forskriftskravene.

Avslutningsvis ønsker man å uttrykke tilfredshet med den grundighet og objektivitet Revisjon Midt Norge har gjennomført arbeidet med rapportene på. Det er innhentet store mengder dokumenter og gjennomført mange intervjuer. Man har hatt en bred gjennomgang til grunnlag for de anbefalinger og vurderinger som er gjort. Man er tilfreds med at rapporten gir bekreftende svar på at man løser oppdraget i samsvar med de forventninger det er til selskapet.

Det er meget nyttig for virksomheten at man får en uhildet gjennomgang av selskapet, og de tjenester som skal ytes. Det er verdifulle innspill i det å utvikle virksomheten, og tjenestene videre.

Per Tore Bratberg
Styreleder

Håvard Bye
Brannsjef/daglig leder

VEDLEGG 3 – RISIKOBILDE I BRANNVESENET MIDT IKS

Hendelser	Sannsynlighet	Konsekvens			Risiko Tall	Risiko Grad.
		Person	Miljø	Øko.		
Trafikkulykke med lette kjøretøy (personbil, mc)	4	4	2	2	176	HOY
Trafikkulykke med tyngre kjøretøy (buss, lastebil)	4	4	2	3	166	
Akutt medisinske oppdrag	4	4	1	1	152	MIDDELS
Brann med opptil 4 omkomne (bolig)	3	4	2	3	136	
Ulykke med farlig gods	2	5	5	5	132	
Naturskapte hendelser (vind, ekstremnedbør)	3	4	2	5	127	
Brann i næringsbygg	3	4	3	5	122	
Drukningulykke	4	4	1	1	113	
Arbeidsulykke	4	4	1	1	109	
Ras og utglidning	2	4	2	5	101	
Brann i kjøretøy	4	2	2	2	97	
Brann i driftsbygning i landbruket	4	2	2	3	92	
Skogbrann (inkludert kratt, lyng og gressbrann)	4	2	2	3	83	
Pågående livstruende vold (PLIVO)	2	4	1	2	80	
Brann i fritidsbåt/småbåthavn	3	4	2	2	68	LAV
Brann i kulturhistoriske bygninger	2	2	5	4	68	
Brann med over 4 omkomne (institusjon, forsamlingslokaler)	2	5	2	4	63	
Akutt forurensning land	2	1	4	3	50	
Akutt forurensning sjø/strandsone	3	1	3	5	43	
Togulykke	2	5	2	5	37	
Brann i kritisk infrastruktur	2	1	2	5	33	
Brann i tett trehusbebyggelse	2	4	5	5	16	
Brann i tunnel	2	2	2	3	13	
Ulykke med småfly	2	4	2	3	12	
Brann i tankanlegg	1	2	5	5	11	

Figur 1 Risikobilde i regionen

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidtnorge.no

Rapport fra kontroll av kommunens eierstyring - Brannvesenet Midt

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Snåsa kommune

Møtedato

10.02.2022

Saknr

02/22

Saksbehandler Torbjørn Berglann

Arkivkode FE - 217, TI - &58

Arkivsaknr 20/467 - 20

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den fram for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret ber kommunedirektøren i løpet av første halvår 2022 utarbeide forslag til Eiermelding i samsvar med lovkrav og prinsipper for god eierstyring.
2. Forslaget bør ta utgangspunkt i KS' anbefalinger om god eierstyring.

Vedlegg

Rapport eierskapskontroll - Kommunens eierstyring av Brannvesenet Midt IKS

Saksopplysninger

Kontrollutvalget i Snåsa har gjennom en eierskapskontroll undersøkt hvordan kommunen forvalter sitt eierskap i Brannvesenet Midt IKS. Undersøkelsen omfatter også deler av kommunens overordnede eierskapsforvaltning.

Eierskapskontroll er en av kontrollutvalgets lovpålagte aktiviteter. Det er en kontroll av om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør det i samsvar med lover, forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Resultater

Rapporten viser at det ikke er utarbeidet noen Eiermelding denne valgperioden, administrasjonen er heller ikke kjent med at det eksisterer noen Eiermelding fra tidligere perioder. Det har ikke vært dialog mellom eierrepresentanten og kommunestyret i forkant av møtene i representantskapet i Brannvesenet Midt. Det har heller ikke vært vesentlig rapportering fra eierrepresentanten til kommunestyret i etterkant av møtene. Brannsjefen deltar i kommunestyret en gang i løpet av valgperioden.

Administrasjonen har fått i oppdrag å lage rutiner for å holde kommunestyret orientert om årsregnskap og årsmelding i selskapene som kommunen er eier i. Status for dette arbeidet går ikke fram av rapporten.

Selskapet har ikke hatt instruks for valgkomiteen. Dette er i strid med selskapsavtalen. Daglig leder har fått i oppdrag å utarbeide en instruks til møtet i representantskapet våren 2022.

Revisors konklusjon og anbefalinger

Revisor konkluderer med at kommunen har mangler i eierskapsforvaltningen generelt og i forvaltningen av eierskapet i Brannvesenet Midt IKS spesielt:

- Kommunen mangler en Eiermelding som er i samsvar med kommuneloven. Det medfører blant annet at det ikke finnes prinsipper for eierstyring knyttet til eierstrategi.
- Revisor peker også på at det ikke finnes rutiner for dialog mellom eierrepresentant og kommunestyre, eller for opplæring om eierstyring i kommunestyret. Begge deler er sentrale anbefalinger fra KS.

- Arbeidet med instruks til valgkomiteen i Brannvesenet Midt er igangsatt. Kommunen bør følge opp at dette ferdigstilles.

Revisor anbefaler på denne bakgrunnen at kommunestyret bør vedta en eiernmelding i samsvar med kommunelovens krav. Revisor viser til anbefalingene fra KS om aktivt eierskap som relevante i arbeidet med ny eiernmelding.

Oppdragsansvarlig revisor vil delta i møtet og orientere om rapporten.

Ifølge kommuneloven skal kommunedirektøren få anledning til å uttale seg om saker som skal legges fram for kontrollutvalget. Sekretariatet har derfor invitert kommunedirektøren til å uttale seg om forhold i rapporten som ligger under hans ansvarsområde. Kommunedirektøren har ikke uttalt seg om rapporten.

Vurdering

Snåsa kommunes eierskap i Brannvesenet Midt er beskjedent, men tjenesten er kritisk for innbyggerne. Det kan derfor argumenteres for at det er nødvendig at kommunen forvalter eierskapet aktivt, for å bidra til at selskapet utvikler seg i ønsket retning.

Et aktivt eierskap krever tilstrekkelig opplæring i eierrollen. Det krever også at de som utøver rollen er klar over formålet med eierskapet og forventningene til rollen. Dette forutsetter at kommunen har en eiernmelding der formål med og prinsipper for eierstyringen er avklart. Sekretariatet mener derfor at arbeidet med å følge revisors anbefalinger bør gis prioritet.

Kommunens eierstyring av Brannvesenet Midt IKS

Snåsa kommune

Januar 2022

EK 1001

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført eierskapskontrollen på oppdrag fra Snåsa kommunes kontrollutvalg i perioden juni 2021 til januar 2022.

Kontrollutvalget skal påse at eierskapskontroll gjennomføres, jf. lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 23-2 punkt d). Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Revisjonsteamet har bestått av prosjektleder/oppdragsansvarlig Arve Gausen, prosjektmedarbeider Thomas Furunes og Hanne Marit Ulseth Bjerkan og kvalitetssikrer Margrete Haugum og Eirik Seim. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Snåsa kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til NKRFs¹ standard for eierskapskontroll RSK 002.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet. En oversikt over tidligere gjennomførte prosjekter finnes på vår hjemmeside www.revisjonmidt-norge.no.

Orkanger, 21.1.2022.

Arve Gausen

Oppdragsansvarlig revisor

¹ Norges Kommunerevisorforbund, www.nkrf.no

SAMMENDRAG

Hensikten med undersøkelsen var å finne svar på om Snåsa kommune utøver eierskapet i Brannvesenet Midt IKS i samsvar med kommunestyrets vedtak og relevante normer for aktiv eierstyring.

Revisor konkluderer med at Snåsa kommune har mangler i sin utøvelse av eierskap i Brannvesenet Midt IKS. Kommunen mangler en Eiermelding som er i tråd med kommunelovens § 26-1. Dette medfører blant annet manglende prinsipper for eierstyring knyttet til eierstrategi. Videre er det viktig å avklare rutiner om dialog mellom eierrepresentant og kommunestyret samt opplæring om eierstyring i kommunestyret, som er sentrale KS-anbefalinger. Arbeidet med instruks til valgkomiteen er imidlertid igangsatt, og ferdigstilling bør følges opp av kommunen.

Anbefaling:

Kommunen bør vedta en Eiermelding i samsvar med kommunelovens krav hvor KS-anbefalingene om aktivt eierskap er relevante å vurdere i dette arbeidet.

INNHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
Sammendrag.....	4
Innholdsfortegnelse	5
1 Innledning.....	6
1.1 Bestilling	6
1.2 Problemstillinger	6
1.3 Metode	6
1.4 Bakgrunn.....	7
1.5 Brannvesenet Midt IKS.....	8
2 Kommunens eierstyring	10
2.1 Problemstilling og vurderingskriterier	10
2.2 Eiernes styringsdokumenter	10
2.2.1 Selskapsavtalen.....	10
2.2.2 Eierskapsmelding.....	12
2.3 Eierrepresentasjon	12
2.3.1 Valg av eierrepresentanter	12
2.3.2 Valg av sentrale folkevalgte eierrepresentanter	12
2.3.3 Opplæring.....	12
2.4 Representantskapet og dialog med eier (kommunestyret)	13
2.4.1 Representantskapsmøter	13
2.5 Valg av styre.....	14
2.5.1 Selskapsavtalens krav til valgkomite og føringer for sitt arbeid.....	14
2.6 Vurderinger	16
2.6.1 Eiernes styringsdokumenter.....	16
2.6.2 Eierrepresentasjon.....	16
2.6.3 Representantskapet.....	17
2.6.4 Valg av styre	17
3 Høring	19
4 Konklusjoner og anbefalinger	20
4.1 Konklusjon og anbefalinger for eierskapskontroll.....	20
4.1.1 Konklusjon	20
4.1.2 Revisor har følgende anbefaling til Snåsa kommune	20
Kilder	21
Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier.....	22
Vedlegg 2 – Høringssvar	27

1 INNLEDNING

I dette kapittelet gjennomgår vi bestilling, problemstillinger og bakgrunn for prosjektet.

1.1 Bestilling

Snåsa kommune er deleier i Brannvesenet Midt IKS og har prioritert revisjon av selskapet i sin plan om forvaltningsrevisjon med eierskapskontroll. Det er utarbeidet en bestilling fra kommunens kontrollutvalg i sak 21/20. I vedtaket vises det til at undersøkelsen bør omhandle følgende forhold: ordinær eierskapskontroll. Med utgangspunkt i bestillingen oversendte revisjonen en prosjektplan som konkretiserte bestillingen. Prosjektplanen ble behandlet i kontrollutvalgene i alle eierkommunene til Brannvesenet Midt IKS.

Kontrollutvalget i Snåsa vedtok følgende i sak 11/21 den 11.5.21:

Kontrollutvalget slutter seg til revidert prosjektplan for eierskapskontroll.

1.2 Problemstillinger

Eierskapskontrollen rettes mot kommunens eierstyring av selskapet:

1. Utøver kommunen eierskapet i Brannvesenet Midt IKS i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring?

I en eierskapskontroll som denne ser revisor på kommunens system for oppfølging av selskapet. Kontrollen vil ikke rette seg mot selskapet, men mot kommunens system for eierstyring, og hvordan denne utføres av eierrepresentant og formidles til eier. Dette vil i praksis si at vi kontrollerer om kommunens eierutøvelse i selskapet skjer i tråd med gitte føringer.

1.3 Metode

Undersøkelsen er bestilt som en eierskapskontroll. Standard for eierskapskontroll, RSK 002, er førende for arbeidet som utføres. Standarden sikrer at undersøkelsen utføres i henhold til krav til god kommunal revisjonsskikk. Dette medfører blant annet at Trøndelag brann- og redningstjeneste skal ha rett til uttale seg om rapporten selv om selskapet ikke er underlagt nærmere undersøkelse.

Det er gjennomført intervju med sentrale personer knyttet til kommunens eierstyring av selskapet, samt ansatte i administrasjonen som utarbeider kommunens eierskapsmelding. Disse er:

- Eierrepresentanter i deltagende eierkommuner

- Styreleder og daglig leder i selskapet

Tabell 1. Oversikt over gjennomførte intervjuer.

Dato	Intervjuobjekt	Sted
15.6.2021	Brannsjef/daglig leder og styreleder	Steinkjer
13.10.2021	Tre eierrepresentanter fra Steinkjer	Video
6.10.2021	En eierrepresentant fra Inderøy	Video
9.7.2021	En eierrepresentant fra Snåsa	Video
1.11.2021	En eierrepresentant fra Lierne	Video

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

I forbindelse med eierskapskontrollen er kommunenes Eiermeldinger gjennomgått, og det er samtidig sett på når disse og andre styringsdokumenter for selskapet er politisk behandlet. Politisk oppnevning av eierrepresentantene er også kontrollert. Videre er innkallinger og protokoller fra representantskapsmøter for 2019 og til våren 2021 innhentet og informasjon fra disse er benyttet i undersøkelsen.

Vi mener at de innsamlede dataene er tilstrekkelig for å besvare problemstillingene opp mot revisjonskriteriene, og at kombinasjonen av ulike metoder for datainnsamling har vært hensiktsmessige for å få belyst kommunens Eierstyring.

1.4 Bakgrunn

Kommunestyret har i utgangspunktet full beslutningsmyndighet for virksomhet som er organisert som en del av kommunens organisasjon. Slik er det ikke når virksomhet er organisert i selvstendige rettssubjekt, eksempelvis interkommunalt selskap (IKS). Dette medfører at kommunen må ha oppmerksomhet på sin utøvelse av Eierstyring. Betingelsene for folkevalgt styring og kontroll endres, når virksomheter eller tjenester skilles ut og legges i selskaper. Lovfestede bestemmelser og normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunene som eier disse selskapene, kan og bør involvere seg i selskapenes virksomhet. Aktivt eierskap innebærer at de folkevalgte bruker de mulighetene styringssystemene gir til å utøve Eierstyring.

Kommunestyret må forholde seg til de styringssystemene som gjelder for den aktuelle organisasjonsformen, og lovgivningen som regulerer denne.

Eierstyringen i eksempelvis aksjeselskap og interkommunale selskap² skal skje gjennom det øverste eierorganet. Generalforsamlingen er øverste eierorgan for aksjeselskap; tilsvarende representantskapet for interkommunale selskap. For begge selskapsformer skal det velges et styre, som skal fastlegge selskapets strategi og ha tilsyn med daglig ledelse og selskapets virksomhet. Styreverv er personlig, og det påhviler et personlig styreansvar. Et styremedlem skal ivareta selskapets interesser i utøvelsen av vervet.

Kommuneloven har egne bestemmelser knyttet til at det minst en gang i valgperioden skal utarbeides en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret jf. § 26-1. I KS sine eieranbefalinger vises det til behovet for å revidere deler av eierskapsmeldingen årlig, knyttet til å ha oppdatert økonomisk informasjon samt styrerepresentasjon i eide selskaper. Det er videre anbefalt at kommunen har et administrativt eiersekretariat for å sikre at saker som skal til politisk behandling er forsvarlig utredet, jfr. kommuneloven § 13-1, tredje avsnitt. Eierskapsaker omfattes av kravet.

1.5 Brannvesenet Midt IKS

Følgende kommuner deltar i Brannvesenet Midt IKS: Røyrvik, Lierne, Snåsa, Steinkjer, Inderøy og Osen, disse er uthevet med svarte grenser i kartet under.

Kilde: Brannvesenet Midt IKS

Figur 1. Kart over Brannvesenet Midt IKS sitt virkeområde

Selskapet har i dag ansvaret med å forvalte brann- og redningstjenesten etter "lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver" for

² Selvstendige rettssubjekt

eierkommunene. Brannvesenet Midt IKS har en felles brannordning som er dimensjonert etter en risiko- og sårbarhetsanalyse. Selskapets region dekker et areal på ca. 9.800 km² og i regionen bor det ca. 36 000 innbyggere i 2021. Brannvesenet har i alt 130 ansatte. I regionene er det 7 brannstasjoner og 2 depot/bistasjoner. Hovedkontoret er i Steinkjer. Brannstasjonene er geografisk plassert på følgende områder:

- Steinkjer brannstasjon - 7715 Steinkjer
- Inderøy brannstasjon - 7670 Inderøy
- Snåsa brannstasjon - 7760 Snåsa
- Nordli brannstasjon - 7882 Nordli
- Sørli brannstasjon - 7884 Sørli (bistasjon til Lierne)
- Røyrvik brannstasjon - 7898 Limingen
- Osen brannstasjon - 7760 Steinsdalen
- Malm brannstasjon – 7790 Malm
- Branndepot Sætervik – 7748 Osen

Tabell 2. Nøkkelinformasjon til selskapet

Stiftelsesdato	29.8.2005
Eiere	Steinkjer kommune – 61,6 % Inderøy kommune – 14,5 % Lierne kommune – 6,6 % Røyrvik kommune – 5,9 % Snåsa kommune – 5,8 % Osen kommune - 5,6 %
Styreleder	Per Tore Bratberg
Styremedlemmer	Per Arne Løvhaugen (Nestleder) Grete Karine Bruce (styremedlem) Solvår Anita Johansen (styremedlem) Gunn Helene Tangstad (styremedlem) Andre Solberg (styremedlem – representant for de ansatte) Kjetil Bjørnerås (styremedlem – representant for de ansatte)
Daglig leder	Håvard Bye
Antall ansatte	128
Formål	Dekke kommunenes behov, plikter og oppgaver slik de er gitt i Lov om brann- og eksplosjonsvernloven med tilhørende forskrifter. Selskapet kan i tillegg ivareta andre oppgaver på vegne av deltakerkommuner.
Revisor	Revisjon Midt-Norge SA

Verdal kommune har vedtatt deltakelse i selskapet fra 1.1.2022.

2 KOMMUNENS EIERSTYRING

Eierskapskontroll handler om hvordan kommunen utøver sitt eierskap i Brannvesenet Midt IKS. Selskapet eies av seks kommuner, noe som betyr at eierskapet utøves både av den enkelte kommune og av kommunene i fellesskap.

2.1 Problemstilling og vurderingskriterier

Problemstillingen for eierskapskontrollen er:

1. Utøver kommunen eierskapet i Brannvesenet Midt IKS i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring?

Betingelsene for folkevalgt styring og kontroll endres når virksomheter eller tjenester skilles ut og legges i selskaper. Lovfestede bestemmelser og normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunene, som eier disse selskapene, kan og bør involvere seg i selskapenes virksomhet. Vurderingskriterier for eierskapskontrollen er utledet i vedlegg 1, og kriteriene er gjengitt i starten av hvert delkapittel.

2.2 Eiernes styringsdokumenter

Vurderingskriterier som ligger til grunn for eiernes styringsdokumenter er:

- Det skal foreligge en selskapsavtale som minst angir informasjon som utvalgte krav i IKS-loven krever
- Kommuner skal minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Den skal inneholde: Prinsipper for eierstyring, oversikt over eierskap, formål med eierskapet (eierstrategi).
- KS anbefaler en årlig revidering av eiermeldingen knyttet til ny selskapsinformasjon.

2.2.1 Selskapsavtalen

Det er utarbeidet en selskapsavtale mellom Brannvesenet Midt IKS og eierkommunene. Denne ble sist vedtatt i representantskapet høsten 18.10.2019, sak 9/2019, grunnet endring i eierstrukturen. Selskapsavtalen ble oversendt eierkommunen til endelig vedtak, disse ble vedtatt som følger:

- Snåsa kommunestyre i sak 88/19
- Steinkjer kommunestyre i sak 34/19
- Inderøy kommunestyre i sak 76/19

- Osen kommunestyre i sak 71/19
- Lierne kommunestyre i sak 87/19
- Røyrvik kommunestyre i sak 93/19

Den enkelte deltakerkommunes myndighet etter brannvernlovgivningen anses delegert til selskapet gjennom de respektive kommunestyrers godkjenning av selskapsavtalen.

I tabellen under er det vist til punkter i selskapsavtalen som ivaretar utvalgte krav i IKS-loven.

Tabell 3. Krav til innhold i selskapsavtalen

Krav til innhold i selskapsavtalen	Bestemmelse i selskapsavtalen
Selskapets foretaksnavn (IKS-loven § 4 nr. 1)	Punkt 2
Angivelse av deltakere (IKS-loven § 4 nr. 2)	Punkt 3
Selskapets formål (IKS-loven § 4 nr. 3)	Punkt 4
Den kommune der selskapet har sitt hovedkontor (IKS-loven § 4 nr. 4)	Punkt 6
Antall styremedlemmer (IKS-loven § 4 nr. 5)	Punkt 13
Deltakernes innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet (IKS-loven § 4 nr. 6)	Punkt 7
Den enkelte deltakers eierandel i selskapet og den enkelte deltakers ansvarsandel i selskapet dersom denne avviker fra eierandelen (IKS-loven § 4 nr. 7)	Punkt 8
Antall medlemmer av representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner (IKS-loven § 4 nr. 8)	Punkt 9
Daglig leders ansvar (IKS loven § 14)	Punkt 15
Uttreden og oppløsning av selskapet (IKS loven § 30-32)	Punkt 23 og 24

Kilde: Revisjon Midt Norge

Kommunestyret i Verdal kommune vedtok i sak 73/21 inntreden i Brannvesen Midt IKS. Det behandles en ny selskapsavtale i alle eierkommuner knyttet til inntreden av Verdal kommune i selskapet. Den er sendt ut til eierkommunene for behandling høsten 2021, etter behandling og vedtak i representantskapet (sak 5/21). Ordfører sier at den tidligere selskapsavtalen ble behandlet i kommunestyret høsten 2019. Når Verdal kommune blir med i selskapet, må selskapsavtalen vedtas på nytt. Det er selskapsavtalen som er styrende for driften og for kommunens involvering i representantskap og styre.

2.2.2 Eierskapsmelding

Ordfører sier at kommunens årsmelding og årsregnskap (note 6) viser hvilke selskaper kommunen er medeiere i. Økonomisjef sier at det ikke er utarbeidet en eiermelding i denne valgperioden og er heller ikke kjent med at dette er utarbeidet tidligere.

2.3 Eierrepresentasjon

Vurderingskriterier som ligger til grunn for eierrepresentasjon er:

- Kommunestyret bør velge sentrale folkevalgte som sine representanter i selskapets eierorgan eller ansatte i kommunen, dersom formålet med eierskapet er knyttet til driftsoppgaver.
- Kommunestyret skal oppnevne minst én representant med vararepresentant til representantskapet for fire år.
- Det bør gjennomføres obligatorisk opplæring av eierstyring av eide selskap til folkevalgte.
 - Opplæringen bør starte i løpet av de første 6 månedene av valgperioden.
 - Den bør omfatte opplæring om blant annet eierskap og ulike roller knyttet til kommunens eierstyring.

2.3.1 Valg av eierrepresentanter

Eierrepresentant med varamedlem ble valgt i starten av valgperioden. Disse er:

Tabell 4. Snåsa kommunes valgte eierrepresentant med varamedlem

Kommune	Medlem	vara	K-sak
Snåsa	Arnt Einar Bardal	Rolf Sturla Velde	68/19

2.3.2 Valg av sentrale folkevalgte eierrepresentanter

Ordfører sier at kommunestyret vedtar hvem som skal stille i representantskapet og hvem som skal være vara. Det er sentrale folkevalgte i kommunestyret som blir valgt som representanter til kommunens eide selskaper.

2.3.3 Opplæring

Ordfører sier at kommunestyret i Snåsa hadde noe opplæring knyttet til eierskapsstyring av eide selskap under folkevalgtopplæring høsten 2019.

2.4 Representantskapet og dialog med eier (kommunestyret)

Vurderingskriterier som ligger til grunn for representantskapet er:

- Det bør gjennomføres eiermøter mellom eierne og selskapet utover lovpålagte oppgaver, for å informere eier om aktuelle tema for selskapet.
- Det bør være systemer som sikrer at eierrepresentanten får signaler om hvordan vedkommende skal opptre i eierorganet; særlig ved stemmegivning.
- System som sikrer at eierrepresentantene gir tilbakemelding til kommunestyret i forkant/etterkant av representantskap/eiermøter praktiseres.

2.4.1 Representantskapsmøter

Innkalling til møter

I selskapsavtalens punkt 11 vises det til at representantskapets leder innkaller til møter. Innkallingen til representantskapsmøter skal skje skriftlig, og minst fire uker i forkant av møtet. Ordinært representantskapsmøte som skal behandle årsmelding og regnskap, forutsettes avholdt innen utgangen av april det påfølgende år. Ordfører og de øvrige eierrepresentantene sier i intervjuene at innkallinger har kommet til rett tid. Ordfører sier for øvrig at han har stor tillit til selskapet og opplever å være godt informert om selskapets drift.

Saker på møter

Protokoller fra representantskapets møter fra 2019 til 2021 viser at representantskapet behandler selskapets budsjett, økonomiplan, årsregnskap, godtgjørelse til styret og representantskapets medlemmer, valg av styret, klagenemnd, revisor og ulike planer for selskapets drift. Ordfører sier at det gjennomføres to representantskapsmøter i løpet av året, vår og høst. Det er flere saker som omhandler en økning av antall eiere i selskapet. Ordfører trekker spesielt frem bekymringen knyttet til brannvesenets oppdrag rettet mot helse og at ambulanse kommer sent frem på kveld og natt.

Styreleder sier at styret har mål- og prioriteringsdebatt i starten av året hvor behovene til selskapet og mulighetene diskuteres. Representantskapet vedtar rammene på høsten og styret vedtar detaljene i desember.

Dialog med kommunestyret før og etter møter

Det bør være systemer som sikrer at eierrepresentanten får signaler om hvordan vedkommende skal opptre i eierorganet.

Ordfører sier at det ikke har vært behov så langt å ta kontakt med kommunestyret med særskilte spørsmål før et representantskapsmøte.

Det bør være systemer som sikrer at eierrepresentantene gir tilbakemelding til kommunestyret i etterkant av representantskapsmøter. En årlig tilbake rapportering om selskapenes forvaltning av samfunnsansvar kan i så måte være hensiktsmessig.

Ordfører sier at regnskap og årsmelding skal legges frem som en orienteringssak for kommunestyre i etterkant av representantskapet i selskapet. Rutiner for dette er ikke gode nok i dag. Ordfører har bedt rådmann om å innarbeide rutiner for at dette skjer for alle selskap kommunen er medeier i. Kommunen har ikke stilt krav til rapportering av eide selskaps samfunnsansvar.

Brannsjefen deltar vanligvis i eiernes kommunestyre, en gang per valgperiode. Styremøtene og representantskapsmøtene rulleres mellom eierkommunene, da selskapet gjerne vil ha uformell dialog med eierkommunene. Det samme gjelder for representantskapets leder, som rulleres mellom eierkommunene for hver valgperiode.

2.5 Valg av styre

Vurderingskriterier som ligger til grunn for kompetansekrav til styrende organ er:

- Bruk av valgkomité bør vedtekstfestes og føringer for valgkomiteens arbeid bør vedtas.
- Styrets samlede kompetanse bør være tilpasset selskapets behov.
- Det skal tilstrebes kjønnsmessig balanse i styret.
- Ordfører og kommunedirektør bør ikke sitte i styret i selskaper.

2.5.1 Selskapsavtalens krav til valgkomite og føringer for sitt arbeid

I selskapsavtalen punkt 13 vises det til at styret velges av representantskapet. De ansattes representanter velges av og blant de faste ansatte i selskapet. I punkt 12 vises det til at representantskapet skal blant sine medlemmer velge en valgkomite bestående av tre representanter. I protokoll fra representantskapsmøte den 29.4.20 vises det følgende:

Valgkomiteen har hatt tre teams møter³. Valgkomiteens leder har vært i dialog med styreleder og daglig leder om styret og styrets arbeid. Alle som foreslås er forespurt og har stilt seg disponibel til de ulike roller.

I selskapsavtalen vises det videre til at selskapet skal ha et styre på 7 medlemmer med 2 varamedlemmer. Styremedlemmene velges for to år av gangen. Ved førstegangs valg av medlemmer til styret, skal tre av styrets medlemmer velges med funksjonstid på ett år. Representantskapet velger styrets leder og nestleder. Det nåværende styret består av to menn og tre kvinner, i tillegg er det valgt to ansatterepresentanter.

Ordfører sier at det er representantskapet som velger selskapets styre. Posisjonene som styreleder og nestleder rulleres mellom kommunene. Representantskapet velger selv tre av sine medlemmer til valgkomite for 4 år. Valgkomite legger frem forslag på medlemmer og posisjoner til styre, til revisor, klagenemnd og honorar. Det er viktig at det sikres riktig kompetanse og kjønnsbalanse. Ordfører er bevist på at man ikke bør velge sentrale politikere eller ansatte i administrasjonen som styremedlemmer. Dette for å unngå problemer med habilitet.

Ordfører er ikke kjent med om valgkomiteen har føringer for sitt arbeid. Styreleder sier at selskapet har en praksis for valgkomiteens arbeid, men denne er ikke nedskrevet og har ikke hjemmel i selskapsavtalen. Praksisen omfatter å sikre ulik kompetanse i styret med hensyn til kunnskap. Når det gjelder kjønnsbalanse oppfylles kravet ved valg til styret. Ansatterepresentant velges av og blant de heltidsansatte i selskapet. Styreleder sier at det er satt av et møte i slutten av året for evaluering av styrets arbeid.

I representantskapets møte den 18.10.2021 (sak 13/21) er daglig leder gitt i oppdrag å utarbeide en instruks for valgkomiteen som behandles i neste representantskapsmøte (2022).

³ Sak 6 - valg av styremedlemmer.

2.6 Vurderinger

2.6.1 Eiernes styringsdokumenter

Det skal foreligge en selskapsavtale som minst angir informasjonen som IKS-loven krever.

Det foreligger en selskapsavtale mellom Brannvesenet Midt IKS og eierkommunene, som er vedtatt i representantskapet og i Snåsa kommunestyre. Selskapsavtalen oppfyller de minstekrav som er satt i IKS-loven.

Kommunen skal minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Den skal inneholde: Prinsipper for eierstyring, oversikt over eierskap, formål med eierskapet.

KS anbefaler en årlig revidering av Eiermeldingen knyttet til ny selskapsinformasjon.

Kommunen mangler en eierskapsmelding. Dette medfører at kommunen mangler føringer for kommunens eierstyring av eide selskap. Det er krav gitt i kommunelovens § 26-1 knyttet til hva en Eiermelding bør omfatte. I tillegg gir KS sine anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll en beskrivelse av hva en Eiermelding kan omfatte, noe som kan vurderes i arbeidet med utarbeidelsen av Eiermeldinga, samens med behovet for en årlig revidering av selskapsinformasjon fra eide selskap i denne.

2.6.2 Eierrepresentasjon

Kommunestyret bør velge sentrale folkevalgte som sine representanter i selskapets Eierorgan eller ansatte i kommunen dersom formålet med eierskapet er knyttet til driftsoppgaver.

Kommunestyret skal oppnevne minst én representant med vararepresentant til representantskapet for fire år.

Kommunestyret har valgt ordfører som Eierrepresentant og varaordfører som vara representant for fire år. Dette er i tråd med anbefalingen om å velge sentrale politikere til å være Eierrepresentant, noe som vil kunne bidra til å forenkle kommunikasjonen mellom kommunestyret og Eierorganet.

Det bør gjennomføres obligatorisk opplæring av eierstyring av eide selskap til folkevalgte.

- **Opplæringen bør starte i løpet av de første 6 månedene av valgperioden.**

- **Den bør omfatte opplæring om blant annet eierskap og ulike roller knyttet til kommunens eierstyring.**

Det er gjennomført folkevalgtopplæring i kommunen, som har en liten del om eierstyring. Denne har et forbedringspotensial slik at kommunestyret skal kunne utøve en mer aktiv eierstyring av eide selskap. En eiermelding hadde vært med å bedre kommunestyrets involvering og opplæring i eierstyringen, etter revisors vurdering.

2.6.3 Representantskapet

Det bør gjennomføres eiermøter mellom eierne og selskapet utover lovpålagte oppgaver, for å informere eier om aktuelle tema for selskapet.

Representantskapet er selskapets øverste myndighet og gjennomfører to representantskapsmøter (vår/høst). I møtene gis det informasjon fra selskapet knyttet til selskapets utfordringer og strategidiskusjoner ut fra revisors vurdering. Selskapet er også til stede i kommunestyret og orienterer om virksomheten, noe som ivaretar og legger til rette for en god eierdialog. Revisor vurderer derfor at eier sikrer seg god informasjon om selskapets drift.

Det bør være systemer som sikrer at eierrepresentanten får signaler om hvordan vedkommende skal opptre i eierorganet; særlig ved stemmegivning.

Det er ikke fastsatt et formelt system som viser hvordan eierrepresentantene skal innhente styringssignaler fra kommunestyret. For å kunne ha en aktiv eierstyring er ikke alltid møtehyppigheten i kommunestyret hensiktsmessig. Et formelt eierutvalg vil kunne håndtere eierstrategier og spørsmål i dialog med eierrepresentanten, og dermed medvirke til et aktivt eierskap slik KS anbefaler. Eierutvalget vil også kunne forberede eiersaker (eiermelding) med politisk medvirkning til kommunestyrets behandling.

System som sikrer at eierrepresentantene gir tilbakemelding til kommunestyret i etterkant av representantskap/eiermøter praktiseres.

Årlig tilbake rapportering om selskapenes forvaltning av samfunnsansvar kan vurderes.

Det er ingen formelle føringer knyttet det å etablere systemer som sikrer at eierrepresentanter gir tilbakemelding til kommunestyret i etterkant av eiermøter og krav til rapportering om selskapenes samfunnsansvar. Dette er sentrale punkter i KS-anbefalingene om aktivt eierskap og kan vurderes nærmere av kommunen.

2.6.4 Valg av styre

Bruk av valgkomité bør vedtektsfestes og føringer for valgkomiteens arbeid bør vedtas.

I selskapsavtalens punkt 12 er det krav til bruk av valgkomite til valg av styre i selskapet. Denne velges av representantskapet, noe som samsvarer med anbefalingene. Selskapet har ikke en instruks for valgkomiteens arbeid som er vedtatt i representantskapet noe som kan vurderes. En instruks vil fastsette hvilke arbeidsoppgaver valgkomiteen har og hvordan de skal arbeide, samt hvilken kompetanse eierne ønsker i styret. Dette sikrer også åpenhet om valgkomiteens arbeid og ivaretar eierføringer i disse. Daglig leder har fått i oppdrag av representantskapet å utarbeide en instruks for valgkomiteens arbeid, som ønskes behandles våren 2022.

Styrets samlede kompetanse bør være tilpasset selskapets behov.

Det skal tilstrebes kjønnsmessig balanse i styret.

Det er imidlertid revisors oppfatning at representantskapet og valgkomiteen praktiserer det å sikre kompetanse og å ivareta kjønnsbalansen i styret. Styret har to menn og tre kvinner, samt to ansatterrepresentanter. Dette er i samsvar med kravet til kjønnsbalansen som gjelder for interkommunale selskaper.

Ordfører og rådmann bør ikke sitte i styret i selskaper.

Sentrale politikere eller administrative ledere sitter ikke i styret i selskapet, noe som er i tråd med KS' anbefaling knyttet til å håndtere habilitetsutfordringer.

3 HØRING

En høringsrapport for eierstyring og forvaltningsrevisjon ble sendt på høring den 6.12.21 til selskapets ledelse (daglig leder og styreleder) og kommunen v/eierrepresentant. Høringssvaret fra selskapet ble mottatt 17.12.2021, selskapet hadde ingen kommentarer eller merknader til kommunens eierstyring av selskapet. Selskapets høringssvar til forvaltningsrevisjon av selskapets er lagt ved i rapporten knyttet til denne. Høringssvaret fra kommunen ble mottatt 5.1.2022 og er vedlagt i vedlegg 2.

Høringssvaret fra eierrepresentant:

Revisor har ikke endret rapporten etter eierrepresentantens høringssvar.

4 KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

4.1 Konklusjon og anbefalinger for eierskapskontroll

4.1.1 Konklusjon

Revisor konkluderer med at Snåsa kommune har mangler i sin utøvelse av eierskap i Brannvesenet Midt IKS. Kommunen mangler en Eiermelding som er i tråd med kommunelovens § 26-1. Dette medfører blant annet manglende prinsipper for Eierstyring knyttet til Eierstrategi. Videre er det viktig å avklare rutiner om dialog mellom Eierrepresentant og kommunestyret samt opplæring om Eierstyring i kommunestyret, som er sentrale KS-anbefalinger. Arbeidet med instruks til valgkomiteen er imidlertid igangsatt, og ferdigstilling bør følges opp av kommunen.

4.1.2 Revisor har følgende anbefaling til Snåsa kommune

Kommunen bør vedta en Eiermelding i samsvar med kommunelovens krav hvor KS-anbefalingene om aktivt eierskap er relevante å vurdere i dette arbeidet.

KILDER

Lov om kommuner og fylkeskommuner (Kommuneloven), lov-2021-07-34.

Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven), LOV-2021-05-28-47.

Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (Forvaltningsloven), LOV-2021-05-28-47.

Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, Kommunesektorens organisasjon, utgivelsesår 2020.

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av eierskapskontroll. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis. I denne forvaltningsrevisjonen har vi benyttet oss av følgende kilder til revisjonskriterier:

Eierstyring

Eiernes styringsdokumenter

Kommunelovens krav § 26-1: en gang i valgperioden (minimumskrav). Eiermeldingen må inneholde:

- *Kommunens prinsipper for eierstyring,*
- *oversikt over virksomheter kommunen har eierinteresser i,*
- *formål med eierinteresser*

KS anbefaling 4 - Utarbeide en årlig eierskapsmelding eller rapport om

selskapene for kommunestyret eller fylkestinget

- *Årlig revidering av eiermeldingen knyttet til (økonomi, eller andre spesielle forhold i selskapene, nye styremedlemmer etc.)*
- *Selskapenes samfunnsansvar, miljø, likestilling, etikk mv.*
- *Organisere en administrativ støttefunksjon - sikre betryggende saksbehandling jf. KL §13-1. Et (eierskapssekretariat) som forbereder saker til politisk behandling og er uavhengig selskapene*

Lov om interkommunale selskap stiller i § 4 krav til at det skal være en selskapsavtale og angir at selskapsavtalen minst skal inneholde følgende:

1. selskapets foretaksnavn
2. angivelse av deltakerne
3. selskapets formål
4. den kommune der selskapet har sitt hovedkontor
5. antall styremedlemmer
6. deltakernes innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet
7. den enkelte deltakers eierandel i selskapet og den enkelte deltakers ansvarsandel i selskapet dersom denne avviker fra eierandelen

8. antall medlemmer av representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner

Lov om interkommunale selskap stiller i § 14 krav om daglig leder i selskapet og skal følge retningslinjer og pålegg som styret har gitt.

Lov om interkommunale selskap stiller i § 30 til 32 krav knyttet til uttreden av selskapet, utelukkelse og oppløsning av selskapet.

Operasjonaliserte kriterier i undersøkelsen

- Det skal foreligge en selskapsavtale som minst angir informasjon som utvalgte krav i IKS-loven krever
- Kommuner skal minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Den skal inneholde: Prinsipper for eierstyring, oversikt over eierskap, formål med eierskapet.
- KS anbefaler en årlig revidering av Eiermeldingen knyttet til ny selskapsinformasjon.

Eierrepresentasjon

IKS-loven § 6 slår fast at selskapet skal ha et representantskap hvor samtlige deltakere er representert med minst én representant. Videre går det fram at vedkommende kommunestyre oppnevner selv sine representanter og det skal oppnevnes minst like mange varamedlemmer som faste medlemmer. Hvis ikke annet er fastsatt i selskapsavtalen, velger representantskapet selv sin leder og nestleder. Representantskapets medlemmer velges for fire år om ikke annet er fastsatt i selskapsavtalen. Den enkelte deltaker kan foreta nyvalg av sine representantskapsmedlemmer i valgperioden. Nyvalg skjer for den gjenværende del av valgperioden.

KS anbefaling 3 - Sørge for god kunnskap til folkevalgte om eierskap

- *Eierskapsseminarer for samtlige folkevalgte tidlig i valgperioden*
- Viktig at de folkevalgte får innsikt i de ulike rollene de har som folkevalgte, som styremedlemmer eller som medlemmer av selskapets eierorgan. Det er viktig å være bevisst roller, styringslinjer og ansvarsfordeling.

Operasjonaliserte kriterier i undersøkelsen

- Kommunestyret bør velge sentrale folkevalgte som sine representanter i selskapets eierorgan eller ansatte i kommunen dersom formålet med eierskapet er knyttet til driftsoppgaver

- Kommunestyret skal oppnevne minst én representant med vararepresentant til representantskapet for fire år
- Det bør gjennomføres obligatorisk opplæring av eierstyring av eide selskap til folkevalgte
 - Opplæringen bør starte i løpet av de første 6 månedene av valgperioden
 - Den bør omfatte opplæring om blant annet eierskap og ulike roller knyttet til kommunens eierstyring.

Representantskapet og dialog med kommunestyret

KS anbefaling 7 - Som hovedregel bør sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet

- oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet
- etablere forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret eller fylkestinget og eierorganet som forankres i eierskapsmeldingen.
- velge eierrepresentanter av kommunestyret med minst to varamedlemmer (IKS)
- Dersom formålet med selskapet er rene driftsoppgaver er det ingen ting i veien for at ansatte i kommunens eller fylkeskommunens administrasjon sitter i eierorganet.

KS anbefaling 1, 4, 19: kommunens eierstyring kan også omfatte eiers krav knyttet til selskapenes samfunnsansvar

- *Prinsipper knyttet til selskapenes forvaltning av samfunnsansvar er sentrale for eier knyttet til regeletterlevelse og omdømme*

Operasjonaliserte kriterier

- Det bør gjennomføres eiermøter mellom eierne og selskapet utover lovpålagte oppgaver, for å informere eier om aktuelle tema for selskapet.
- Det bør være systemer som sikrer at eierrepresentanten får signaler om hvordan vedkommende skal opptre i eierorganet; særlig ved stemmegivning
- System som sikrer at eierrepresentantene gir tilbakemelding til kommunestyret i forkant/etterkant av representantskap/eiermøter praktiseres
- Årlig tilbake rapportering om selskapenes forvaltning av samfunnsansvar

Valg av styre

Lov om interkommunale selskaper:

§ 10 Styret og styrets sammensetning, 2 ledd, styremedlemmene velges av representantskapet med unntak av ansatte representant som velges av ansatte i selskapet, jf 9 ledd. Begge kjønn skal være representert jf. 1. ledd som viser til aksjelovens bestemmelser: Har styret to eller tre medlemmer, skal begge kjønn være representert. Har styret fire eller fem medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst to. Har styret seks til åtte medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst tre.

KS anbefaling 9 - Sørge for god sammensetning og kompetanse i styret

- Eier bør sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskaps formål og virksomhet – komplementær kompetanse og erfaring
- Vurdere habilitet (Dokumentert) ved valg av sentrale folkevalgte eller ansatte i kommunale lederstillinger inn i styret i et kommunalt eid selskap. Dersom inhabilitet ofte vil skje bør det vurderes om dette vil gjøre det uhensiktsmessig å velge den aktuelle personen til styremedlem. Det er ikke hensiktsmessig å velge en person som i mange sammenhenger likevel må fratre som inhabil fordi han eller hun kommer i en dobbeltrolle. Typisk gjelder dette der det er snakk om at sentrale folkevalgte eller ansatte i kommunale lederstillinger ønskes valgt inn i styret i et kommunalt eid selskap.
- Ingen kommunalt ansatte eller folkevalgte skal håndtere saker i kommunen eller fylkeskommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem.
- Styreverv i selskaper er et personlig verv. Medlemmer av styrer representerer bare seg selv, ikke noen av eierne, og skal ivareta selskapets interesser til det beste for alle eierne.
- I selskapsavtalen pkt 5.2 heter det at medlemmene som oppnevnes først og fremst skal velges ut fra at styret samlet skal ha relevant kompetanse (brannfaglig, jus, økonomi, annet) Det står også at styrets leder skal velges blant de som er oppnevnt av Trondheim kommune

KS anbefaling 10 – vedtektsfeste bruk av valgkomite ved styreutnevnelser

- Vedtektsfeste bruk av valgkomite ved styreutnevnelser
- Det bør lages retningslinjer som regulerer valgkomiteens arbeid

KS anbefaling 17 – Registrere styreverv i KS styreregister

- Eier bør anbefale at styrets medlemmer er registrert i styrevervregister (KS) Åpenhet er viktig – rolleblending.

Operasjonaliserte kriterier i undersøkelsen

- Bruk av valgkomité bør vedtektsfestes og føringer for valgkomiteens arbeid bør vedtas.
- Styrets samlede kompetanse bør være tilpasset selskapets behov
- Det skal tilstrebes kjønnsmessig balanse i styret
- Ordfører og rådmann bør ikke sitte i styrer i selskaper

VEDLEGG 2 – HØRINGSSVAR

Høringssvar eierrepresentant

Hei

Beklager manglende tilbakemelding.

Mitt umiddelbare svar er at Snåsa kommune vil følge opp og bedre rutiner, beskrevet i revisjonenes anbefalinger kapittel 2.7.1 og 2.7.2:

2.7.1

Konklusjon

Revisor konkluderer med at Snåsa kommune har mangler i sin utøvelse av eierskap i Brannvesenet Midt IKS.

Kommunen mangler en Eiermelding som er i tråd med kommunelovens § 26-1. Dette medfører blant annet manglende prinsipper for Eierstyring knyttet

til Eierstrategi, dialog mellom Eierrepresentant og kommunestyret, samt opplæring om Eierstyring i kommunestyret. Arbeidet med instruks til valgkomiteen er imidlertid igangsatt og ferdigstilling bør følges opp av kommunen.

2.7.2

Revisor har følgende anbefaling til Snåsa kommune

Kommunen bør vedta en Eiermelding i samsvar med kommunelovens krav hvor KS-anbefalingene om aktivt eierskap er relevante å vurdere i dette arbeidet.

Jijnjh heelsegh/ vennlig hilsen

Arnt Einar Bardal

Tjeltet Åejvie/ordfører

Tlf: 917 90 409

Epost: arnt.einar.bardal@snasa.kommune.no

Web: www.snasa.no / www.visitsnasa.no

Snåsaen Tjeltet
Snåsa kommune

SNÅASE SNÅSA

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidtnorge.no

Kontrollutvalgets årsrapport 2021

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Snåsa kommune

Møtedato

10.02.2022

Saknr

03/22

Saksbehandler Jorunn Sund

Arkivkode FE - 033, TI - &14

Arkivsaknr 20/182 - 6

Forslag til vedtak

1. Det framlagte forslaget til kontrollutvalgets årsrapport for 2021 vedtas.
2. Årsrapporten oversendes kommunestyret med slik innstilling til vedtak:

Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsrapport for 2021 til orientering

Vedlegg

Kontrollutvalgets årsmelding for 2021

Saksopplysninger

Ifølge kommunelovens § 22-1 har kommunestyret det øverste ansvar for å kontrollere kommunens virksomhet. Til å forestå den løpende kontroll på sine vegne, velger kommunestyret et kontrollutvalg, jf. kommuneloven § 23-1.

Kontrollutvalget har hatt den praksis at forhold som kontrollinstansen avdekker, løses på lavest mulig nivå, og bare unntaksvis resulterer i rapporter til kommunestyret. Kontrollutvalgets årlige rapport vil være en oppsummering av utvalgets arbeid i løpet av året og er således viktig informasjon til kommunestyret om det tilsyn utvalget utøver på kommunestyrets vegne. Alle møteinnkallinger med saksdokumenter er sendt ordfører og rådmann. Dette fungerer som en fortløpende informasjon til kommunen og det politiske miljøet. Ordfører har møte- og talerett i kontrollutvalgets møter. Ut fra tidligere praksis er det også for 2021 utarbeidet en årsrapport til kommunestyret der det er redegjort for sentrale deler av kontrollutvalgets virksomhet og aktivitet i 2021.

Konklusjon

Årsrapporten anbefales oversendt kommunestyret med forslag om at kommunestyret tar kontrollutvalgets årsrapport 2021 til orientering.

Konsek
TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Kontrollutvalgets årsmelding 2021

Snåasen-Snåsa kommune

Innholdsfortegnelse

1.	Om kontrollutvalget, mandat og sammensetning	3
1.1	Kontrollutvalgets sammensetning i 2021	3
1.2	Reglement for kontrollutvalget	3
1.3	Rammer for utvalgets arbeid	3
1.4	Kontrollutvalgets ressurser	4
2.	Lovpålagte oppgaver	5
2.1	Regnskapsrevisjon	5
2.2	Forvaltningsrevisjon	5
2.3	Eierskapskontroll	5
2.4	Påse-ansvar overfor revisor	5
3.	Annet arbeid i utvalget	6
3.1	Møter	6
3.2	Saker	6
3.3	Opplæring og faglig samarbeid	6
4.	Avslutning	6
5.	Vedlegg: Saker behandlet i kontrollutvalget i 2020	7

1. Om kontrollutvalget, mandat og sammensetning

Alle kommuner skal ha et kontrollutvalg valgt av kommunestyret ¹. Kontrollutvalget er kommunestyrets kontrollorgan, og skal føre løpende kontroll med den kommunale forvaltning.

Kommunestyres behandling av nyvalg sak 55/2021 i møte den 28.10.2021:

Bjørn Inge Ånonli har fått innvilget fritak fra ledervervet i kontrollutvalget sak 53/21 den 28.10.2021.

1.1 Kontrollutvalgets sammensetning i 2021

Medlemmer		Varamedlemmer
Lars Ketil Aasland	Leder	Vara fra AP: 1. Arve Hjelde 2. Vanja Johannessen 3. Ida Maria Dravland Vara SV, Høyre og SP: 1. Solvår Kveli 2. Isak Kjerpeseth Strugstad
Dagunn Onsaker Moum	Nestleder	
Bjørn Inge Ånonli	Medlem	
Hilde Skjem	Medlem	
Johnny Aanonli	Medlem	

Kommunestyrets representant i kontrollutvalget er Bjørn Inge Ånonli

Kontrollutvalget størrelse og representasjon i kommunestyret er i henhold til kravene i kommuneloven. Kravene i kommuneloven til jevn fordeling mellom kjønnene er ivaretatt.

1.2 Reglement for kontrollutvalget

Reglement for kontrollutvalget ikke vedtatt av kommunestyret.

Kommunestyret² har åpnet for at kontrollutvalgets møter også kan gjennomføres som fjernmøter i spesielle tilfeller. Dette avgjøres av kontrollutvalgets leder.

1.3 Rammer for utvalgets arbeid

Kontrollutvalgets hovedoppgave er å føre kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret og påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven sørge for at følgende oppgaver blir utført:

- Regnskapsrevisjon – påse at kommunens regnskaper revideres på en betryggende måte, avgi uttalelse om årsregnskapet og påse at revisors påpekninger til årsregnskapet blir fulgt opp.
- Forvaltningsrevisjon – utarbeide plan for forvaltningsrevisjon, basert på risiko og vesentlighetsvurdering, følge og rapportere resultatet til kommunestyret.
- Eierskapskontroll – utarbeide plan for eierskapskontroll og føre kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper, og rapportere resultatet til kommunestyret.
- Vedtak – Påse at vedtak som kommunestyret treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter blir fulgt opp
- Valg av revisjonsordning – kontrollutvalget avgir innstilling om valg av revisjonsordning til kommunestyret og eventuelt innstiller på valg av revisor.

¹ Jf. kommuneloven § 23.1

² Sak XX, dato XX

- Budsjett – utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen.

Innenfor disse rammene skal kontrollutvalget utføre kontrollarbeidet på vegne av kommunestyret, for å bidra til god tjenestekvalitet, effektiv ressursutnyttelse og å sikre at politiske vedtak blir fulgt opp.

I tillegg kan kontrollutvalget på eget initiativ, ta opp forhold som kan oppfattes som uønskede eller i strid med mål om en effektiv og forsvarlig forvaltning av kommunens ressurser.

Kommunestyret kan be kontrollutvalget utføre konkrete kontrolloppgaver på sine vegne. Dette har kommunestyret ikke gjort i 2021.

1.4 Kontrollutvalgets ressurser

1.4.1 Sekretariat

Kontrollutvalget har sekretariatsbistand fra Konsek Trøndelag IKS, der kommunene er en av deltagerne/eierne sammen med 31 andre kommuner og fylkeskommunen.

Sekretariatet utreder saker, bistår kontrollutvalget i praktisk tilrettelegging og oppfølging av møter, utarbeider forslag til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, samt følger opp vedtak.

I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom kontrollutvalget og revisjonsselskap, og utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget.

1.4.2 Revisjon

Kommunen er medeier i Revisjon Midt-Norge SA. Kommunen har avtale om levering av samtlige revisjonstjenester der.

1.4.3 Økonomi

For å kunne utføre sin lovpålagte kontrollfunksjon på en god måte er det viktig at kontrollutvalget er gitt tilstrekkelig med ressurser.

Kontrollutvalget utarbeider årlig forslag til budsjett for kontroll og revisjon. Dette skal følge innstillingen til årsbudsjett til kommunestyret.

Kontrollutvalgets regnskap

Arts- gruppe	Tekst	Regnskap pr. 12/2021	Budsjett 2020
000 – 099	Godtgjørelser og sosiale utgifter		
100 – 499	Driftsutgifter, kurs og reiser		
SUM DRIFTSUTGIFTER			

Kjøp av sekretariats- og revisjonstjenester

Art	Tekst	Regnskap 2020	Budsjett 2020
375	Sekretariat og revisjon		726.000
SUM DRIFTUTGIFTER			

Utgiftene til sekretariat og revisjon var i 2020 henholdsvis kr 217.000 og kr 509.000.

2. Lovpålagte oppgaver

2.1 Regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget behandler saker om regnskapsrevisjon på flere møter gjennom året. Det er etablert rutiner for orienteringer fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor i forbindelse med avleggelse av revisjonsberetning, samt informasjon om planlegging og status for finansiell revisjon og eventuelle områder det arbeides spesielt med.

Kontrollutvalget skal uttale seg om kommunens årsregnskap. Kontrollutvalgets uttalelse er lagt fram for formannskapet og inngikk som beslutningsgrunnlag ved kommunestyrets behandling av regnskapet for 2020.

Kontrollutvalget anbefalte vedlagte uttalelse om årsregnskap og årsberetning 2020.

2.2 Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget har utredet behovet for, planlagt og bestilt forvaltningsrevisjoner i kommunen og resultatene fra arbeidet er rapportert til kommunestyret. Det er gjennomført og vedtatt risiko- og vesentligvurdering. Innen forvaltningsrevisjon, prioriteringsområder er: Vann og avløp, Brannvesenet Midt IKS og kapasitet og ressurser i sentraladministrasjonen og teknisk sektor.

2.2.1. Brannvesenet Midt IKS - leveres 21. januar 2022

2.2.2. Forvaltningsrevisjon vann og avløp - leveres 21. oktober 2022

2.3 Eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal kontrollere at selskapene som kommunen er eier i blir drevet i tråd med politiske vedtak og lovverket. Utvalget skal også føre kontroll med at formålet med eierskapet blir ivaretatt og at eierstyringen er god. Det er gjennomført og vedtatt risiko- og vesentligvurdering, Brannvesenet Midt IKS og Generell eierstyring er på plan for kontroll.

Nytt i kommuneloven for 2021 er bl.a. § 23 – 6. kontrollutvalget har rett til å varsles, være til stede i generalforsamling, representantskap og tilsvarende organer. Kommunen varsler kontrollutvalget om møter i generalforsamlinger og representantskap osv.

2.3.1. Brannvesenet Midt IKS leveres leveres 21. januar 2022

2.4 Påse-ansvar overfor revisor

Kontrollutvalget skal påse at de formelle kravene til revisor blir overholdt, for eksempel krav til utdanning,andel, uavhengighet og objektivitet. Disse forholdene hviler det et ansvar på revisor å dokumentere, og det er etablert rutiner for at dette skjer.

For å følge opp ansvaret slik det går fram av krav i forskriftene, har kontrollutvalget lagt vekt på en god dialog med revisor og løpende informasjon om det løpende revisjonsarbeidet. For regnskapsrevisjon orienterer oppdragsansvarlig revisor rutinemessig i utvalgets møter.

Når det gjelder forvaltningsrevisjon er dialogen knyttet til den enkelte undersøkelse.

3. Annet arbeid i utvalget

3.1 Møter

Kontrollutvalget har i 2021 avholdt 4 møter og behandlet 28 saker, 5 av sakene gikk videre til kommunestyret for endelig behandling. En fullstendig oversikt over sakene som er behandlet i kontrollutvalget er vist i vedlegg.

3.2 Saker

En stor del av kontrollutvalgets saksbehandling omfatter forhold de er pålagt å arbeide med, gjennom kravene i kommunelovens del 7 (§ 23-1 t.o.m. § 23-7) og forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Hvilket fokus som velges i de ulike arbeidsoppgavene er det i stor grad opp til utvalget å definere selv.

Sak 20/21 Orientering fra kommuneadministrasjonen om hjorteviltforvaltningen i kommunen.
Sak 21/21 Ordfører orienterer om varslingsrutiner for folkevalgte (Varslingsrutiner osv. skal jobbes videre med i kommunen og vedtas i kommunestyret.) Tildeling av IPAD. – IPAD - motatt

Kontrollutvalget hadde merket seg i 2021 at enkelte oversendte saker ikke har vært behandlet i kommunestyret. Kontrollutvalget ba om skriftlig tilbakemelding fra kommunedirektøren på hvordan sikre at saker oversendt fra kontrollutvalget til kommunestyret blir behandlet.

3.3 Opplæring og faglig samarbeid

Alle medlemmer i kontrollutvalget har fått tilbud om å delta i opplæring og faglig samarbeid gjennom Konsek Trøndelag IKS, Norges kommunerevisorforbund og Forum for kontroll og tilsyn.

Ingen i utvalget har vært representert på disse samlingene i 2021:

- Norges kommunerevisorforbunds samling for kontrollutvalg
- FKT
- Konsek

4. Avslutning

Årsmeldingen er en oppsummering av årets virksomhet i kontrollutvalget, utvalgets saker ligger åpent på sekretariatets hjemmesider: www.konsek.no/snåsa/

Kontrollutvalgets arbeid skal bidra til å styrke tilliten til lokaldemokratiet. Utvalget mener å ha bidratt til dette og vil takke kommunestyret og administrasjonen for samarbeidet.

Snåsa, 10.02.2022
Kontrollutvalget

5. Vedlegg: Saker behandlet i kontrollutvalget i 2020

10.02.2021	Prosjektplan forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll av Brannvesenet Midt IKS	1/21
10.02.2021	Rapportering av timer - Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll	2/21
10.02.2021	Eksterne tilsyn i kommunen - gjennomgang 2020	3/21
10.02.2021	Oppfølging av saker	4/21
10.02.2021	Kontrollutvalgets årsrapport 2020	5/21
10.02.2021	Referatsaker februar 2021	6/21
10.02.2021	Godkjenning av protokoll	7/21
11.05.2021	Kontrollutvalgets uttalelse til kommunens årsregnskap og årsberetning	8/21
11.05.2021	Orientering fra administrasjonen	9/21
11.05.2021	Forenklet etterlevelseskontroll - konkurranse lov om offentlig anskaffelser	10/21
11.05.2021	Revidert prosjektplan forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll av Brannvesenet Midt IKS	11/21
11.05.2021	Referatsaker mai 2021	12/21
11.05.2021	Godkjenning av protokoll	13/21
23.09.2021	Orientering fra administrasjonen - kommunal vannforsyning og avløp	14/21
23.09.2021	Budsjettkontroll pr. 01.08.2021	15/21
23.09.2021	Forslag til budsjett 2022 med økonomiplan 2022-2025 for kontrollutvalget	16/21
23.09.2021	Eventuelt	17/21
23.09.2021	Referatsaker september 08.09.2021	18/21
23.09.2021	Godkjenning av møteprotokoll	19/21
25.11.2021	Orientering fra kommuneadministrasjonen om hjorteviltforvaltningen i kommunen.	20/21
25.11.2021	Ordfører orienterer om varslingsrutiner for folkevalgte og tildeling av IPAD.	21/21
25.11.2021	Revisors uavhengighetserklæring	22/21
25.11.2021	Prosjektplan for forvaltningsrevisjon - vann og avløpstjenesten i Snåsa kommune	23/21
25.11.2021	Revisjonsstrategien for 2021	24/21
25.11.2021	Kontrollutvalgets års- og møteplan 2022	25/21
25.11.2021	Referater 25.11.2021	26/21
25.11.2021	Eventuelt	27/21
25.11.2021	Godkjenning av protokoll	28/21

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Snåsa kommune

Møtedato

10.02.2022

Saknr

04/22

Saksbehandler Torbjørn Berglann

Arkivkode FE - 033, TI - &17

Arkivsaknr 22/29 - 3

Forslag til vedtak:

Referatsakene tas til orientering.

Vedlegg

Private fastleger avviser Helseplattformen

Ordfører bestemmer sakslisten til kommunestyret

Ikke et lovkrav å begrunne støttefordeling

Uavhengigheten og tilliten til kontrollutvalget må ivaretas

Saksopplysninger

Disse sakene blir lagt fram i møtet:

1. Kommunal Rapport: Fastleger avviser Helseplattformen
2. Bernt svarer:
 - a. Ordfører bestemmer saklisten til kommunestyret
 - b. Ikke et lovkrav å begrunna korona-støtte
3. Debattinnlegg: Uavhengigheten og tilliten til kontrollutvalget må ivaretas

Private fastleger avviser Helseplattformen

Kommunal Rapport 01.02.2022

Det blir ikke noen Helseplattform uten fastlegene, svarer administrerende direktør Christer Mjåset i Helseplattformen.

For at vi i det hele tatt skal vurdere å gå inn i Helseplattformen, må vi få en garanti for at pasientjournalen er bedre enn den vi har i dag, sier daglig leder Jan Laugen ved Robrygga legekantor i Namsos til Kommunal Rapport.

- Helseplattformen (HP) er den første anskaffelsen i Norge som skal gi helsepersonell en felles elektronisk pasientjournal og mulighet for digital kommunikasjon.
- Plattformen omfatter Helse-Midt Norge og alle de 65 kommunene i Trøndelag, Møre og Romsdal, i tillegg til Bindal i Nordland og Os i Innlandet.
- Den omfatter omtrent 40.000 helsearbeidere.
- Kostnadsrammen er så langt på 3,7 milliarder kroner.
- Kommunestyret i 38 kommuner har hittil sagt ja til å betale seg inn i platformen.

Robrygga legekantor er ett av tre fastlegekantor i Namsos som driver som private næringsdrivende. De må betale alle utgiftene forbundet med å slutte seg til Helseplattformen selv.

Laugen sier at han ikke har fått noen informasjon om hva platformen vil koste legekantoret. Han trenger en garanti for at Helseplattformen vil fungere like godt som pasientjournal-systemet som de har i dag. Det har han ikke fått ennå.

Jeg tviler på at vi får en slik garanti. Jeg frykter at Helseplattformen blir et arbeidsverktøy som er tilpasset sykehusene. Den vil gi en dårligere funksjonalitet for oss allmennpraktikere, sier Laugen.

Lederen for legekantoret er spesielt bekymret for konsekvenser hvis det nye datasystemet går i stå.

Vi er spesielt sårbare for nedetid, da stopper alt opp. Hvem får da support, blir det vi eller sykehusene, spør han.

Fornøyd med dagens pasientjournal

Det finnes flere rapporter om at dagens [pasientjournal-systemer rammer pasienter](#), men Laugen er fornøyd med legekantorets pasientjournal som leveres av CGM.

Journalssystemet er spesialdesignet for allmennpraksis. Det blir hele tiden oppdatert etter våre ønsker som fastleger, sier han.

Hvordan kommuniserer dere med blant annet sykehjem og sykehus?

Vi har kanaler til kommunehelsetjenesten, sykehjem og hjemmetjeneste. Vi sender PLO-meldinger (pleie- og omsorgsmeldinger, red.anm.) til både sykehusleger og avdelinger på sykehjem og i hjemmetjenesten. Vi er veldig fornøyd med funksjonaliteten.

Kan det bli for mange kanaler å holde styr på, Helseplattformen tilbyr én kanal?

Det er eventuelt vårt problem at det er mange kanaler, men vi forsøker å kanalisere mest mulig gjennom helsenorge.no. Vi kommer rett inn i journalløsninger, og kan skrive meldinger der. Det fungerer helt utmerket.

Utfordringer med dagens journalsystemer

- En undersøkelse blant 7.000 ansatte og ledere i Trondheim svarer 3.000 følgende:
- 65 prosent er utrygge på om journalen er riktig og oppdatert fra fastlege, sykehus, kommunale tjenester og andre.
- I snitt opplever 35 prosent å bruke mye tid på å etterspørre informasjon fra disse samhandlingsaktørene. Dobbeltarbeid er svært vanlig.
- 60 prosent svarer at de gjør dobbeltarbeid i løpet av en arbeidsdag.

Kilde: Helseplattformen

Frykter økte utgifter

Laugen vil også ha en garanti for at Helseplattformen ikke blir dyrere enn pasientjournalen som legekontoret har i dag.

Det allerede er brukt svimlende summer til utvikling av Helseplattformen og at utgiftene til drift er høyst uoversiktlige. De vil sannsynligvis bli formidable, sier han og legger til:

Vårt kontor tåler ikke høyere driftskostnader enn de vi har i dag. Fastleger er allerede presset økonomisk fordi politikerne har ignorert fastlegeordningen. Vi driver et aksjeselskap. Vi vil aldri gå inn i en økonomisk usikkerhet som Helseplattformen innebærer, sier han.

Helseplattformen er avhengig av fastleger for å bli vellykket. Hvordan ser du på det?

Jeg ser at for at Helseplattformen skal kunne fungere, må de fleste fastlegekontorene være koblet på. Men vi er veldig skeptiske til usikkerhetsmomentene som eksisterer i dag, og jeg tviler på at fastlegene vil stille opp, sier Laugen.

Fastleger har vært med å utvikle Helseplattformen. Er ikke det betryggende?

Jeg er fullt klar over at fastleger har bidratt, men vi har ikke fått noen informasjon verken om tekniske løsninger eller økonomiske kalkyler.

Fastleger vil se gevinster

Administrerende direktør Christer Mjåset i Helseplattformen sier at plattformen er avhengig av fastlegene.

Vi skal kunne tilby fastlegene konkurransedyktige priser og at løsningene skal matche eksisterende løsninger, sier administrerende direktør Christer Mjåset i Helseplattformen.

Det blir ikke noen Helseplattform uten fastlegene. Det har med det faglige å gjøre. Vi ønsker å skape en helsetjeneste til det beste for pasientene ved å tilby en felles journal på alle nivåer, og da er fastlegene helt avgjørende. Kostnadmessig er fastlegene små aktører, så det er ikke økonomisk avgjørende at de kommer på. Dette handler om mer enn økonomi, nemlig oppfyllelsen av visjonen om at informasjon skal følge pasienten mellom alle nivåene i helsetjenesten, sier Mjåset.

De ansatte ved Robrygga legekontor savner informasjon om hvor mye Helseplattformen vil koste og fungere. Hvorfor har de ikke fått informasjon?

Vårt styre har vedtatt at vi skal kunne tilby fastlegene konkurransedyktige priser og at løsningene skal matche eksisterende løsninger som finnes i dag. Vi er et AS, vi er styrt av vårt styre og våre eiere og venter på avklaringer for å kunne være mer spesifikke. Når det gjelder informasjon, har vi et eget team som følger opp fastlegene og de over 170 kontorene i regionen. Den delen av Trøndelag som Robrygga legekontor hører til, står for tur neste måned.

Kan Helseplattformen konkurrere på pris og funksjonalitet?

Private fastleger skal velge om de vil bruke Helseplattformen. Da må vi være konkurransedyktige på både pris og funksjonalitet. Det er helt klart. Jeg håper fastlegene vil se gevinstene for egen del og for pasientene ved at alle helseansatte er på én plattform i én felles pasientjournal.

Fastleger er også bekymret for at de som et lite legekantor ikke vil få nødvendig datahjelp i Helseplattformen. Er det en berettiget bekymring?

Vi mener at brukerstøtten skal kunne bli veldig bra for fastlegene. Det er helt avgjørende for oss at kundene blir fornøyde.

- Noen fastleger har fastlønn fra kommunen de er ansatt i.
- Andre har avtaler med kommunen som inkluderer kjøp og drift av alt IKT-utstyr.
- Halvparten av legene i Midt-Norge er derimot selvstendig næringsdrivende og vil bruke egne midler til å investere i journalløsningen.
- Helseplattformens fremtidige kunder er derfor både kommuner og fastleger.

Ordfører bestemmer sakslisten til kommunestyret

Kommunal Rapport 24.01.2022, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen

Kontrollutvalget vil ha penger til en gransking, men ordfører vil ikke bringe spørsmålet opp for kommunestyret. Kan han nekte å legge fram en bevilgningssak?

SPØRSMÅL: Kontrollutvalget har truffet et vedtak der det ber om at kommunestyret treffer vedtak om bevilgning av midler til en større gransking av et interkommunalt selskap som kommunen er deltaker i.

Ordfører vil ikke sette saken opp til behandling i kommunestyret, idet han fremholder at «Det vil være helt feil å ta stilling til eventuelle merkostnader før revisor har lagt fram sin skisse, og før eventuelle omprioriteringer i revisjonsplan er vurdert og tatt stilling til.»

Kan ordfører nekte å legge denne henvendelsen fram for kommunestyret?

SVAR: Kontrollutvalget har ansvar for å påse at det utføres forvaltningsrevisjon av selskaper kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i ([kommuneloven § 23–2](#) første avsnitt, bokstav c). I [kommuneloven § 23–5](#) er det fastsatt at «Kontrollutvalget skal rapportere resultatene av sitt arbeid til kommunestyret eller fylkestinget.».

Men som alminnelig utgangspunkt er det ordføreren som bestemmer når en slik melding fra kontrollutvalget skal settes opp til behandling i [kommunestyret, se § 11–3](#) første avsnitt, første setning: «Lederen av et folkevalgt organ setter opp saksliste for hvert enkelt møte».

Men i siste setning i dette avsnittet har vi en regel om at «En sak skal settes på sakslisten hvis minst 1/3 av organets medlemmer krever det». Slikt krav må da settes fram før innkalling til møtet er sendt ut. Ordføreren er da nødt til å ta denne med i denne innkallingen. I tillegg kan kommunestyret i møtet vedta å sette en sak på sakslisten til behandling der. Men det kan da ikke treffes realitetsvedtak i saken i dette møtet hvis ordfører eller en tredel av medlemmene motsetter seg det.

Men kontrollutvalget har ikke selv myndighet til å kreve meldingen derfra behandlet i et bestemt møte i kommunestyret.

Ikke et lovkrav å begrunne støttefordeling

Kommunal Rapport 31.01.2022, Jan Fridthjof Bernt professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kommunens vedtak om hvem som koronastøtte begrunnes ikke. Kan det være lov?

SPØRSMÅL: Jeg skriver om tildelinger av covid-midler i vår kommune, og praksisen for offentliggjøring. Listen over tildelinger legges ut, men ikke vurderingene av hvorfor noen får penger og andre ikke:

«Søknadene behandles av utvalget for kompensasjonsordninger i kommunen. Målet er at søknadene skal være behandlet av innen utgangen av september. Støttemottakere får beløpet utbetalt umiddelbart etter vedtak. Liste over støttemottakere publiseres i kommunens nyhetsportal/nyhetsbrev. Vedtak blir gjort tilgjengelig i søknadsportalen. Vedtaket begrunnes ikke».

Kan en kommune la være å begrunne hvorfor noen får og andre ikke? Selv om det er mange søkere, skal vel ordningen være transparent?

SVAR: Vedtak om slike tildelinger er «enkeltvedtak» etter forvaltningsloven. Enkeltvedtak skal som hovedregel etter [§ 24](#) i denne loven grunngis samtidig med at vedtaket treffes, men dette gjelder ikke «saker om fordeling av tillatelser eller andre fordeler mellom flere parter», som jo dette er. Men her kan den enkelte part – den som har søkt om tilskudd – «kreve begrunnelse gitt etter at vedtaket er truffet».

Forvaltningsloven har derimot ingen bestemmelser om plikt for et forvaltningsorgan til å gi en generell redegjørelse for hvilke kriterier den har bygget på ved slike tildelinger.

Men i [kommuneloven § 4–1](#) sies det at kommunen «skal aktivt informere om egen virksomhet». I en sak av så stor offentlig interesse, mener jeg denne lovbestemmelsen tilsier at man bør gi en orientering om en slik kompensasjonsordning og kriteriene for tildeling.

Og den som har bedt om og fått en begrunnelse for sitt eget avslag, vil i alle fall kunne videreformidle denne til allmennheten.

Uavhengigheten og tilliten til kontrollutvalget må ivaretas

Kommunal Rapport 15.12.2021, Anne-Karin Femanger Pettersen, generalsekretær i Forum for Kontroll og Tilsyn

Det vil undergrave kontrollutvalgets uavhengighet og tillit hvis kommunens ledelse skal gis tilgang til utvalgets arkiv.

I Kommunal Rapport 16. november [svarer KS-advokatene Frode Lauareid og Geir S. Winters](#) på mitt debattinnlegg der jeg [spør om det er trygt å varsle til kontrollutvalget](#) (29. september).

Kontrollutvalget mottar varsler, og det må vi forholde oss til.

Vi er enige om at kommunene må etablere et trygt varslingssystem. Andelen som frykter gjengjeldelse ved varsling, er altfor høyt. Kontrollutvalgene får tidvis også inn henvendelser om at varslingsrutiner ikke fungerer i kommunene.

Lauareid og Winters mener det er vanskelig å se noe reelt behov for involvering fra kontrollutvalgets side i varslingssaker når det er flere andre varslingskanaler.

Det var heller ikke mitt poeng. Kontrollutvalget skal ikke være en del av kommunens varslingssystem.

Rita Holberg, leder av kontrollutvalget i Fredrikstad, [argumenterer godt for det i sitt innlegg](#) (29. november). Det er kontrollutvalgets rolle å undersøke om kommunens varslingsordning er forsvarlig. Da kan ikke utvalget være en del av det systemet som skal kontrolleres.

Men kontrollutvalget *mottar* varsler, og det må vi forholde oss til. Et varsel kan også inneholde andre opplysninger som er relevante for kontrollutvalget.

Kontrollutvalgene er vel kjent med at ansvaret for å behandle varsel og følge dette opp tilligger andre. Det utelukker ikke at kontrollutvalget og sekretariatet kan påse at varselet kommer til rett adresse uten ugrunnet opphold. Sekretariat og kontrollutvalg vil tvert imot være de beste garantister for at dette skjer.

Uansett om det mottatte varselet gir grunnlag for kontrollhandlinger eller ikke, foregår det en form for saksbehandling når kontrollutvalget mottar en henvendelse om en varslingssak. Henvendelsen skal journalføres og arkiveres på ordinært vis hos kontrollutvalgets sekretariat.

Forum for kontroll og tilsyn (FKT) og Norges Kommunerevisorforbund har spurt departementet om sekretariatene kan vise til arbeidsmiljølovens § 2A-7 om taushetsplikt ved ekstern varsling til offentlig myndighet, for å unngå at varslers identitet og andre personopplysninger blir kjent internt i kommunen.

Denne bestemmelsen krever taushetsplikt også overfor sakens parter (kommunen) og deres representanter (kommunens advokat). Det vil i så fall gi varsler større trygghet. Vi venter fortsatt på svar fra Arbeids- og sosialdepartementet.

Kontrollutvalgets uavhengighet er prinsipiell og knytter seg ikke bare til varslingssaker.

Lauareid og Winters viser til at kontrollutvalget etter loven er en del av kommunen, og dermed et internt organ.

Kontrollutvalget er først og fremst kommunestyrets kontrollorgan. Valg til kontrollutvalget er underlagt strenge valgbarhetsregler. Uavhengighet for kontrollutvalget og sekretariat er et viktig prinsipp i kontrollarbeidet.

Det skal være vanntette skott mellom sekretariatet og kommunedirektøren. I praksis betyr det blant annet at kontrollutvalgets arkiv organiseres separat fra kommunens.

Det vil undergrave kontrollutvalgets uavhengighet og tillit hvis kommunens ledelse skal gis tilgang til arkivene gjennom unntaksbestemmelsene om taushetsplikt i forvaltningsloven.

FKT kan således ikke se at det reises noen prinsipielle betenkeligheter i saker hvor kontrollutvalget mottar et varsel, og ekspederer dette videre for oppfølging.

Meninger i debattinnlegg står for skribentens regning.

Eventuelt

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Snåsa kommune

Møtedato

10.02.2022

Saknr

05/22

Saksbehandler Torbjørn Berglann

Arkivkode FE - 033, TI - &17

Arkivsaknr 22/29 - 1

Forslag til vedtak

Saken legges fram uten forslag til vedtak.

Godkjenning av møteprotokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Snåsa kommune

Møtedato

10.02.2022

Saknr

06/22

Saksbehandler Torbjørn Berglann

Arkivkode FE - 033, TI - &17

Arkivsaknr 22/29 - 2

Forslag til vedtak

Møteprotokollen godkjennes.